

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

A B C 7

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 403 P

Poznań, niedziela dnia 3 września 1933

Rok XXVIII

Poznań, 2 września.

Wschód czy Zachód?

Przed paru dniami w głównym organie obozu „sanacyjnego”, w warszawskiej „Gazecie Polskiej”, ukazał się artykuł czołowego publicyisty sowieckiego p. Karola Radka o stosunkach polsko-rosyjskich. Artykuł ten poświęcony był przyjaźni, jaka winna łączyć oba kraje, i wskazywał, powołując się na pisma Marxa, Engelsa i innych teoretyków komunizmu, że Sowiety odnosiły się zawsze przychylnie i pozytywnie do idei niepodległości Polski i że w obecnych warunkach nie stoi na przeszkodzie, aby między obu krajami rozwijały się coraz silniejsze węzły przyjaźni. Jedyną przeszkodę widzi p. Karol Radek w różnicy ustrojowej, jaka istnieje między Polską a Sowietami, przyczem nie szczędził uwag krytycznych nawet pod adresem korespondenta „Gazety Polskiej” w Moskwie, któremu zarzucał niezrozumienie systemu gospodarczego sowieckiego.

W tym samym numerze „Gazety Polskiej” ukazała się odpowiedź redakcji tego pisma na poglądy p. Radka. Odpowiedź pełna kurtuazji i również bardzo przychylnie odnosząca się do polityki zbliżenia polsko-sowieckiego. Ale jednocześnie publicysta „Gazety Polskiej” poświęcił kilka uwag żalom, jakie p. Radek zgłosił pod adresem Polski z punktu widzenia swoich doktryn ekonomicznych. „Gazeta Polska” starała się jak gdyby wytłumaczyć swego korespondenta w Moskwie, a jednocześnie zapewnić p. Radka, że jego niechęć do ustroju gospodarczego w Polsce nie jest tak bardzo uzasadniona.

„Gazeta Polska” pisze więc, że jej korespondent w Moskwie „nie ma bynajmniej za zadanie dobywanie argumentów na rzecz tezy o wyższości ustroju kapitalistycznego nad socjalistycznym”. Publicyści „Gazety Polskiej” zapewniają że „nie jesteśmy entuzjastami żadnego z istniejących ustrojów” oraz że „w dziedzinie gospodarczej jedynie wskazana i trwale dająca wyniki jest metoda ewolucji, nie zaś rewolucji”. Poczem „Gazeta Polska” tłumaczy p. Radkowi, że Polska ze względu na szczupłość swego terytorium „nie nadaje się na teren eksperymentów w dziedzinie ustrojów ekonomicznych”. „Zupełnie rozmyślnie zatem — pisała dalej „Gazeta Polska” — zatrzymaliśmy się na skromnym stanowisku obserwatorów do czasu oczywiście, aż dokonywane gdzieindziej eksperymenty dadzą pozytywne i trwałe wyniki”.

Mamy wrażenie, że słowa „Gazety Polskiej” nie mogą być uważane za zwykłą dialektykę dyskusyjną. Muszą one mieć swój sens, a sens ten jest zupełnie wyraźny. Publicyści „Gazety Polskiej” nie odrzuca eksperymentu sowieckiego jako takiego. stoi natomiast na stanowisku, że, gdyby się eksperyment udał, to kto wie, czy Polska nie mogłaby go zastosować u siebie, tylko w drodze ewolucji, a nie rewolucji. Słowem, „Gazeta Polska” uważa za możliwe wprowadzenie drogą ewolucyjną systemu kolektywistycznego w Polsce, o ile ten da pozytywne wyniki w Rosji.

Proces o skrytobójcze zamordowanie działacza narodowego

Prokurator oskarża komisarza policji i dwóch urzędników policyjnych

Lwów, 2. 9. (Tel. wł.). Jak się dowiaduje Wasz korespondent, prokurator s. o. w Sanoku złożył w tamtejszym sądzie okręgowym akt oskarżenia w sprawie o zabójstwo działacza narodowego na terenie Brzozowa pow. sanockiego, śp. mg. Jana Chudzika — oraz o ciężkie zranienia mjr. Owoca.

W swoim czasie donosiliśmy o całej sprawie obszernie. Obecnie przypomniemy, że na wiosnę br. odbył się w Brzozowie wiec narodowy z udziałem posła Stan. Rymara, po którym w mieszkaniu miejscowego proboszcza odbyła się kolacja. Brali w niej udział, prócz gospodarza i posła-prelegenta, obaj działacze narodowi z terenu brzozowskiego śp. Chudzik i mjr. rez. Owoc. Po kolacji obaj wymienieni, pożegnawszy się, wyszli z mieszkania, aby udać się do swoich domów. W odległości kilku zaledwie kro-

ków od probostwa z ogrodu posesji położonej tuż obok niego, padł w ich kierunku skrytobójczy strzał z dubeltówki. Major Owoc został ugodzony dwudziestu kilku śrutami, zaś śp. Chudzik otrzymał jeden tylko postrzał śrutowy w przysadkę mózgową, który okazał się śmiertelny. Śp. Chudzik padł na miejscu bez jęku i w kilka chwil skonał.

W sprawie tej brzozowska policja prowadziła przez długi czas śledztwo, a w wyniku jego obecnie prokurator

wygotował akt oskarżenia, w którym wymienia nazwisko wywiadowcy policyjnego Jajko, jako oskarżonego o strzał skrytobójczy do upatrzonych ofiar — oraz wywiadowcy policji Stankiewicza i komisarza policji Drewnińskiego, jako tych, którzy morderczy napad ukartowali.

Sensacyjna ta rozprawa, o której przebiegu będziemy wyczerpująco informować Waszych Czytelników, odbędzie się przed sądem przysięgłych w Sanoku. (P)

Walka między Hitlerem a Goeringiem

Paryż, 2. 9. (PAT.) W związku z nominacją premiera pruskiego Goeringa na generała piechoty „Le Journal” zaznacza, że od dłuższego czasu toczy się walka między Goeringiem a

kanclerzem Hitlerem. Wzrastająca popularność Goeringa zaczyna być niebezpieczną dla Hitlera i z tego powodu niejednokrotnie po rozkazach Goeringa następowały sprzeczne z niemi rozporządzenia Hitlera. Najbardziej charakterystycznym epizodem tej walki był fakt, że Hitler nie chciał ratyfikować zarządzeń represyjnych, które zainicjował Goering po buncie Sylda. Obecnie stosunki między kanclerzem Hitlerem a Goeringiem uległy podobno jeszcze dalszemu pogorszeniu, tak że 3 tygodnie temu Hitler poważnie myślał o aresztowaniu Goeringa. Premier pruski, jako zasłużony oficer cieszy się poparciem otoczenia prezydenta Hindenburga, a obecna jego nominacja na generała świadczy, że posiada on sympatje w Reichswehrze. Sprzyjają mu również junkrzy pruscy a zamierzona małżeństwo z panną Thyssen, córką znanego przemysłowca Zagl. Ruhry, zapewni Goeringowi poparcie sfer przemysłowych. W tych warunkach, zdaniem pisma, Goering ma wszelkie dane, by kiedyś z powodzeniem rozpocząć walkę z Hitlerem o spadek po prezydencie Hindenburgu.

Obrady sejmowej i senackiej grupy konstytucyjnej B. B.

Projekt nowej konstytucji jest już zupełnie gotowy — Zasadnicze jego tezy „muszą” być podtrzymane

Warszawa, 2. 9. (Tel. wł.) — Wczoraj odbyło się w Sejmie posiedzenie sejmowej i senackiej grupy konstytucyjnej B. B. Na posiedzeniu tem omawiano nowy projekt zmiany konstytucji, który jest, jak się dowiadujemy, już całkowicie opracowany i został rozdany w 25 egzemplarzach członkom grup konstytucyjnych. Postawie zobowiązali się na piśmie do zachowania szczegółów projektu w zupełnej tajemnicy.

Autorem projektu jest komisja, złożona z płk. Sławka, b. premiera Prystora, marsz. Świtalskiego, min.

Becka i wicemarsz. Cara. Projekt „elity” opracowali pos. Sławek, Car, Makowski.

Na wczorajszym posiedzeniu rozpoczęto dyskusję nad projektem, przyczem wysunięto pewne zastrzeżenia. m. i. sen. Zakrzewski wysunął projekt, aby owa „elita” miała szersze prawa przy wyborach również do Sejmu, nie tylko do Senatu. Na zakończenie dyskusji zabrał głos płk. Sławek, który oświadczył, że w projekcie możliwe są drobne zmiany, ale zasadnicze tezy muszą być podtrzymane. Następnego posiedzenia grup konstytucyjnych B. B. wyznaczono na czwartek, 7 b. m. (w)

Na tendencje myślowe „Gazety Polskiej” warto zwrócić uwagę, gdyż nie są one odosobnione. Nie tak dawno ukazała się w Poznaniu książka p. Stachniuka p. n. „Kolektywizm a naród”, wydana staraniem Związku Polskiej Młodzieży Demokratycznej, radykalnego odłamu młodej generacji „sanacyjnej”. P. Stachniuk staje wyraźnie na stanowisku kolektywistycznym.

Wychodzi on z założenia, że kryzys współczesny ma charakter strukturalny, że ustrój kapitalistyczny, oparty na gospodarce indywidualnej, upada, i że wskutek tego nadejdzie ustrój, oparty na gospodarce zbiorowej i na zbiorowym wysiłku. Autor odrzuca cokolwiek również doktrynę socjalistyczną II Międzynarodówki, przeciwstawiając się silnie gospodarce międzynarodowej. Staje on nawet wyraźnie na gruncie narodowym, uważając, że jedynie naród stanowi grupę dość zwartą i silną, aby na jego płaszczyźnie mogła powstać gospodarka o charakterze kolektywistycznym. Wychodząc z założeń idei narodowej, głoszącej konieczność podporządkowania się jednostki zbiorowemu interesowi narodu, p. Stachniuk dochodzi do fałszywego wniosku, że w imię tej ideologii i w imię zbiorowego interesu będzie można zażądać od człowieka zu-

pełnego poddania się zbiorowej woli i wyrzeczenia się własnej, indywidualnej gospodarki.

Słowem, p. Stachniuk jest teoretykiem tego, co można nazwać komunizmem narodowym. Realizację komunizmu narodowego widzi p. Stachniuk w Sowietach, a przejawem gospodarki kolektywistycznej ma być „piatiletka”. I choć p. Stachniuk staje na płaszczyźnie narodowej, a nie międzynarodowej, atakuje jednak bardzo silnie, zarówno polski ruch narodowy z jednej strony, jak i z drugiej faszyzm oraz hitleryzm. Zarzuca mianowicie tym ruchom, że chcą one w gruncie rzeczy uratować indywidualny system gospodarczy, gdyż choć przeciwstawiają się liberalizmowi gospodarczemu i zwróceniu ustroju wielokapitalistycznego, chcą jednak przez wysuwanie koncepcji oparcia ustroju ekonomicznego na drobnych gospodarstwach właścicielom podtrzymać podstawy systemu dotychczasowego. Również p. Stachniuk silnie atakuje Kościół katolicki, widząc w nim przeciwnika tych dążeń, któreby chciały unicestwić całkowicie człowieka. Także chłop polski, przywiązany do swej własności, oprze się, zdaniem p. Stachniuka, stanowczo wszelkiej kolektywizacji.

Teoria p. Stachniuka uderza istotnie w podstawy zachodniego sposobu myślenia, jak również godzi w doktrynę chrześcijańską. A współczesne prądy narodowe chcą właśnie uratować podstawy cywilizacji rzymskiej, którym niewątpliwie przeciwstawia się Moskwa ze swym materialistycznym poglądem na świat i ze swym dążeniem do całkowitego zniszczenia indywidualności ludzkiej. Dlatego też kolektywizm nawet narodowy nie da się pogodzić z prawdziwymi kierunkami narodowymi społeczeństw zachodnich.

Byliśmy zawsze i jesteśmy zwolennikami zbliżenia z Rosją sowiecką w polityce zagranicznej, ale to nie znaczy zgoda, abyśmy mieli z tego powodu kształtować nasze wewnętrzne stosunki gospodarcze i polityczne według wzorów wschodnich. Z drugiej strony polityka nasza zagraniczna może się nawet ściierać z polityką zagraniczną Włoch, ale Rzym pozostanie dla Polski, wyrosłej w blaskach cywilizacji zachodniej, cennym zawsze ośrodkiem ideowym. Tak mówi wyraźnie zdrowy instynkt narodu, tkwiący korzeniami w głębokich podstawach jego duszy.

Ideologia rasy

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”).

Berlin, 1 września.

„Grzech przeciwko krwi i rasie jest grzechem pierworodnym („Erbünde”) tego świata i końcem oddającej się mu ludzkości.”

„Zmieszanie krwi i warunkowane tem obniżenie poziomu rasy jest jedynym powodem umierania starych kultur.”

Obydwa zdania wyjmujemy z książki Hitlera „Mein Kampf”, dodając do nich jeszcze następujące słowa z przemowy Alfreda Rosenberga do jego książki „Der Mythos des XX Jahrhunderts”: „Wartości duszy rasy, które stają jako siły działające za nowym obrazem świata, nie stały się jeszcze żywą świadomością. Dusza bowiem oznacza rasę, widzianą od wewnątrz. I naodwrot racja jest zewnętrzną stroną duszy.”

Kto tak się zapatruje na istotę rasy i wartości z niej wypływające, ten oczywiście rozwinąć musiał specjalną politykę rasową. Nie tu miejsce na obszerniejsze streszczenie też specjalnej filozofii rasowej w ideologii hitlerizmu. Wcale szeroko wykształconej (oprócz innych książek porównaj także dr. Helmut Nicolai: „Die rassengesetzliche Rechtslehre, Grundzüge einer nationalsozialistischen Rechtsphilosophie”). Dość powiedzieć że pojęcie rasy jest w ideologii hitlerizmu rodzajem naczelnego mitu, stanowiącego najgłębsze uzasadnienie ich polityki i poglądu na świat. Jest rzeczą jasną, że opierają się oni na rozmaitych wynikach nauk biologicznych i skwapliwie biorą z nauki to, co za tym mitem przemawia. Jednak nie można do tej ideologii przykładać miary czysto naukowej i argumentami z tego wyłączonego zakresu ją popierać, albo też zwalczać. Jest ona czemś znacznie więcej, jest wiara, jest nową pochodnią, nowym — a może tylko odradzającym się — mitem, który przyswieca ruchowi hitlerowskiemu od początku i odznacza się tem wszystkim, czem zawsze odznacza się dogmat: religijnym przekonaniem o jego bezwzględnej prawdzie, właściwością pobudzania i rozpalania woli, dążeniem do wcielania w życie wynikających z tej wiary wniosków. To też postawienie kwestji w ten sposób sięga w najgłębsze podstawy cywilizacji i kultury. Dlatego to Rosenberg mógł powiedzieć niedawno w Gdańsku, że powrót do swastyki wymazuje tysiąc lat historii niemieckiej.

Ludzie, sądzący wszystko, co się na świecie dzieje, wyłącznie z punktu widzenia pojęć XIX wieku, o ile możliwości wykształceni na wpływach dialektyki i kazuistyki żydowskiej, nie rozumieli wogóle od samego początku, co się w Niemczech dzieje i na co się zanosi, a i dzisiaj ciągle są zaskoczeni przeprowadzaniem przez hitlerowców rzeczy, których urzeczywistnienie wydawało im się rzeczą niemożliwą. Najpierw nie wierzyli, że hitlerizm może wogóle dojść do władzy, w czem umacniali ich Żydzi. Nie wierzone również, że hitlerowcy spróbują naprawę do tego stopnia wcielić w czyn swój antysemityzm. Mierzono te hasła miarą dotychczasowych hasel partyjnych, używanych dla agitacji, albo poprostu jako „materiał handlowy”, który będzie można w odpowiedniej chwili wymienić na jakiś inny przedmiot targu. Piszący te słowa często spotykał się z tem zdaniem, powtarzanem przez pewną kategorię ludzi również w Polsce w drwiącym tonie, przejętym z zastrzyków umysłowej produkcji żydowskiej, którą się karmia. Żydzili bowiem, sposobem zdawna już praktykowanym i na ubogie móżgi działającym, wsadzają wyszukanych zgrabnie aryjskich głupców i papugi na wysokiego konia i każą im spoglądać na wszystko, co się wokoło nich dzieje, a co im jest niedogodne, z uśmiechem zarozumiałej wyższości jak na reakcję i wsteczniectwo. Tym sposobem ma reakcja oczywiście zachwiać zdaniem umysłów słabych i próżnych, którym owa „wyższość” odrzuca idzie do głowy i skutecznie zamyka wszelką możliwość niezależnej oceny zjawisk. Nie można jednak tym sposobem obalić rodzającego się mitu, który jest wyznaniem wiary. To też dużo hodowanych przez Żydów papug na całym świecie spotyka się z samymi niespodziankami.

Mitem jest w ideologii hitlerowskiej mistyczna wiara w potęgę krwi, w przyrodzone właściwości rasy. Zdając sprawę z rozwoju stosunków w Niemczech, uważamy za rzecz konieczną stwierdzić ten fakt jako jeden z najgłębszych i najbardziej zakorzenionych momentów w ruchu hitlerowskim, mający niezmiernie silne właściwości, wyzwajający dzia-

łanie i czyn, a temsamem powodujący zasadnicze posunięcia w polityce praktycznej. Jest to zasadnicza rewolucja w stosunku do zapatrywań dotychczasowych i do całego XIX wieku. Stwierdzając to jako fakt obiektywny, nie wdajemy się jednak w ocenę słuszności albo niesłuszności tego dogmatu, wykraczaloby to bowiem poza nasze zadanie informatora.

W każdym razie trzeba go jednak rozumieć, ażeby nie popełniać zasadniczych omyłek w ocenie tego, co się w Niemczech dzieje — i co się jeszcze dzieć będzie. Naogół nie widać w sądach o Niemczech dzisiejszych docenienia roli mitu krwi, jak tego uczy doświadczenie chociażby przy przeglądaniu wielu organów prasy.

Tymczasem zarządzenia i ustawy w nowych Niemczech mają wszystkie bardzo ścisły związek z tą nową wiarą. Paragrafy aryjskie dla urzędników, zwłaszcza w sądownictwie, a ostatnio nawet w kościele ewangelickim nie są tylko wynikiem jakiejś nienawiści do Żydów,

którą możnaby przecież ułagodzić. Nowa organizacja i nowe zadania urzędów zdrowia, nowa polityka rodzinna i małżeńska, nowe podstawy dla organizacji, działalności i etyki lekarskiej („patrzenie generacjami” — „das Sehen in Generationen”), słynne prawo o sterylizacji, powtarzające się już wypadki piętnowania dziewczyn, zadających się z ludźmi innej rasy (zwłaszcza z Żydami), zmiana zapatrywań na istotę prawa i w związku z tem wyłaniająca się na horyzoncie przebudowa studiów prawniczych, bunt przeciwko prawu rzymskiemu, wszystko to wynika z nowego mitu krwi i rasy. Jest to niewątpliwie rodzaj nowego wyznania religijnego, bunt ideologiczny, którego rozwoju i skutków w pełni dzisiaj jeszcze nie można przewidzieć, ale którego wytrwałości i uporu w urzeczywistnianiu, właśnie dla tego jego charakteru nie wolno lekceważyć, chociażby nawet ruch ten stosował metodę ostrożną i umiętnie stopniował zadania, wysuwając kolejno dojrzałe i przygotowując po cichu inne. W jednej z przyszłych korespondencji spróbujemy na kilku przykładach wykazać związek postępowania i polityki hitlerowców z mitem krwi.

JERZY DROBNIK.

W kraju i w świecie

Otrzeźwienie Anglii w sprawie dążeń niemieckich

Z wrześniem zacznie się doroczny przypływ jesienny międzynarodowego ruchu politycznego. Ogluszone na okres letni dwoma potężnymi ciosami, jakimi były beznadziejne odroczenia obu wielkich zjazdów światowych, rozbrojenie w Genewie i gospodarczego w Londynie, rozrusza się ono znowu i może nawet zakiebi. Każdy czynnik wniosie w to swą prężność i chociaż, tego lata, były Włochy ruchliwą nogą Europy, jednak jej nakrochmalony kołnierz, jak Anglię nazwał Słowacki, będzie miał po starciu dla ruchów głowy rozstrzygające znaczenie.

A kołnierz bardzo zeszytniał w stronę Niemiec.

Słynne rozprawy Izby gmin z 13 kwietnia b. r. i następnie z 5 lipca b. r., w których przeciw Niemcom dzisiejszym wypowiedzieli się przedstawiciele wszystkich stronnictw, a z łona większości zachowując nietylko gorętszy p. Winston Churchill, ale także bardzo oględny b. minister spr. zagr. sir Austen Chamberlain, dały obraz nie tylko nałożenia bardzo szczelnego hamulca na rydwan polityki zagranicznej brytyjskiej, poganiany przez p. Ramsay MacDonalda jako woźnicę, z sir John Simonem jako groomem, z wiatrem wszystkich roszczeń i dążeń niemieckich, ale bodaj zwrotu na tor, biegnący z Londynu w Europę pod innym kątem.

Pomruk i zmiany nastrojów w Anglii nie ustał i w ciągu sierpnia b. r. w przeddzień jesiennych spotkań na boisku międzynarodowym.

Już w rocznicę początku wojny, zestawiając rok 1914 z rokiem 1933, pisał „The Times” z 4 sierpnia 1933:

— „Trudno się dziwić, że inne państwa, a szczególnie sąsiedzi Niemiec, odczuwają, że obecnie równouprawnienie Niemiec w zbrojeniach, nawet z zastrzeżeniami, jest niemożliwe, póki bieg czasu nie wykaże, czy nowe Niemcy gotowe są czy nie wejść nietylko w słowa, ale i w treści w nowy ład społeczności międzynarodowej...”

Gdy zaostrenie napastliwych wystąpień Rzeszy lub z Rzeszy przeciw Austrii wywołało demarche ambasadorów Francji i W. Brytanji w Berlinie 7 sierpnia 1933, wtórowały temu krokowi bardzo stanowcze głosy wszystkich pism angielskich, bez różnicy stronnictw.

Tuż potem, dnia 12 sierpnia 1933, przemawiał w Theydon-Bois hr. Essex p. Winston Churchill, najświetniejszy zapewne dzisiejszy umysł polityczny angielski, a zasadnicze jego oświadczenia brzmiały:

— „Wszystko wskazuje, że Niemcy obecnie przez cały czas zbroją się, lub usiłują się zbroić, z pogwałceniem uroczystych zobowiązań traktatów, które musiały przyjąć po klęsce. Narazie Niemcy są tylko częściowo uzbrojeni i wściekłość ich w znacznej mierze zwraca się przeciw nim samym. Już jednak mali ich sąsiedzi, Austria, Szwajcaria, Belgja, Danja, są głęboko zaniepokojone. Zawsze zwalczałem dopuszczenie ponownego zbrojenia się Niemiec i zwalczałem w Izbie gmin głupstwa, które mówiono, gdy wysuwano myśl postawienia Niemiec na stopie równości z Francją. Piętnowałem i ośmieszałem niebezpieczną politykę, ku której skłaniał się

się widocznie, celem wywierania nacisku na Francję i osłabienia jej wspaniałej armji. Francuzi jednak, bardzo rozbrojeni, wzbranił się dawać posuch tym niebezpiecznym zaleceniom, a ten ich opór stanowi dziś główną podwalinę pokoju Europy.”

Jednocześnie rozwinął p. Winston Churchill w paryskiej „Agence Economique et Financiere” szerzej swój pogląd w tym duchu: ograniczenia zbrojeń są dzisiaj niemożliwe i samo żądanie ich tylko drażni sąsiadów Niemiec wobec niepokojącej rzeczywistości ale konferencja rozbrojeniowa mogłaby pożytecznie ograniczyć swe żądanie do przeprowadzenia jawnego zgłoszenia zbrojeń i nadzoru nad temi zgłoszeniami.

Od dn. 13 sierpnia rozpoczęło pismo niedzielne „Sunday Referee” bardzo obszernie odstawianie tajnych zbrojeń niemieckich, podając dokładne spisy fabryk, zajętych przemysłem wojennym, oraz sprowadzanych surowców i wyrobionych broni, dochodząc do wniosku:

— „Od chwili, gdy minister spr. zagr. Rzeszy baron von Neurath rzucił rekawice konferencji rozbrojeniowej w sprawie ponownego uzbrojenia Niemiec, znane były zamiary Rzeszy w sprawie nałożonych jej traktatem wersalskim ograniczeń... Ze Niemcy tak nieogłędnie zabrały się do rzeczy, może zadziwić tylko tych, którzy ufali pokojowym oświadczeniom kanclerza Hitlera... To pewna, że, jeśli zezwoli się na tajne zbrojenie się ponowne Rzeszy, stanie się wobec bardzo poważnych wstrząsów...”

Do wniosków zupełnie takich samych doszedł w przeglądzie spraw europejskich, ogłoszanych w liberalnym i doniedawna bardzo dla Niemiec życzliwym „Observer”, w rozdziale poświęconym Niemcom 13 sierpnia 1933, p. Sisley Huddleston:

„Ogromny wzrost militarystyki niemieckiego idzie w parze z podnieceniem umysłów. Niemcy, wedle słów starej pieśni zaborczej, mają chętnych ludzi, ale nie mają broni i pieniędzy. Broń jednak można fabrykować i wedle dobrych badaczy, fabrykuje się ją, a pieniądze na wojnę zawsze się znajdują.”

Pogląd angielski na niebezpieczeństwo, zbierające się nad Europą w czarnej chmurze nad Niemcami, wydaje się zatem dzisiaj już ustalony. Jest to bardzo ważne. Dotychczas bowiem przymykając oczu w Anglii na właściwe dążenie Niemiec było głównym powodem zamętu pojęć i jazdy naosłep w Europie w nową wojnę.

Jak się ujawni otrzeźwienie?

Kto wie, czy po dość jaskrawym bankructwie dotychczasowej polityki p. Ramsay MacDonalda, i sir John Simona, dla nowej polityki nie zjawią się też nowi ludzie w urzędzie pierwszego ministra na Downing Street i w Foreign Office, ale w każdym razie powieje od jesieni z zamglonej Anglii dotkliwy chłód w młodociany pakt czterech mocarstw z Niemcami włącznie, a zwiększona powściągliwość na konferencji rozbrojeniowej, oraz zapewne trochę stanowczości, w Zgromadzeniu Ligi.

STANISŁAW STRONSKI

Szkolnictwo polskie w Argentynie

(Korespondencja własna).

W porównaniu z Europą poziom nauki w Argentynie jest stosunkowo niski. Zakres programów w szkołach powszechnych i średnich a także i na uniwersytetach jest skromniejszy, wymagania przy egzaminach zredukowane. Mimo tych ułatwień frekwencja w szkołach jest słaba z braku zainteresowania u ludności. Najwięcej zamilowania do nauk wykazuje sfera robotników miejskich, natomiast mała burżuazja i szerokie masy na wsi nie rozumieją potrzeby oświaty. Ideologia ich nie zmieniła się w przeciągu kilku wieków, ten sam język, na pół indyjski, na pół hiszpański, te same obyczaje, porwy i narowy panują na rzędnych stepach argentyńskich. Dużo jeszcze wody upłynie w Rio de La Plata, zanim wiedza i nauka zajmą należne sobie miejsce w najkulturalniejszym państwie Południowej Ameryki.

Pisząc na temat szkolnictwa argentyńskiego nie od rzeczy będzie poświęcić kilka słów tutejszemu szkolnictwu polskiemu, które zapoczątkowano przed kilku laty w bardzo skromnych rozmiarach. Dzięki finansowej pomocy naszej placówki dyplomatycznej utworzono przy istniejących już towarzystwach polskich szkółki elementarne, w których uczą fachowi i niefachowi pedagogowie. Dotychczas mamy takie szkółki w Dock Sud, Berisso, Lavallol, Rosario, Santa Fé i Cordoba a prócz tego w trytorjum federalnym Misiones, gdzie znajdują się liczni koloniści polscy. Wyższych i średnich zakładów naukowych jeszcze nie mamy. Uczniowie zamierzający się wyżej kształcić uczęszczają do gimnazjów i uniwersytetów argentyńskich.

Z satysfakcją mogę podkreślić, że dzieci polskie uczą się bardzo dobrze. Po przewyciężeniu początkowych trudności z obcą terminologią czynią nadzwyczajne postępy i szybko wysuwają się na czoło klasy. Ambicja, zdolność i chęć do nauki są wybitnymi cechami naszej młodzieży, co z uznaniem stwierdzają pedagogowie argentyńscy. Zaznaczyć należy, że nasze szkółki nie posiadają jeszcze praw publicznych. Ustawa tutejsza wymaga, by nauczyciele byli obywatelami argentyńskimi, zaś procedura uzyskania tego obywatelstwa jest obecnie dosyć skomplikowana. Niezależnie od szkółek naszych sprowadza przykre następstwa, gdyż dzieci przedpołudniem uczęszczając muszą do szkół rządowych, poświęcając godziny popołudniowe na lekcje języka ojczystego.

Mimo tych przeszkód działalność naszych nauczycieli jest bardzo skuteczną, hamując i zwalczając proces wynaradawiania się w obcym środowisku. Młodzi i dzielni ludzie poza pracą zawodową w szkołach z zapałem oddają się akcji oświatowej wśród dorosłych ćwicząc kółka amatorskie, chóry itd.

Są niestety i niechlubne wyjątki. W przeszłym roku zdarzył się skandal z kierownikiem szkolnictwa polskiego w Misiones p. B., który przesiedział nawet kilka godzin w „calabozo” (areszcie policyjnym). Teraz skarżył się u mnie nadzwyczaj dzielny prezes tow. Dock Sud na nauczyciela B., który zbuntował kółko amatorskie i wprowadził je do klubu sportowego Polonia, nie ciesząc się dobrą opinią. Na szczęście spistość wewnętrzna wzorowego towarzystwa robotniczego jest tak silna, że secesja nie zdołała zachwiać jego bytem, aczkolwiek spowodowała stratę około tysiąca pesów.

Należałoby życzyć, by władze krajowe w przyszłości przeprowadzały ściślejszą selekcję elementu wychowawczego wysyłanego zagranicę, nie wolno bowiem burzyć i niszczyć tego, co ofiary patriotyzm emigranta polskiego długoletnią i mozolną pracą zbudował.

T. WOJNOWSKI.

Stronictwo Narodowe

KOŁO WILDA

Plenarne zebranie z referatem odbędzie się w poniedziałek, 4 b. m. o godz. 20 w lokalu p. Fiedlerowej, Górna Wilda 47.

O liczne i punktualne przybycie prosim Z ar z ą d.

Prowokacyjna akcja Niemiec w stosunku do całej Europy

Prasa francuska o konflikcie austro-niemieckim i kongresie hitlerowców w Norymberdze

Paryż, 2. 9. (PAT.) Piotr Bernus w „Journal des Debats”, omawiając ostatnie knowania hitlerowców w Innsbrucku zaznacza, że o ile w dalszym ciągu państwa, którym zależy na utrzymaniu pokoju pozwolą na kontynuowanie prowokacyjnej akcji hitlerowców w stosunku do Austrii, to w pewnym momencie Niemcy zawiadną Austrią i świat stanie w obliczu ukonstytuowania się „Hitlereuropy”. Na to samo niebezpieczeństwo zwraca uwagę Albert Julien w „Petit Parisien” zaznaczając, że sprawą konfliktu austriacko-niemieckiego zainteresowała się specjalnie opinia angielska, która domaga się rozpatrzenia problemu austriacko-niemieckiego na najbliższej sesji Rady Ligi Narodów. Julien przypuszcza, że wizyta angielskiego chargé d'affaires u ministra Paul Boncoura pozostaje w związku z tą sprawą.

Paryż, 2. 9. (PAT.) W związku z odbywającym się kongresem hitlerowców w Norymberdze, prasa francuska poświęca wiele uwagi ruchowi narodo-socjalistycznemu.

„L'Ordre” zaznacza, że ruch hitlerowski jest zdecydowanie skierowany przeciwko Francji. W tych warunkach jedyną gwarancją pokoju dla Francji jest silna armia.

Lewicowy „Quotidien” podkreśla,

że Francja nie może przejść do porządku dziennego nad faktem, że zmobilizowane dziś w Norymberdze pół miliona rozfanatyzowanych Niemców stanowią gróźbę dla pokoju świata. Monarchistyczna „Action Française” przypomina, że Hitler z niezwykłą gwałtownością wyraża prawdziwe uczucia całego narodu niemieckiego. Rząd francuski pamiętać musi, że z drugiej strony granicy znajduje się rząd, spragniony podbojów i gotów na wszystko.

Albert Bayet, publicysta lewego odłamu radykałów francuskich, zgromadzonych około dziennika „La République” znany z wielokrotnych filoniemieckich wystąpień zaznacza, że dziś niewolno zamykać oczu wobec oczywistych faktów. Triumf hitleryzmu, zdaniem jego, utrudnia bardzo rozwój idei pacyfistycznych.

„Le Journal” uważa, że ostatnie wypadki w Niemczech wywarły poważny wpływ na zmianę poglądów, z drugiej strony Atlantyku. Polityka hitlerowska czyni niemożliwym rozbrojenie narodów europejskich, co zrozumiał nawet prezydent Roosevelt. Ograniczenie zbrojeń Francji przy jednoczesnym wzmocnieniu siły zbrojnej Niemiec jest nie do pomyślenia.

Interes interesem...

Umowa rządu Rzeszy z Żydami w sprawie emigracji do Palestyny

Berlin, 2. 9. (PAT.) „Boersen Kurrier” ogłasza tekst umowy, zawartej w wyniku rokowań, prowadzonych pomiędzy władzami Rzeszy a przedstawicielami organizacji żydowskich w sprawie emigracji Żydów z Niemiec do Palestyny. Na podstawie tej umowy emigranci będą mogli w przyszłości przekazywać za pośrednictwem Banku Rzeszy kwoty pieniężne do wysokości 15 tys. marek na specjalne konto w tym banku żydowskiego towarzystwa powierniczego. Z wpływów na to konto pokrywane będą dostawy towarowe z Niemiec do Palestyny, tak iż emigracja będzie mogła się odbywać bez obciążania zapasów dewizowych Banku z równoczesnym poparciem eksportu niemieckiego. Władze pale-

styńskie będą wypłacały emigrantom odpowiednie kwoty w kraju.

Poza tem ma być prowadzone drukie konto dla przekazywania sum, przeznaczonych na zakup nieruchomości w Palestynie przez Żydów, pozostających narazie w Niemczech, przyczem odnośne sumy nie mogą przekraczać 50 tys. marek. Wpływy z tego konta zużyte będą również na opłacenie eksportu niemieckiego do Palestyny, lecz użyć tych wpływów będzie można dopiero po wyczerpaniu konta pierwszego. Rozporządzenie to reguluje równocześnie kwestję emigracji Żydów z Niemiec do tych państw, których banki państwowe posiadają z Rzeszą odpowiednie umowy rozrachunkowe.

Pakt włosko-sowiecki

Nowa umowa — twierdzi Mussolini — będzie niezbędnym uzupełnieniem paktu czterech

Paryż, 2. 9. (PAT.) Korespondent „Tempsa” donosi z Rzymu, że zdaniem politycznych kół włoskich pakt włosko-sowiecki będzie tylko ustabilizowaniem dotychczasowych serdecznych stosunków pomiędzy Moskwą a Rzymem. Pakt ten będzie również niezbędnym uzupełnieniem paktu czterech, gdyż w myśl twierdzenia, stałe wypowiedzianego przez Mussoliniego,

żadna współpraca europejska nie jest możliwa bez udziału Sowieców.

Porozumienie włosko-sowieckie uwzględni zasadę nieagresji, neutralność we wszystkich konfliktach, w których brałoby udział jedno z państw, podpisujących pakt, wykluczenie bojkotu ekonomicznego i procedurę arbitrażową w razie konfliktów.

Krwawe napady bandyckie na plebanje

Steroryzowano ks. wikarego — Jeden ze ścigających zabity Raniony ciężko ksiądz zmarł w szpitalu

Lwów, 2. 9. (Tel. wł.) W nocy z czwartku na piątek dokonano krwawego napadu na plebanję we wsi Niewoda w pow. krośnieńskim.

Między godz. 11 a 12 ktoś zapukał do mieszkania wikarjusza ks. Głowackiego. Kiedy ksiądz otworzył drzwi, wdarło się na plebanję kilku ludzi, którzy steroryzowali księdza rewolwerem i zabrali się do rozbijania kasy. W tej chwili do kancelarii wbiegł stróż kościelny Wasilak, a ujrawszy napastników, zaczął strzelać do nich z rewolweru. Bandyty wyskoczyli przez okno.

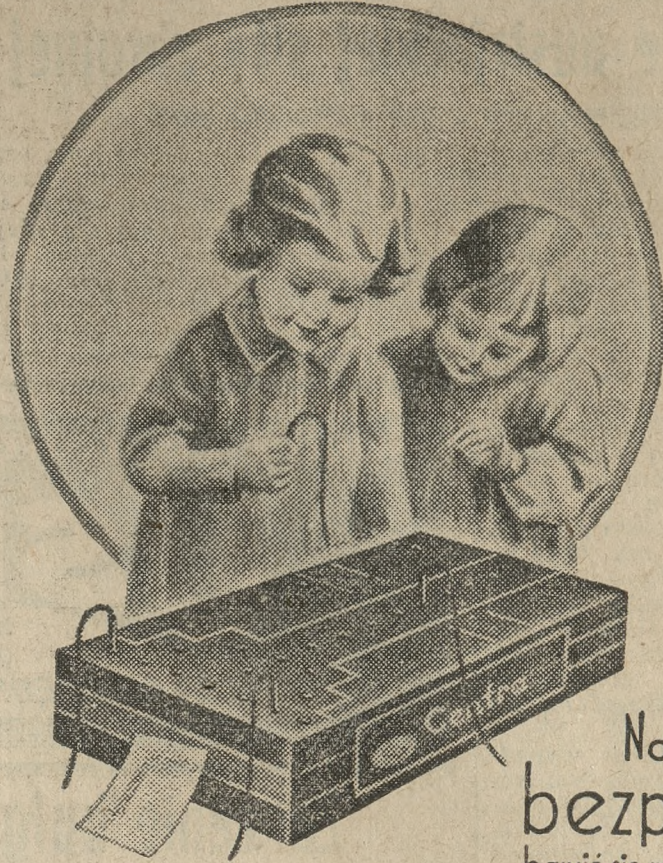
Tymczasem we wsi wszczęto alarm i pościg za bandytami. Podczas gonitwy z obu stron padło wiele strzałów rewolwerowych. Jedną z kul trafiła gospodarza Józefa Banasia, który po upływie pół godziny zmarł. Bandyty ko-

rzystając z ciemności i braku postępowania policyjnego, zbiegli.

Kraków, 2. 9. (Tel. wł.) Wczoraj rano dokonano bestjałskiego napadu na plebanję w Ryczowie w pobliżu Wadowic. Uzbrojeni bandyci wdarli się około godz. 3 rano do probostwa i zażądali od proboszcza wydania pieniędzy. Gdy napadnięty stawiał opór, bandyci zranili go ciężko w brzuch wystrzałem ze strzelby.

Na odgłos strzału wbiegł służący proboszcza, który został również przez bandytów zraniony. Napastnicy zrabowali 600 zł, uciekli.

Ciężko rannego ks. Małką przewieziono do szpitala św. Łazarza w Krakowie, gdzie mimo natychmiastowej operacji, zmarł po kilku godzinach, nie odzyskawszy przytomności.

Nawet dzieci bezpiecznie bawić się mogą przy aparacie zasilanym z anody -

baterje anodowe **Centra** gwarantują bezpieczny i czysty odbiór!

Pl. 4290-C 331

Z Klubu Narodowego

Warszawa, 2. 9. (Tel. wł.) — Wczoraj popołudniu odbyło się w gmachu Sejmu posiedzenie parlamentarnego Klubu Narodowego. Położenie polityczne i gospodarcze przedstawił prezes prof. Rybarski. Sprawy organizacyjne natomiast poseł Wierczak. Nad obydwoma referatami przeprowadzono dyskusję.

Żydzi w obronie instytucji... nadzoru sądowego

Łódź, 2. 9. (Tel. wł.) Zapowiedziana unifikacja przepisów o zapobieganiu upadłościom, przewidująca między innymi skasowanie instytucji nadzoru sądowego, poruszył sfery żydowskiego kupiectwa w Łodzi.

Wystosowany został memoriał, w którym kupcy ci wskazują, że nadzór sądowy umożliwi dłużnikowi wykorzystanie okresu nadzorowego na wzmocnienie przedsiębiorstwa, co otwiera lepsze widoki na dogodniejszy układ i wobec tego leży również w interesie wierzycieli.

W konkluzji żydowskie kupiectwo stawia wniosek o utrzymanie nadzorów sądowych z tem, że dłużnik będzie miał prawo żądania otwarcia postępowania układowego w każdym momencie, tudzież żądanie wszczęcia postępowania układowego bez nadzoru. (BP).

Niszczycielski orkan nad Hawaną

London, 2. 9. (Tel. wł.) Wyspa Kuba nawiedzona została ponownie przez silny orkan. Ponieważ połączenia telegraficzne pomiędzy stolicą Hawaną i wschodem wyspy są przerwane, brak wiadomości o rozmiarach katastrofy. Prowincja Matancas poniosła bardzo wielkie straty. Miasto Jucaro jest zupełnie zalane. W Santa Clara zostało zabitych 6 osób, w Caibari orkan wyrzucił na ląd kilka statków. Okręt niemiecki „Mauretania” musiał w pobliżu San Antonio zmienić kurs, aby odczekać lepszej pogody, statek angielski „Josephine Gray” wyrzucony został na ląd, przyczem stracił śrubę.

W Hawanie 73 osoby odniosły ciężkie rany i walczyły ze śmiercią w szpitalach. Siła huraganu była tak wielka, że porzywała nie tylko dachy, lecz także i balkony.

Przepowiednia pogody na niedzielę: Nieznaczna poprawa, lecz w dalszym ciągu chłodno i przejściowe deszcze.

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 622 zł, w Gdańsku na Warszawę 620 — 630 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski oddział w Poznaniu. płać dziś za 100 mk. niem. w dewizach 211.90 zł. gotówką 210.00 zł. za 100 guld. gd. w dewizach 173.46 do 173.72 zł. gotówką 173.12 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 2. 9. 1933 r. Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była spokojna.

Z pożyczek państwowych poszukiwano i płacono za 5% poz. konwersyjną 48% oraz za 3% poz. bud. 38.—; pozatem poszukiwano 4% poz. inwest. po 102.— bez oddawców.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. notowano tylko 4% listy dol. stare po 47%, (przy kursie dol. 6.25) oraz 4% listy zast. konwert. po 36.— w placeniu. 4% listy dol. amort. ofiarowano po 42% bez transakcji.

Z akcji bankowych płacono za Bank Polski 82%.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papierzy procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
5% pożyczka konwersyjna 48% P.
4% listy dol. P. Z. K. 47% P.
4% listy zastaw. konw. ostempl. P. Z. K. 36% P.

(Kurs w złotych)
3% pożyczka budowlana, serja I 38.— P.

Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Bank Polski I em. 82% P.
Tendencja spokojna.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 2. 9. 1933 r. Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Ceny transakcyjne	
Zyto 30 tonn par. Poznań	13,50
Ceny orientacyjne	
Zyto 100 tonn na odmiennych warunkach	13,00—13,50
Usposobienie spokojne.	
Pszenna nowa, zdarna do przemiału	19,75—20,25
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień 691 g/l	14,25—14,75
Jęczmień 662 g/l	13,25—14,25
Usposobienie słabsze.	
Owies	11,75—12,25
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia 65% wł work.	20,75—21,00
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł work.	33,50—35,50
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	8,00—8,50
Otręby pszenne	8,50—9,00
Otręby pszenne (grube)	9,50—10,00
Rzepak zimowy	34,00—35,00
Rzepak zimowy	42,00—43,00
Gorzycza	40,00—42,00
Groch Viktoria	18,00—22,00
Groch Folgera	21,00—25,00
Mak niebieski	52,00—57,00

Ogólne usposobienie spokojne. Transakcje na odmiennych warunkach: pszenicy 100 tonn, jęczmienia 45 tonn, mąki żytniej 15 tonn, otrąb żytnich 45 tonn.

Rozszerzenie austriackiej siły zbrojnej

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“).

Wiedeń, we wrześniu.

Głosy prasy wiedeńskiej i zagranicznej, dotyczące doniesień o uzupełnieniu austriackiej siły zbrojnej, różnią się tem, że podczas, gdy prasa wiedeńska pisze o utworzeniu milicji jako o fakcie dokonanym, prasa zachodnio-europejska stwierdza, że rokowania w tej sprawie mają się dopiero na ukończeniu. Zwłaszcza pisma francuskie stwierdzają, że nie można mówić o stałym powiększeniu austriackiej siły zbrojnej, ale tylko o zarządzeniach tymczasowych, które nie mogą być żadnym precedensem na przyszłość. Dotychczasowe postanowienia mają obowiązywać jeden rok. Tak po stronie austriackiej, jak i zagranicznej zgodnie stwierdza się, że Austria nigdy nie miała takiego stanu wojska na jakie zezwalał traktat pokojowy, tak, że rozszerzenie siły zbrojnej o 10.000 ludzi jest tylko uzupełnieniem normalnego stanu.

Pod wrażeniem ostatnich wypadków na terenie międzynarodowym Austria bezspornie odnosi wielki sukces polityczny. Przyczynił się do tego fakt, że Austria w odróżnieniu od innych państw, które domagają się równouprawnienia w zbrojeniach, nie występowała, ani nie występuje z terytorjalnymi aspiracjami. Ten właśnie fakt uznawany jest przez mocarstwa i dlatego też rokowania Wiednia z zainteresowanymi państwami skończyć się mogły powodzeniem. Dlatego też po stronie francuskiej i innej podkreśla się, że prawo, jakie przysługują Austrii, nie może stanowić żadnego precedensu dla państw innych; mocarstwa brały w tym wypadku pod uwagę sytuację, w jakiej w tej chwili Austria się znajduje.

Kiedy rozważano o uzupełnieniu austriackiej siły zbrojnej wyonilo się zagadnienie, które w Austrii rozpatrywane było już wcześniej, a mianowicie czy Heimwehra nie miałaby być wcielona przynajmniej częściowo do armji austriackiej, jak to stało się w Niemczech z oddziałami S. A. i S. S. Myśl ta wkrótce jednak została porzucona. Austria postanowiła wytworzyć milicję z półrocznym obowiązkiem służby wojskowej. Takie rozwiązanie rzeczy jest dla Austrii łatwiejsze do przyjęcia, zwłaszcza dla socjalnych demokratów, którzy stanowczo zaprotestowali przeciwko wcieleniu Heimwehry do armji.

Austriackie koła polityczne obiecują sobie od rozszerzenia siły zbrojnej nie tylko lepszego bezpieczeństwa dla swego państwa, ale także znaczne korzyści wewnętrzno-polityczne.

Utworzenie milicji jest pierwszym krokiem w kierunku zaprowadzenia powszechnego obowiązku służby wojskowej. Austria mogłaby to osiągnąć dopiero wtedy, gdyby mogła wywliczyć rocznie 30.000 rekrutów. Jest to narazie niemożliwe i dlatego nie będą odbywały się pobory rekrutów. Liczy się przede wszystkim na dobrowolne

zgłoszenia, a władze badać będą przeszłość i przekonania polityczne każdego zgłaszającego się do szeregów. Ulgi udzielone Austrii mają dla niej i gospodarczo-społeczne znaczenie, bowiem podczas tegorocznej zimy 10.000 młodych ludzi będzie miało zapewnioną egzystencję. Wreszcie wskazać należy na moralne znaczenie całej akcji.

Międzynarodowe czynniki austriackie już obecnie podkreślają, że zamierzają poddać ochotników nie tylko wojskowo-technicznemu wyszkoleniu, ale ochotnicy zarazem wychowywani mają być również pod względem moralnym na wzór milicji szwajcarskiej. Rząd austriacki jest przeświadczony, że dzięki nowemu systemowi wojskowemu można będzie rozszerzyć i wzmocnić miłość do Austrii i wzbudzić wśród ochotników poczucie obowiązku wobec ojczyzny.

rzające ku zbliżeniu między Serbią a Bułgarią. Pierwsza obawiając się o Saloniki, druga — o Dobrudżę. Zarówno zeszłoroczna akcja kilku dzienników bułgarskich o zbliżenie z Belgradem, jak i konferencja przedstawicieli serbskiej i bułgarskiej cerkwi, która odbyła się niedawno w Sofji i w klasztorze Rilskim, wywołały żywy niepokój w Bukareszcie i w Atenach. Zbliżenie rumuńsko-bułgarskie jest ułatwione przez tradycyjną przyjaźń pomiędzy obu narodami. Rumunja była drugą ojczyzną dla apostołów bułgarskiego wyzwolenia, jak Rakowski, Lewski, Botew, Karaweloni i inni. poza Bułgarią, była ona najważniejszą, najmocniejszą, najpewniejszą bazą dla bułgarskiego ruchu wywoleńczego.

Przeszkodą dla zbliżenia Bułgarii z jej sąsiadami jest los mniejszości bułgarskiej w tych państwach, w tym wypadku w Dobrudży. Bułgaria nie jest zadowolona ze sposobu postępowania władz rumuńskich wobec ludności bułgarskiej w Dobrudży i żąda zastosowania klauzul mniejszościowych traktatów pokojowych w pełnej rozciągłości, tak samo, jak ona to czyni. W Sofji jednak przyznają, że przy nowym regimie rumuńskim, sytuacja dobрудżańskich Bułgarów polepszyła się. Mają oni swoje szkoły, cerkwie, nauczycieli, duchownych. Wychodzą tam gazety bułgarskie, które, pomimo ostrej cenzury mogą jednak stawać w obronie ludności bułgarskiej. Z postępem zbliżenia rumuńsko-bułgarskiego spodziewa się opinia społeczna w Bułgarii jeszcze większej poprawy.

Przeszkody więc dla przyjacielskich stosunków między obu narodami nie należą do niepokonalnych. Przeciwnie, w tym kierunku osiągnięto już dość dużo i dotychczasowe wyniki jeszcze więcej zachęcają do kontynuowania dzieła rumuńsko-bułgarskiego zbliżenia, które stanowi poważny krok na drodze pacyfikacji najbardziej wulkanicznej części Europy, ku pacyfikacji na Bałkanach.

Sucha zaprawa nasienna

Uspulun

SKUTECZNE I PEWNE DZIAŁANIE.
ZWIĘKSZENIE PŁONÓW.
DUŻA OSZCZĘDNOŚĆ DZIĘKI ZNIŻCE CENY.

WYRÓB KRAJOWY.

Zbliżenie bułgarsko-rumuńskie?

Od p. W. Seizowa, warszawskiego korespondenta Bułgarskiej Agencji Telegraficznej i największych pism bułgarskich, otrzymaliśmy artykuł o zbliżeniu bułgarsko-rumuńskim. o party na bezpośredniej i bliskiej znajomości ludzi, stosunków i terenu.

W ostatnich czasach daje się zauważyć pewną poprawę stosunków między Rumunją a Bułgarią. Polepszenie to jest wynikiem szczerych wysiłków ku wzajemnemu zbliżeniu, które można zaobserwować zarówno w Sofji jak i w Bukareszcie. Dzięki inicjatywie byłych ministrów p. Maniu, przywódcy rumuńskiego stronnictwa chłopskiego, oraz Bułgara p. Grigora Wasylewa, zorganizowano Tow. Rumuńsko-Bułgarskie, do którego weszli wpływowi działacze społeczni i kulturalni obu krajów. Powstanie rumuńsko-bułgarskiego towarzystwa było poprzedzone wzajemnymi odwiedzinami w Sofji i w Bukareszcie, w których uczestniczyli byli ministrowie, posłowie, znani publicyści, oraz dziennikarze. Prasa obu krajów szczerze powitała tę pierwszą od 20 lat manifestację przyjaźni rumuńsko-bułgarskiej, jako zapowiedź nowej fazy w wzajemnych stosunkach politycznych, kulturalnych i gospodarczych.

Od tego czasu zaczyna się szereg poczynąć, mających za zadanie zbliżenie pomiędzy narodem bułgarskim a rumuńskim. Niedawno radio bukareszteńskie zorganizowało wieczór rumuńsko-bułgarski, z udziałem wybitnych przedstawicieli rumuńskich i bułgarskich, w czasie którego dłuższe przemówienie wygłosił m. in. minister pełnomocny Bułgarii w Bukareszcie, p. Robeff. Przed kilkoma dniami członkowie bułgarskiego towarzystwa esperantystów odwiedzili Bukareszt, gdzie zgłoszono im serdeczne przyjęcie. Z najlepszymi wrażeniami wróciła również z Rumunii grupa bułgarskich inżynierów i kolejarzy. W Rumunii bawia na wyjazdach dzieci bułgarskie, a w Bułgarii — rumuńskie. Wysiłki ku wzajemnemu poznaniu i wzajemnej przyjaźni dają się zauważyć także i w dziedzinie literatury. P. Relzys napisał ostatnio książkę p. n. „Nieznana Bułgaria“, przepojoną uczuciem szczerzej sympatii do Bułgarów, rumuńskich attaché prasowy w Sofji, p. Chryzko, zamieścił w pismach rumuńskich kilka przekładów z naj-

piękniejszych bułgarskich utworów literackich. W bułgarskim języku wyszedł szereg dzieł wielkiego rumuńskiego poety, Eminesku.

Jakie są przyczyny rumuńsko-bułgarskiego zbliżenia? Przedewszystkiem naturalne dążenie każdego państwa do unormowania stosunków z sąsiadami. Bułgaria i Rumunja mogą rozwinąć znacznie wzajemną wymianę towarów, zwłaszcza po wybudowaniu mostu na Dunaju. Jeżeli chodzi o politykę zagraniczną, to Bukareszt chciałby przez sojusz z Sofją zapobiec ewentualnemu zbliżeniu Bułgarii do Moskwy i Belgradu. Grecja i Rumunja ujawniają dużą wrażliwość, zwłaszcza na próby, zmie-

Dobór urzędników, mnogość ustaw i etatyzm

Na V-tym międzynarodowym kongresie nauk administracyjnych, który się odbył w Wiedniu w dniach 19 do 21 czerwca br. — przy współdziałaniu delegatów rządu polskiego — powzięto szereg rezolucyj w sprawie organizacji i uproszczenia administracji publicznej.

Między uchwałami kongresu w aktualnych kwestiach, jak sądownictwo administracyjne (winno być oddzielone od administracji), organizacja ministerstw, kontrola administracji, dekoncentracja itd. zwracają szczególną uwagę rezolucje w sprawie doboru urzędników administracyjnych. Jasną bowiem jest rzeczą, że najlepsze zasady, najlepsza organizacja i najlepsze instrukcje muszą zawieść, jeżeli nie znajdują dobrych wykonawców. Dalej ciekawe są rezolucje w sprawie chaosu ustawowego i etatyizmu.

Rezolucje te podajemy w dosłownych wyjątkach:

„1. Korpus urzędniczy winien być podzielony na trzy kategorie: wyższą, średnią i niższą, odpowiadające w zasadzie trzem kategoriom wykształcenia: wyższemu, średniemu i powszechnemu (w zasadzie ten podział u nas istnieje).

Dla zajęcia jakiegokolwiek stanowiska konieczne jest posiadanie odpowiedniego przygotowania i złożenie egzaminu. Urzędnicy powołani do sprawowania funkcji kierowniczych winni należeć do kategorii wyższej, a poza tem być przygotowani do wykonywania swych czynności przez zajmowanie stanowisk w urzędach prowincjonalnych państwowych, lub samorządowych.

2. Wskazane byłoby stworzenie we wszystkich wielkich miastach wyższych szkół wieczornych teorii i praktyki nauk administracyjnych.

3. Wartość administracji i jej wydajność zależy przede wszystkim od wartości urzędników, ich poczucia obowiązku zawodowego, ich poświęcenia i inicjatywy, słowem od ich wartości moralnych. Dlatego też przy ocenie kandydatów wartości te winny być brane pod uwagę narówni z wiadomościami fachowymi.

Organizacja praktyki urzędniczej (stage'ów) winna dążyć do rozwinięcia wyżej wymienionych zalet kandydatów urzędniczych narówni z ulepszeniem ich metod pracy.

„Zwracamy specjalną uwagę wszystkich niepodległych ludów na plagę tworzenia kosztownych synekur i nominacji faworytów politycznych na ważne stanowiska. Dobre obyca-

je administracji stawiają jako warunek konieczny, aby dopuszczać do służby publicznej i to z całą skrupulatnością tylko pracowników wykwalifikowanych, umiętnych i oddanych, a natomiast odpierać z całą energią wszelkie wpływy polityczne przy powoływaniu urzędników.

„Reforma administracyjna, mająca na celu zmniejszenie rozrostu i kosztów administracji, winna dążyć w pierwszym rzędzie do ograniczenia obowiązków ciążących na administracji; winna ona położyć kres zwiększaniu się tych obowiązków, powstającemu na tle panującego chaosu ustaw i zarządzeń niejasnych, zagmatwanych, niełogicznych, dzięki którym spodziewanego rezultatu nie można osiągnąć najprostsza drogą.

„Labirynt ustaw jest jedną z najważniejszych przyczyn braków i drożyzny administracji.

„Oprócz tego niejasna redakcja wielu ustaw wypacza ich sens, stwarza sprzeczności i wątpliwości tekstu, które w praktyce umożliwiają stosowanie prawa według uznania na korzyść jednych, a szkodę drugich. Wreszcie rozwickłość i mglistość ustaw wywołuje skomplikowane orzecznictwo, powodujące znowu ciągłe zwiększanie ilości kosztownych stanowisk w urzędach państwowych i wprowadzające chaos w prawach i obowiązkach obywateli.

„Poszczególne gałęzie administracji winny kłaść większy nacisk na zachęcenie obywateli do dobrowolnego wykonywania swych obowiązków tak, aby potrzeba interwencji zachodziła tylko w wypadkach wyjątkowych. Wszystko, co możnaby osiągnąć przez oddziaływanie moralne, nie powinno być przeprowadzane przez nakazy prawa. Wreszta wiadomo oddawna, że im więcej opracowuje się praw, tem gorzej idą sprawy publiczne.

„Kongres mniema, że zło obecne wynika w znacznej mierze z ciągłego wzrostu działalności państwa i wskutek rozciągnięcia jej na dziedzinę, którą możnaby z korzyścią odstąpić inicjatywie prywatnej; wobec tego kongres ostrzega rządy i ludy przed poważnym niebezpieczeństwem rozrostu etatyżacji.

Jakżeż słuszne i trafne są te nawoływania kongresu, stwierdzające właściwie tylko stare, a niewzruszone prawdy, które muszą być zasadą każdej administracji, jeśli ta administracja ma być dobra, sprawna i ekonomiczna!

Komisarz samorządowy przy prezydium Rady Min.

B. komisarz rządowy m. Gdyni p. Zabierzowski ma być mianowany komisarzem samorządowym w prezydium Rady Ministrów. Głównym zadaniem p. Zabierzowskiego będzie podobno przeprowadzenie wyborów do ciał samorządowych.

Pożyczka wewnętrzna już w bież. miesiącu

Odnosny dekret ukaże się w dniach najbliższych

Warszawa, 2. 9. (Tel. wł.) — Dekret o pożyczce wewnętrznej w wysokości 120 milj. zł będzie w najbliższych dniach ogłoszony. Ma być utworzony specjalny komitet pożyczki, do którego wchodzi b. minister Jan Piłsudski, b. minister Matuszewski i pre-

zes P. K. O. Gruber. Komisarzem pożyczki mianowany będzie wiceprezes Banku Gospodarstwa Krajowego Starzyński.

Subskrypcja ma się rozpocząć już w miesiącu bieżącym. Pożyczka emitowana będzie po kursie 93,75. (w)

Strzelanina na ulicy Kalisza

Uciekający bandyta ranny — Postrzelono również dziewczynkę

Kalisz, 2. 9. (Tel. wł.) Wczoraj przy ul. Nowy Świat policjant zauważył poszukiwanego złodzieja Stefana Leśnego, który zbiegł z aresztu i ukrył się. Kiedy na wezwanie policjanta Leśny nie zatrzymał się, policjant zaczął strzelać. Jedną z kul raniła prze-

chodzącą uczennicę 11-letnią Danusię Kubicką, trafiając ją w prawy bok. Ranny został również 2-krotnie Leśny i przewieziono go do szpitala w stanie ciężkim. Stan dziewczynki nie zagraża jej życiu. (w)

Na cmentarzysku polskich okrętów

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Gdynia, w sierpniu. Drugi wewnętrzny basen portowy chociaż gotowe jest w nim tylko jedno nabrzeże, amerykańskie, otoczone od strony lądu szczelnym ogrodzeniem. Do proklamowanej już gdyńskiej wolnej strefy nikt nie przedstanie się niespostrzeżony. Z jednej strony broni dostępu wysoki na cztery metry płot żelbetonowy pokryty drobną, żelazną kratą, a z drugiej, rząd

Żalony korowód bezrobotnych statków zamykają dwie nowoczesne jednostki: „Katowice” i „Toruń”.

slupów drewnianych, połączonych msierną siatką z groźnego drutu kolczastego.

Na terenie wolnej strefy widać gorączkową pracę. W ogrodzeniu wznosi się bramy i budoje się przy nich stróżówki, pomieszczenia dla cła i policji portowej. Równoległe do istniejącego już magazynu bawełnianego kładzie się w piasku fundamenty pod drugi magazyn bawełniany, tych samych imponujących rozmiarów. W tej linii, co magazyn bawełniany wyrósł już do połowy nowy potężny hangar „Cukroportu”: 240 metrów wzdłuż i 50 metrów szeroko. Betoniarce chrzęści, ślusarze wyginają żelazne pręty, potrzebne do zbrojenia betonu, a robotnicy budowlani uwijają się po drabinach i wprost w oczach tworzą poszczególne części konstrukcji. Do tego ruchu i do tej pracy dołączyć jeszcze załadunek bel bawełny z gotowego magazynu do podstawianych na torach wagonów kolejowych, a z drugiej strony wyładunek bawełny, od strony morza; ze wspaniałego motorowca norweskiego „Temerere”, a wówczas powstanie pełny obraz intensywnej działalności wielkiego portu.

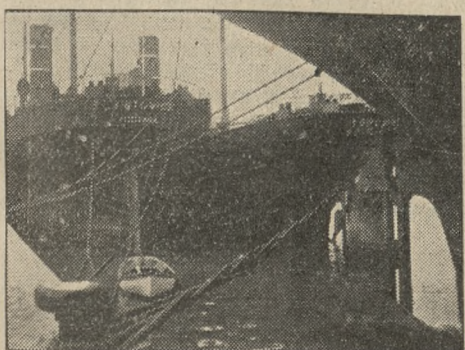
W tem tętniącym życiem środowiska, w obrębie wolnej strefy, którą kończy się pospiesznie i zabudowuje w szalonym tempie, znajduje się ciemna plama. Przy Nabrzeżu Amerykańskim, o rzut kamienia od wspaniałego magazynu „Cukroportu”, rozciąga się cmentarzysko polskiej floty handlowej.

Statki przywiązane, statki bezrobotne!

Dwuzeregiem sterczą w wodzie czarne kadłuby. Skrzydła mosiężnych śrub wystają w powietrze, które kryje je warstwa grysphanu. Stery zamarły w bezruchu, a z nadbudówek, niegdyś białych, płatami odpada farba.

Żalony kondukt otwiera mały kłowy stateczek żegluga przybrzeżnej, „Hanka”. Pokłady, które rozbrzmiewały śmiechem beztróskich letników, jeżdżących do Helu, Jastarni i Orłowa, przeżarła rdza. Poszycie statku zniszczone i zrujnowane.

„Hankę” dotykają dziobami „Rewa” i „Warta”. „Rewa”, własność „Polsko-Brytyjskiego Tow. Okrętowego”, była zbudowana przed wieloma laty i jest weteranem, który nadaje się tylko na rozbiórkę, czyli na tak zwany szmelc. Sąsiednia „Warta”, zbudowana w roku 1916, do przewożenia rud po wielkich jeziorach amerykańskich, zwała się niegdyś „P. L. M. 5”. W polskiej marynarce wojennej była statkiem transportowym, a w roku 1927 przeszła do zespołu „Żegluga Polskiej”. Zrazu chciano ją sprzedać,

Cmentarzysko polskiej floty handlowej w Gdyni. Na pierwszym planie „Hanka”, w głębi „Rewa” i „Warta”.

ale później, gdy zdobyto dla niej ładunki rudy szwedzkiej, statek okazał się cennym nabytkiem. Dzisiaj niema dla „Warty” pracy; rudę dla Polski i Czechosłowacji wożą obcy.

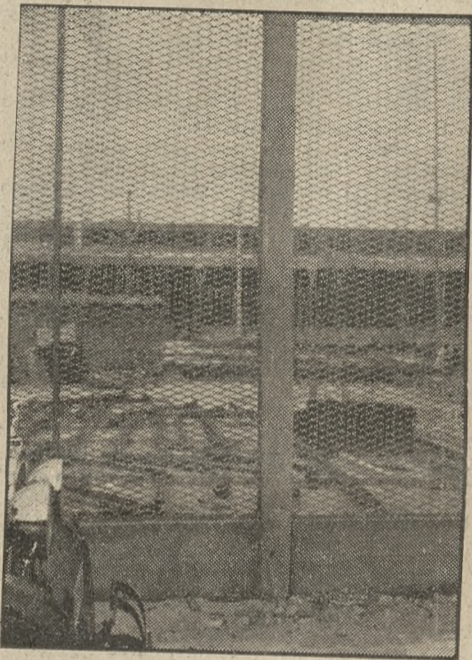
W dalszym szeregu stoi samotnie wspaniały nowoczesny statek „Wisła” o pojemności 3 100 tonn. W roku 1928 zapłacono za nią 54 000 funtów angielskich w złocie, czyli zgórą dwa miliony złotych. Na brudnym, zapuszczonym pokładzie niema żywego ducha. Statek, zdaje się, wydał ostatnie tchnienie.

Korowód przywiązanych, bezrobotnych statków zamykają „Katowice” i „Toruń”. Również własność „Żegluga Polskiej” i również statki nowoczesne, zbudowane we Francji w latach 1925 i 1926. Każdy po 2 000 tonn. Dla nich również niema pracy.

Na cmentarzysku polskiej floty handlowej spoczywa od miesięcy pięć statków o ogólnej pojemności 12 000 tonn rejestr. brutto. Tonaż polskiej floty handlowej wynosi obecnie 59 500 tonn, a przeszło 20 proc. polskich statków handlowych jest bezczynnych i spoczywa na cmentarzysku.

Przeszło 20 procent naszej floty handlowej, obiekt około pięciu milionów złotych, zamieniło się w martwy kapitał, topniejący z każdym dniem, bo, nieczynne statki w oczach tracą swoją wartość. Najlepszą konserwacją dla statku jest pływanie, praca.

W porcie gdyńskim ustalono w ubiegłym miesiącu, lipcu, aż trzy re-

Wysoki na cztery metry płot, otaczający wolną strefę w porcie gdyńskim.

Państwo bez wojska — stolica bez policji

Wojna w Danji — możliwa tylko... latem — Armja złożona z oficerów i wartowników — Jeden napad w ciągu dwóch lat

Kopenhaga, we wrześniu. Czy to doprawdy możliwe, czy istnieje dziś na świecie państwo, które w okresie szalonego wyścigu zbrojeń zechce dobrowolnie ograniczyć swą armję i flotę do śmiesznie małego minimum? Państwem tem jest Danja, faktycznie, a nie tylko w teorii rozbrojona na lądzie i na morzu, a tego ograniczenia siły zbrojnej dokonała z własnej i nieprzymuszonej woli bez żadnego nacisku ze strony wielkich mocarstw. Sytuacja staje się coraz bardziej jeszcze paradoksalna przez to, że teoretycznie zarządzenia te nie uzyskały dotąd nawet sankcji prawnej, ale w praktyce z armji i marynarki pozostały tylko resztki.

Duńczycy różnie o tem rozbrojeniu swej marynarki mówią, zwłaszcza, gdy spoglądają na odwiedzające ich często obce okręty wojenne. Obcy marynarze świetnie się czują w „Paryżu północy”, zaciepiając na Lange Linie jasnowłose Dunki. Dzienniki pełne są szczegółowych opisów o uroczystościach odbywających się na okrętach, o wymianie wzajemnych komplementów i o doskonałych serdecznych stosunkach. Ale społeczeństwo mówi o tem inaczej. Podobno złośliwych nigdy nie brak. Anglicy o wiele lepiej orjentują się w szczegółach technicznych portu wojennego w Kopenhadze, aniżeli nieliczni oficerowie marynarki duńskiej. Nic zresztą w tem dziwnego, jeśli się zważy, że Kopenhaga jest wspaniałą bazą dla wszystkich operacji na morzu Bałtyckim. A masowe wycieczki floty brytyjskiej do Kopenhagi rozpoczęły się w kilka dni zaledwie po grun-

DO GOSPODARSTWA — MYDŁO!

Do włosów — Shampoo!

Zwykle mydło nadaje się do celów gospodarstwa domowego, włosy natomiast wymagają stałej pielęgnacji. Używajcie do mycia włosów specjalnie do tego celu przeznaczonego Shampoo Elida, łagodnego i wolnego pod gwarancją od sody.

Shampoo Elida jest dostępny dla każdego: 1 paczka wystarczy na dwa razy.

SHAMPOO ELIDA

kordy. Rekord przeładunku dziennego, przeładunku tygodniowego i rekord przeładunku miesięcznego. Według cyfr obrotu towarowego Gdynia w bieżącym roku stała się największym portem na Bałtyku. Miliony tonn towarów przywozi się i wywozi, a dla piątej części naszej przeskromnej floty handlowej (Łotysze mają trzy razy większą tonaż) nie ma zatrudnienia. Pracują i zarabiają cudzoziemcy, a polskie statki, na które wydano miliony złotych pieniędzy publicznych, usunęto na cmentarzysko.

Żalność i gniew bierze nie tylko bezrobotnych marynarzy polskiego, których zwolniono z uwiązanych na cmentarzysku statków. Całe społeczeństwo żąda pracy dla wszystkich polskich statków. W Gdyni nie miejsce na cmentarzu. FOB.

Prawidłowe trawienie i zdrową krew osiąga się przez codzienne używanie po pół szklanki naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa. Zalecane przez lekarzy. Tg 282

do okrętów wojennych i torpedowców o łącznej pojemności 13.000 tonn. Zarządzenia te, zdaniem ministra Muncha, zredukowałyby budżet wojska i marynarki z 50 milionów koron do 15 milj. koron rocznie. Rząd poszedł tymczasem znacznie dalej, aniżeli projekt dr Muncha i w rezultacie armja 3-milionowego państwa składa się latem, gdy służą w wojsku rekruci, z 6.500 żołnierza. Zimą natomiast, gdy rekruci są zwolnieni — nie pozostaje nikt ponad kilkudziesięciu oficerów i szeregowych w ilości niezbędnej dla pełnienia wart. Gdyby więc kiedykolwiek Danja miała być zawikłana w działania wojenne — wojna mogłaby w tym kraju wybuchnąć tylko latem, zimą — nigdy. Marynarka wojenna składa się z 24 niewielkich okrętów bez ciężkich dział, z paru torpedowców i łodzi podwodnych o łącznej załodze 2.500 osób. Jedynie flota napowietrzna przedstawia się dość okazała, gdyż Danja posiada 50 aparatów i zamówiła ostatnio 100 nowoczesnych Fokkerów.

Ale nie tylko wojska nie widzi się w Danji. Niewiele, zwłaszcza w Kopenhadze, widać policji. Na bardzo ożywionych skrzyżowaniach ulic znajdują się aparaty alarmowe. Zresztą 1000 policjantów ukrytych doskonale przed oczyma publiczności nie ma zbyt wiele w Kopenhadze do roboty: mieszkańcy stolicy Danji dumni są z tego, że w mieście tem w okresie ostatnich dwóch lat wydarzył się jeden zaledwie napad rabunkowy. Może dlatego Duńczycy czują się tak bezpieczni i tak skwapliwie w okresie gwałtownych zbrojeń zreorganizowali swą armję i marynarkę, ograniczając liczebność jej do minimum. A. T.

Albanja pod presją Włoch

Rzym, 2. 9. (PAT). Prasa włoska donosi, że dekretem albańskiego ministra oświaty wprowadzono we wszystkich szkołach albańskich obowiązkowe nauczanie języka włoskiego. Uzupełnia tę decyzję rozporządzenie ministerjalne ustalające, że 80 proc. studentów wysyłanych na koszt rządu na studia zagranicą będzie wyjeżdżało do Włoch.

B. premier chiński otrzymał święcenia kapłańskie

Miasto Watykańskie, 2. 9. (KAP.) Nowomianowany wikariusz apostołski w Shunking (Chiny), przebywający obecnie w Belgji, udzielił w kościele przy opactwie św. Andrzeja w Lophem-les-Bruges święceń kapłańskich większej ilości alumnów. Między innymi otrzymał święcenia kapłańskie były prezes ministrów w Pekingu, Lu-Tseng-Tsian, który kilka lat temu wywołał wielkie poruszenie w Chinach, porzucając karierę i świat, wstępując do zakonu OO. Benedyktynów.

KALENDARZYK

Sobota, 2 września 1933

Słońce: wschód 5.04; — zachód 18.39; —
długość dnia 13 godz. 35 min.Księżyc: wschód 18.04; — zachód 2.19; —
przed pełnią

Stan pogody według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniwers. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 14 st. C., pochmurno, wiatr połudn. zachodni, ciśnienie atmosferyczne niskie 750 mm. — W ub. dobie temperatura najwyższa plus 21 st. C., najniższa plus 10 st. C., ilość opadu 1 mm.

Poziom wody w Warcie według notowań Państwowego Zarządu Wodnego: Wczoraj — 0.41 m., dzisiaj 0.42.

Kal. rzk.: Stefan kr.; jutro Rozalja p.

Kal. słow.: Czcibóg; jutro Rościślaw.

Z POZNANIA

— **OSZUSTWA I SPRZENIEWIERZENIA.** Wiśniewski Bronisław zamieszkały w Czerniejewie pod Środą, doniósł policji, że grając w piątek w kostki w „Kiermaszu Świątym” przy Starym Rynku, przegrał 43 zł. — Kotyński Stefan z Podolina w pow. wągrowieckim doniósł, że na skutek ogłoszenia w „Gazecie Grudziądzkiej” zgłosił się na wożnego biura pośrednictwa nieruchomości przy ul. Zielonej 3 którego właścicielem był Jan Krzyżński (Łukaszczyca 6). Kotyński złożył w lipcu kaucję w wysokości 300 zł i dotąd nie otrzymał żadnej odpowiedzi. Policja przeprowadza dochodzenia. — Nowotna Michalina (Chwaliszewo 66) wracała z poczty z pieniędzmi. W pewnym momencie przystąpiło dwóch osobników, z których jeden zarzucił jej, że podniosła zrubione przez niego pieniądze niemieckie. Następnie zabrał jej z ręki zawiniątko z zawartością 18.50 zł i po chwili oddał, dodając, że to nie są jego pieniądze. Notowna wróciwszy do domu, znalazła zamiast pieniędzy kawałki papieru.

— **UJĘCIA.** W piątek ujęty został przy ul. Libelta za grę w „trzy blaszki” Franciszek Gimpertowicz (Jeżycka 4). Za kradzież torebki na szkodę Jadwigi Lewandowskiej (Poznańska 27) ujęto i osadzono w areszcie Józefa Kaźmierowską (Strumykowa 33). — Policja ujęła Stanisława Pomorskiego bez stałego miejsca zamieszkania, poszukiwanego przez prokuraturę sądu okręgowego w Bydgoszczy sąd grodzki w Aleksandrowie Kuj. i urząd śledczy w Toruniu. Pomorskiego oddawiono do więzienia sądu grodzkiego w Poznaniu.

— **KRADZIEŻE.** Kaluźnemu Józefowi (Półwiejska 17) skradziono z mieszkanka walizę z garderoba wartości 2 tys. zł. Do składu papieru p. Władysława Różańskiej przy św. Marcynie 43 usiłowali się włamać złodzieje, wybijając szybę w drzwiach. Złodzieje zostali spłoszeni. P. Józefowi Kochowi (Rzeczpospolitej 4) skradziono na Al. Marcinkowskiego konia z wozem wartości 500 zł.

Z POZNAŃSKIEGO

— **GNIEZNO.** (W sprawie „oszukiwanej manipulacji żydowskiej”). W związku z notatką pod tym tytułem otrzymujemy następujące wyjaśnienie: „Jako właściciel firmy H. Sinke i Syn oświadczam, co następuje: Prawda jest, że w dniu 12 lipca br. zwróciłem się do fabrykanta mebli p. Bogajewskiego w Gnieźnie z zapytaniem, czy chce mi odstąpić swe pretenzje wobec braci Znamierowskich w Kaliszu, oraz po jakiej cenie lecz zapytanie to stawilem wyłącznie w tym celu by mieć materiał wekslowy przeciwko Braciom Znamierowskim. Dziwi mnie postępowanie p. Bogajewskiego, który bez podstaw twierdzi, „jakoby Sinke był podstawią figurą braci Znamierowskich” kiedy tymczasem właśnie, jak się okazało, te same żale wobec Znamierowskich mamy my.

(—) H. Sinke i Syn.

— **GOSTYŃ.** (Czytelnia dla kobiet). Ruchliwa na terenie naszym Czytelnia dla kobiet przystępuje do budowy własnego domu, 7. bm. odbędzie się o godz. 20 w lokalu własnym nadzwyczajne walne zebranie, które ma uchwalić przystąpienie do budowy.

(Teatr). Tow. Kultury i Sztuki im. Al. hr. Fredry „Fredremu” wystawia 3 bm. komedję p. t. „Jutro pogoda”.

(Z życia „Sokoła”). Na igrzyska Sokole, które odbędą się 3 bm. w parku hr. Czarnieckiego w Gogolewie, urządzane przez okręg leszczyński, wyruszy oddział ćwiczący tujejszego Sokola.

(Z Ligi Katolickiej). 27. ub. m. odbyło się uroczyste zebranie Ligi Katolickiej Parafji, ku czci królowej Jadwigi w przepelnionej sali p. W. Jezierskiego. Zebranie urozmaicono recytacją, deklamacjami, śpiewem chóru farnego. Referat o królowej Jadwidze wygłosił słuchacz św. Teologii ks. Piwowarczyk.

(Wykopanie szkieletów ludzkich). Od pewnego czasu przeprowadza się w naszym mieście przy ul. 3 Maja prace kanalizacyjne. W tych dniach podczas tych prac wykopano w pewnym miejscu kilka szkieletów ludzkich. Ślady wskazują na to, że mogło tu istnieć kiedyś cmentarzysko. Ponieważ szkielety pozostawiono bez opieki, lobuzeria uliczna porozrzucała je na wszystkie strony. Ostatecznie jednak czynnik zainteresowane zajęły się sprawą i szkielety zakopano z powrotem.

— **GRODZISK.** (Podpalili własną sągodę). Z polecenia prokuratora przy są-

Bestjalska zbrodnia w Kościanie

Nieznaną sprawę zadusili bezrobotnego

Z Kościana donosi (w): W piątek, 1 września br. stróż parku miejskiego p. Ignacy Zapłata z Kościana, idąc rano do pracy, znalazł w końcowej części parku miejskiego zwłoki nieznanego mężczyzny, które leżały twarzą do ziemi. Stróż zawiadomił natychmiast o odkryciu swem policję, która przybyła na miejsce wypadku i zabezpieczyła zwłoki oraz wszelkie ślady do czasu przybycia komisji sądowno-lekarskiej.

Denat nie miał przy sobie żadnych dokumentów, przeto w pierwszej chwili nie można było stwierdzić jego tożsamości. Później jednakże stwierdzono, że denat nazywa się Jan Śmiech, robotnik, lat 20, syn wdowy Franciszki Śmiechowej, zamieszkały w Kościanie, Rynek nr. 11. Komisja sądowno-lekarska stwierdziła dalej, że denat uduszo-

ny został za pomocą szalika, którym dwukrotnie był okroczony wokół szyi. Śmierć nastąpiła prawdopodobnie nad ranem.

Śmiech wyszedł w czwartek wieczorem z domu i już nie powrócił. Obok miejsca zbrodni znajdują się drobne ślady walki, a dalej ślady, które wskazują na to, że denat był wleczoney około 30 metrów i porzucony w lesie pomiędzy świerkami. Przypuszcza się, że denat został do parku miejskiego wywabiony i tam, na tle osobistej zemsty, zamordowany; morderstwo rabunkowe jest wykluczone, ponieważ zamordowany od dłuższego już czasu był bezrobotnym i nie posiadał żadnej gotówki.

Energiczne śledztwo przeprowadza policja. (Tel. wł.).

dzie okręgowym w Poznaniu wznowione zostały dochodzenia w sprawie pożaru, który miał miejsce w końcu lipca r. b. u gospodarza Józefa Polodego w Grodzisku — Odbudowanie. W wyniku śledztwa osadzony został w areszcie właściciel spalonej zagrody Józef Poloda wraz z żoną swą Anną, jako silnie podejrzani o podpalenie swych zabudowań celem osiągnięcia premii assekuracyjnej. Aresztowani swego czasu bracia Stachowiakowie wypuszczeni zostali na wolność, gdyż śledztwo wykazało ich niewinność.

(Kradzież z włamaniem). W nocy na środę 30 sierpnia włamali się niewyśledzeni dotąd sprawcy do składu kolonialnego inwalidów wojennego Walentego Brombora w Gnieźnie, któremu skradziono większą ilość wódek, papierosów i kielbasy, prócz innych rzeczy. Poszkodowany ocenia powstałą szkodę na około 200 zł.

— **JAROCIN.** (Z sądu.) Piotrowską Agnieszkę z Cielczy skazał sąd grodzki w Jarocinie za kradzież drzewa z lasu na 2 zł 50 gr grzywny, względnie pracepracowanie jednego dnia w administracji leśnej ks. Radolina. Branecki Szczepan i Papier Stanisław z Panięki pow. jarociński, przywłaszczyli sobie w grudniu 1932 r. deski i słupy z stodoly majetności Góra, które po porabaniu użyli jako opału. W dniu 31. bm stanęli przed sądem, który wymierzył obydwo karę 2 miesięcy więzienia z zawieszeniem wykonania kary na przeciąg dwóch lat. W czasie narady sądu oskarżony Papier Stanisław począł zarzucać świadkom krzywoprzysięstwo, za co został skazany doraźnie na 24 godzinny aresztu z natychmiastowym odprowadzeniem do celi.

(Utonięcie). 30. ub. m. utopiło się w domowej sadzawce 20-miesięczne dziecko rolnika Biera Ottona z Wilczycka, pow. jarocińskiego, które rodzice pozostawili bez opieki.

— **KOZMIN.** (W sprawie awantur hitlerowskich). Otrzymujemy pismo, z którego zamieszczamy punkt istotny: „Do artykułu umieszczonego w dniu 24 sierpnia br. nr. 385 „Kuriera Poznańskiego” pod tytułem „Wybryki rozzuchwalonych hitlerowszczyków w Kozminie” donoszę co następuje: Twierdzenia, iż w mieszkaniu mojem śpiewano „Deutschland über alles”, tak samo iż został zwabiony student w celu obicia, są nieprawdziwe.

(—) Hulda Szweczyńska.

— **MIŁOSŁAW.** (Zgon kapłana). Podczas kuracji w Iwonicy zmarł śp. ks. kanonik Stanisław Bogdański, długoletni proboszcz miłosławski. Zmarły kapłan kończył w r. 1890 gimnazjum ostrowskie i po otrzymaniu święceń kapłańskich przez kilkanaście lat był w Ostrowie wikariuszem. Z Ostrowa poszedł na probostwo do Miłosławia, gdzie też do końca życia pozostał. Był zacnym i gorliwym kapłanem; władza mianowała go przed paru laty kanonikiem honorowym, Cześć Jego Pamięci!

— **NAKŁO.** (Pożar). W ub. czwartek w południe wybuchł w pobliskiej Trzeciwnicy pożar w zabudowaniach p. Krzyżana. Spalił się dom mieszkalny wraz z dobytekimi oraz przybudówka z maszynami rolniczymi.

(Nieszczęśliwy wypadek). P. Dzwonkowski z Izabeli jadąc powozką przez Szubin — Wies, zderzył się z wozem drabiniastym. Skutkiem zderzenia wypadł on tak nieszczęśliwie z powozki, że złamał sobie obydwie ręce. Kontuzjowanym zajął się lekarz w Szubinie.

(Krewki restaurator). Onegdaj wieczorem restaurator p. A z Nakła zaczął w swoim lokalu w obecności gości bić swojego syna studenta w obronie którego stanął świadek tego zajścia p. budowniczy S. Skutek był ten, że restaurator rzucił się na obrońcę swego syna i poturbował go dotkliwie. Obrażenia p. S. były tak poważne, że musiał się natychmiast udać pod opiekę lekarza, który stwierdził złamanie żebra oraz naruszenie nerek.

— **OSTRÓW.** (Metody). Z kół czytelników naszych w Ostrowie piszą: Po nieudanych próbach zorganizowania większych pism „sanacyjnych” w Poznaniu, któreby obsługiwały całą Wielkopolskę, czynnik, stojący za „Dziennikiem Poznańskim”, tworzą w niektórych większych ośrodkach poznańskich nowe efemerydy wydawnicze w postaci różnych „kurjerów”.

Przewodniczący prez. Barciszewski obiecał w imieniu Magistratu, że będą poczynione wszelkie kroki aby warunki pożyczek nie uległy na przyszłość zmianom. O sprzeciwie wojska Magistrat zawiadomił już władze centralne i spodziewa się otrzymać od nich zezwolenie na zabudowę terenu.

Wśród spraw ogólnych znalazł się i memoriał bezrobotnych, występujących z nowymi żądaniem w formie b. ostrej P. Barciszewski zastrzegł się przeciwko używaniu podobnej formy i oświadczył, że w przyszłości na tak redagowane memoriały wogóle odpowiedzi dawać nie będzie.

Na tajemnym posiedzeniu załatwiono kilka drobnych spraw personalnych, m. in. wybrano na opiekunów społecznych obwodów III i IV pp. Słomskiego i Biskupskiego.

— **Oslabienie wpływów podatkowych.** Wpływy podatkowe miasta w roku bieżącym kształtują się znacznie gorzej, niż przewidywano przy układaniu budżetu na rok 1933/4. W pierwszych 4 miesiącach r. b. wpłynęło do kas miejskich niespełna 60 proc. sum preliminowanych. W stosunku do wpływów z tego samego czasu w roku 1932 zniżka dochodzi 30 proc. Aby ocenić należyte osłabienie wpływów podatkowych w roku bieżącym, trzeba przypomnieć, że obecny preliminarz budżetowy przewiduje o połowę mniejsze wpływy z podatków komunalnych, niż przed czterema czy pięcioma laty. W tym stanie rzeczy zrozumiałe jest, że w kasie miejskiej Jaje się odczuwać brak bieżącej gotówki i że miasto nie może płacić swoich zobowiązań terminowo i według określonych w preliminarzu budżetowym wysokości.

— **Dworzec autobusowy.** Zaakceptowana na piątkowym posiedzeniu Rady Miejskiej budowę dworca autobusowego przeprowadzić ma miasto we własnym zakresie. Przewidzane są Zw. Właścicieli Autobusów i z firmami benzynowymi pertraktacje nie doprowadziły do pomyślnego wyniku. Dworzec stanie przy placu Kościeleckich, na którym już od paru lat istnieje postój autobusów. Urządzone będzie w sposób możliwie najprostszym, aby koszt budowy nie przekroczył sumy 25 — 30 tys. zł. Będzie tam więc kancelaria kierownika dworca, miejsce dla przechowywania bagażu, poczekalnia z bufetem, ustępy i umywalnie dla publiczności i szoferów. Pośrodku placu stacja benzynowa, po jednej stronie miejsce dla postoju autobusów zapasowych, po drugiej dla odjeżdżających. Dworzec zbudowany będzie w ciągu września i połowy października, aby z nastaniem chłódów jesiennych podróżujący mieli odpowiednie schronienie.

— **Pożyczki z Funduszu Pracy.** Magistrat i Rada Miejska uchwaliła swego czasu zaciągnąć z Funduszu Pracy dwie pożyczki w wysokości 220 tys. zł. Dotychczas miasto otrzymało zaledwie 11 tys. zł. gdy wpływ z opłat na ten fundusz z Bydgoszczy przekroczył w roku bieżącym zapewne milion 200 tys. „Przytem pożyczki z Funduszu Pracy nie wpływają do miasta wprost, lecz za pośrednictwem B. G. K., co powoduje podrożenie tych pożyczek. Gdy w zasadzie oprocentowanie ich miało być po 2 od sta, obecnie procent ten kształtuje się prawie dwukrotnie wyżej. Czy więc pożyczki te są istotnie dobrodziejstwem dla miasta, należy wątpić.

— **Święto Pieśni.** W niedzielę 3 bm. w grodzkiej Resursy Kupieckiej odbędzie się koncert bydgoskich chórów pod nazwą

Przyjazd Prymasa Serediego do Poznania

J. Em. ks. kardynał Seredi, Książe Prymas Węgier, przybywa, jak już donosiliśmy, do Poznania, w niedzielę, 3 września, o godzinie 13.51. Tegóż dnia o godzinie 16.45 zwiedzi bazylikę prymasowską w Gnieźnie, a wieczorem odbędzie się na Jego cześć raut w pałacu arcybiskupim w Poznaniu.

Dnia 4 września o godzinie 8 odprawia Prymas węgierski mszę św. w złotej kaplicy katedry poznańskiej. O godz. 10 zwiedzi kościół farny, a następnie pomnik Serca Jezusowego, zamek, ratusz i drukarnię św. Wojciecha.

Krótko

T. zw. „komisja strajkowa pracowników P. K. E.” ogłasza w prasie „sanacyjnej” „oświadczenie” przeciwko naszemu zarzutom. Nie myślimy z „komisją strajkową” dyskutować; stwierdzamy tylko krótko, że nieprawdą jest, jakoby nasze zarzuty skierowane były przeciwko „tramwajarom” jako takim, dotyczyły one bowiem wyraźnie tylko odnośnych elementów między pracownikami tramwajowymi, a nie ogółu. Pracownicy tramwajowi wiedzą to sami dobrze. Nie zmienia tego faktu „komisja strajkowa”.

Składki i pokwitowania

— **Na pomnik Serca Jezusowego:** P. Aleksandra Oraczewska z Warszawy 5 dolarów.

— **Na chleb św. Antoniego.** B. M. z zorażą prośbą do św. Antoniego o wysłuchanie prośby w wielkiej i naglącej potrzebie

Zlicytowana pszenica przyczyną krwawego zatargu

Szczegóły strasznego dramatu w Kole — Pogrzeb 2 ofiar

Z Koła donosi (kj): Sprawa tragicznego sporu, jaki się wydarzył we wtorek bieżącego tygodnia, jest dotąd jeszcze na ustach wszystkich mieszkańców Koła. W czwartek w godzinach porannych odbył się pogrzeb dwóch ofiar, a mianowicie gospodarza Józefa Kotkowskiego i Żyda-tragarza, Szoela Jankla. Według przeprowadzonych dochodzeń szczegóły krwawego zajścia przedstawiają się następująco:

Janke, trudniący się zakupem zboża w okresie przedziwnym, nabył od gospodarza Kotkowskiego 15 metrów pszenicy po cenie 40 zł za metr. Na konto należności wpłacił 500 zł zaliczki z tem, że Kotkowski dostarczyć miał zakupioną pszenicę w umówionym terminie. W międzyczasie cena pszenicy poczęła spadać, przeto Janke zaproponował Kotkowskiemu stratę do połowy, jednak do porozumienia nie doszło i pszenica pozostała u Kotkowskiego.

Tymczasem ktoś doniósł urzędowi skarbowemu, że Janke posiada pszenicę u Kotkowskiego wobec czego władze ekzekucyjne obłożyły ją aresztem na rzecz zaległych podatków w wysokości 250 zł. Pszenica została wystawiona na licytację i sprzedana przez sekwestratora Żydom po cenie 7 zł za centnar, mimo, że cena giełdowa wynosiła 20, a cena rynkowa w Kole 18 do 19. Nabywca pszenicy sprzedał ją natychmiast kupcowi zbożowemu po cenie 18 zł, który znowu koleje odstawił ją do młyna Neuman i Sp. Janke nie był obecny przy licytacji, gdyż zajęty był załatwianiem spraw w sądzie. Kiedy wrócił do domu, było już po licytacji. Przejęty do głębi takim obrotem sprawy, Janke zastrzelił Kotkowskiego, ranił jego syna, Antoniego, następnie udał się do młyna, gdzie złożono pszenicę i postrzelił śmiertelnie Żyda Jankla, a nie zastawszy właścicieli młyna, poszedł w okolice ich mieszkania. Po drodze spotkał Żyda-kupca zbożowego, Jareckiego, którego rów-

nież postrzelił a w końcu, ścigany przez rzemieślnika Fiałkowskiego, wy-

strzałem w podbródek pozbawił się życia.

Lokomotywa zabiła starca

Tragiczny wypadek pod Mosiną

Z Mosiny donosi (ste): W piątek przedpołudniem pociąg nr. 716, zdążający do Poznania, najechał na przejeździe kolejowym między Mosiną a Puszczykówkiem 65-letniego Andrzeja Jaworskiego, który w tym czasie przechodził przez tor. Maszynista parowozu dawał kilkakrotnie sygnały, których jednak Jaworski, będąc głuchym, nie

słyszał. Parowóz uderzył starca i odrzucił go na sąsiedni tor. Pociąg natychmiast zatrzymano, a przywołany lekarz stwierdził zgon wskutek pęknięcia czaszki. Zwłoki pozostawiono na miejscu wypadku, aż do przybycia komisji sądowo-lekarskiej.

Bunt włóczęgów w zakładzie poprawczym w Chojnicach

Z Chojnic donosi (tts): Przed kilku dniami donosiliśmy o strajku i ucieczce kilkunastu włóczęgów z Krajowego Zakładu Poprawczego w Chojnicach, którzy odbywali przymusowe prace, po aresztowaniu w czasie wielkiej obławy na Pomorzu. W zakładzie chojnickim ułokowano kilkuset wło-

częgów i żebraków. Ostatnio wybuchł bunt, wywołany przez włóczęgów w zakładzie. Przy pomocy policji, Straży Granicznej i Straży Pożarnej zdolano bunt stłumić i przywrócić porządek. Obecnie prowadzi się dochodzenia.

(Pożar stodoły). W nocy z 27 na 28. ub. m. w zagrodzie Mikołajczyka Władysława, gospodarza wsi Kociołki gm. Staw, powstał pożar. Spłonęła całkowicie stodoła wraz ze sprzętem tegorocznym. Straty 4780 zł.

(Bezcelność żydowska). Bawiący od kilku tygodni w ogrodzie p. Wypiszczykowie żydowski zespół teatralny, używa do reklamy swoich przedstawień ulotek, drukowanych od góry w żargonie, a u dołu po polsku. Nie chcemy, by Żydzi byli Wersalskimi w stosunku do narodu, który ich przygarnął, lecz żądamy od nich szanowania języka urzędowego w Polsce, jakim jest język polski, a tem samem podporządkowania się prawom, tu obowiązującym.

Kalisz

Agencja „Kurjera Poznańskiego” mieści się

Klemens Dąbkowski
Kalisz
Babina 5, m. 3.

Zamówienia oraz przedpłatę na wrzesień i dalsze miesiące prosimy uskutecznić w wyżej wspomnianej agenturze. Agencja przyjmuje abonament i ogłoszenia po cenach oryginalnych bez żadnych dopłat.

— * **TUREK**. (Wyjazd drużyn sokolich). Dnia 2. bm. drużyny ćwiczebne Sokoła z Turku i z Uniejowa wyjeżdżają na zlot okręgowy do Łodzi.

(Pożar). Dnia 29. ub. m. wybuchł pożar we wsi Obrębina w zagrodzie Andrzeja Piotrowskiego. Spłonęły całkowicie zabudowania gospodarskie. W czasie pożaru został poparzony właściciel ponaćcego budynku; ogień powstał z wadliwej konstrukcji komina.

— * **ZGIERZ**. (Wybitny „sanator” w nielase). Sensacją Zgierza jest przeniesienie w stan spoczynku dyrektora miejscowego gimnazjum państwowego im. St. Staszica p. Zygmunt Lazara, człowieka w pełni sił, wybitnego działacza „sanacyjnego”, który dla ideologii „sanacyjnej” położył na terenie szkoły niespożyte zasługi, forytując wszędzie, gdzie tylko było można, osławionego „strzelca”. Pod rządami tego pana uprawiana była na terenie gimnazjum całkowita jawnie polityka, a nawet odbywały się tutaj zebrania B. B. W. R., jak np. zebranie posta Fichny z Łodzi, na którym byli obecni uczniowie gimnazjum, którzy notowali sobie na kartkach szczegóły przemówienia p. posta. Dodać należy, że w zebraniu tem brały również udział uczenie Państwowego Seminarjum Żeńskiego.

Mimo wszystko — przeniesienie. A może sanacja w „sanacji” na zgierskim podwórku?

Z ŁODZI

— **Napreżenie w Kasie Chorych**. Onegdaj w Kasie Chorych m. Łodzi nastąpił zatarg między zarządem a lekarzami. Powodem było nieopisanie nowej umowy zbiorowej i zawieranie umów indywidualnych z poszczególnymi lekarzami. Umowa dotychczasowa ukończyła się dnia 31 sierpnia br.

— **Związek Lekarzy interwenjował u wojewody**, a następnie, pod naciskiem, dyrektor kasy chorych p. Dworski odpowiedział, że zawarcie umowy nastąpić może

po wydaniu odnośnego zlecenia ze strony Komisarza Kasy Ch. p. Jagielly, który bawi na urlopie w Morszynie. Lekarze kontynuowali pracę, choć zapowiedzieli, że, w razie niepodpisania umowy, przerwą swą działalność w kasie. Wczoraj Komisarz Jagiello nadesłał odpowiedź, upoważniając dyr. Dworskiego do zawarcia umowy. Dyr. Dworski jednakże, dążąc do podtrzymania swego stanowiska i zawierania umów indywidualnych, odpowiedział, iż umowy zbiorowej zawrzeć nie może, bowiem lekarz naczelny kasy chorych, dr. Bogustawski nie wystosował w tej sprawie żadnego wniosku.

Wobec takiego dziwnego stanowiska, Zw. Lekarzy udaje się do władz nadzorczych kasy chorych, by ta wpłynęła na zmianę stanowiska zarządu kasy, tembardziej, że konflikt zagraża licznym rzeszom ubezpieczonych, którzy mogą być pozbawieni pomocy lekarskiej.

— **Patryjotyczna rezolucja dozorców domowych**. Związek Zawodowy Dozorców Domowych wysłał przyjęty na specjalnem zebraniu dozorców memoriał do Rady Ministrów. Memoriał domaga się usunięcia wszystkich „obcokrajowców” z polskiej służby pracy. „Zwalnia się czytamy m. in. w memoriale — robotników polskich, powiększając szeregi bezrobotnych, a na miejsce tychże przyjmują się obcokrajowców, zaś zgłaszających się do pracy Polaków, stawia się warunek mówienia, a nawet pisania po niemiecku.”

— **Adwokat skazany za puszczanie czeku bez pokrycia**. Przed sądem grodzkim odpowiadał osławiony adv. Łukasiewicz, który zarwał wielu i w rezultacie zamknięty został w szpitalu dla umysłowo chorych, lecz, uznany następnie za zdrowego, zwolniony i pociągnięty do odpowiedzialności. Adv. Łukasiewicz wypuścił w obieg czek na Bank Gosp. Kraj. na sumę 200 zł nie mając pokrycia. Posiadacz zwrócił się do prokuratora i wskutek tego sprawa powędrowała do sądu. Po rozpoznaniu sąd grodzki skazał adv. Stefana Łukasiewicza na 30 zł grzywny lub 6 dni aresztu.

Z POMORZA

— * **TUCHOLA**. (Nie usiłowane zabójstwo, lecz samobójstwo). Przed kilku dniami stała się głośna tragedia 15-letniej Węglarkówny, służącej u dozorcę Jaka Malkowskiego w Barłogach, którą rzekomo niej. Teclafowa wraz z synem usiłowała z zemsty otruć jagodami leśnymi. Jak jednak wykazało śledztwo, mowy niema o zabójstwie, lecz o samobójstwie Węglarkówny, która otruliła się sama, a nawet usiłowała się powiesić.

— * **ŚWIECIE N/W**. (Ukaranie bluźniercy). Biuralista Młocicki Bronisław ze Świecia wyrzucił na śmietnik gipsowy wizerunek głowy Chrystusa. Za ten czyn sąd okręgowy na sesji wyjazdowej w Świeciu skazał go na 7 miesięcy więzienia, a sąd apelacyjny w Toruniu wyrok ten zatwierdził, zawieszając warunkowo wykonanie kary na lat 5.

(700-nie posiedzenie Konf. św. Winc. à Paulo. Miejscowa Konferencja Męska Św. Wincentego à Paulo odbyła w tych dniach swe siedemsetne posiedzenie. Prezes Konf. p. Maczkowski wygłosił z tej okazji okolicznościowe przemówienie. (Oznaczeni). Dyplomy uznania Związku Katol. Młodzieży Polskiej diec. chełmińskiej otrzymali: druhowie Dziewiatkowski z S. M. P. Świecie i Józef Duliński z S. M. P. Przechowo, za przebycie pieszo

drogi ze Świecia do Kościerzyny i z powrotem na odbywający się zjazd delegowanych. Ponadto otrzymali dyplomy druhowie: Jankowski i Szafarkiewicz z S. M. P. Przechowo.

Do Częstochowy

Dzieln. Wydz. Sokolic organizuje pielgrzymkę do Częstochowy w dniach 6, 7 i 8 października, której duchowym kierownikiem będzie naczelny kapelan Dzielnicy, ks. prał. Józef Prądyński. Koszta przejazdu w klasie III wyniosą 12.30 zł, w klasie II 18.45. Kwatery wspólne 50 gr, z utrzymaniem od 2 do 5 zł u Sióstr w klasztorze. Wyjazd z Poznania nastąpi w piątek, 6 października o godz. 22.30, przyjazd do Częstochowy w sobotę rano. Uczestnicy wycieczki z miejscowości leżących na trasie dosiadać mogą do pociągu w Środzie, Jarocinie, Pleszewie, Ostrowie, Ostrzeszowie, Kępnie i Wieluniu. Dojeżdżający do Poznania, względnie do miejscowości wyżej wymienionych, otrzymują w obrębie 150 klm. od Poznania zniżki 70 procentowe za okazaniem biletu na pociąg popularny.

Zgłoszenia przyjmuje do 25 b. m. włącznie sekretariat Dzielnicy, Wały Zygmunta Augusta 10, w czasie od godz. 10 do 14 i od 16 do 19. Chcac się możliwie jak najwcześniej zorientować w przypuszczalnej liczbie uczestników, Dzieln. Wydz. Sokolic uprasza o jak najwcześniejsze zgłoszenia.

Jubileusz śpiewaków wielkopolskich

Już czterdzieści lat istnieje w Poznańskim „Wielkopolski Związek Kół Śpiewaczych”, który w czasach zaborczych nazywał się „Związek Kół Śpiewaczych Polskich na W. Księstwo Poznańskie”. Po unormowaniu się stosunków lokalnych organizacja ta podjęła już we własnym państwie ożywną działalność nad krzewieniem śpiewu chóralnego. Jej zastugą jest, że dziś pracują po miastach, miasteczkach i wsiach Wielkopolski setki towarzystw śpiew., uprawiających z zapalem i coraz większym powodzeniem pieśń chóralną.

Uroczystości jubileuszowe odbędą się w dniach 16 i 17 września. Sobota, 16 września poświęcona będzie uczczeniu pamięci zasłużonych działaczy śpiewaczych oraz manifestacji chórów poznańskich w parku Moniuszki. Na obchód niedzielny (17 września) złożą się: msza św. w kościele farnym, pochód przez miasto, akademja śpiewacza w Hali Repr. Targów Pozn., konkursy najwybitniejszych chórów związkowych i popisy chórów, przybyłych na zjazd z poszczególnych okręgów śpiewaczych.

Cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Bydgoszczy

w dniu 2. 9. 1933 r.

Warunek: handel hurt. ład. wag., dost. bież. za 100 kg. w złotych:

Ceny transakcyjne: żyto 315 tonn 13,75—13,90, maki żytniej 15 tonn 20,00, maku-chu lnianego 15 tonn 18,00.

Ceny orientacyjne: żyto 13,00 — 13,50, pszenica 19,25—20,00, jęczmień przemiałowy 13,75—14,00, jęczmień browarowy 15,00 — 16,00, owies 11,75 — 12,00, mąka z. wł. work 65% 21,00—21,50, mąka p. wł. work. 65% 33,00—35,00, otręby żytnie 7,50 — 8,50, otręby pszenne 9,00—9,50, otręby grube 9,25 — 9,75, rzepak zimowy 31,00—33,00, rzepak zimowy 33,00—38,00, siemie lniane 35,00—37,00, gorczyca 39,00—41,00, groch Wiktorja 20,00—22,00, groch Folgera 22,50—24,50, mak niebieski 50,00—58,00, ziemniaki jadł. 2,25—2,50.

Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 286,9 tonn, pszenicy 437,6 tonn, jęczmienia przemiałowego 399,2 tonn, owsa 30 tonn, maki pszennej 211,1 tonn, maki żytniej 44,8 tonn, otrab żytnich 108,3 tonn, otrab pszennych 50 tonn, maku niebieskiego 16 tonn, maku lnianego 15 tonn, ziemniaków jadalnych 45 tonn, rzepiku latorowego 9 tonn. Ogólny obrót 1652,9 tonn.

Ogólne usporządzenie spokojne.

Z ŁÓDZKIEGO

— * **KALISZ**. (Regaty na Prośnie). W niedzielę, jak pisaliśmy, odbędą się drugie międzyklubowe regaty na Prośnie, organizowane przez Kaliskie Tow. Wioślarskie. Do dwunastu biegów zapisanych jest 26 osad, z 144 wioślarzami z całej Polski. W sobotę o godz. 3-iej po poł. odbędą się przedbiegi. Początek regat w niedzielę o godz. 2-iej po poł.

(Święto Robotników Chrześcijańskich). 3. bm. Stowarzyszenie Robotników Chrześcijańskich „Ognisko” obchodzi doroczną rocznicę encykliki „Rerum Novarum” i „Quadragesimo Anno”. Uroczystość ta rozpocznie się w niedzielę nabożeństwem o godz. 9 rano w kościele św. Mikołaja, po-czem pochodem udadzą się uczestnicy do lokalu „Ogniska” gdzie nastąpi zakończenie uroczystości przedpołudniowych. O godz. 18,30 w tymże lokalu akademja,

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

NIESMIERTELNA ĆWIERCIAKIEWICZOWA

„365 obiadów za 5 złotych“ — Recepty kulinarne za okupacji niemieckiej — Synonim autorytetu — Wojski i kucharze — Co to jest „miasto - ogród“? — Król Staś i Król Słońce — Plan na miarę Fidjasza — Wspaniałe place, które zostały na papierze — Wersal bez pałacu...

Warszawa, 1 września.

Któż z nas, chociaż raz w życiu, nie zetknął się z boskiem imieniem autorki „365-ciu obiadów za 5.— złotych“? Któż nie słyszał o Ćwierciakiewiczowej, tej nieocenionej, najpoczytniejszej poematopisarce polskiej? Bo jej przepisy kulinarne były istotnie poematami. Nietylko poematami! Z kart tej książki biła nieomylna autorytetu. Gdy więc czytałeś, że masz: „wziąć masła funt, tylko dobrego, mąki (najprędniejszej) tyle a tyle, cukru pół funta, migdałów dwa tuty...“, stawałeś się bezwonnym narzędziem w ręku pani Lucyny i chociaż miałbyś w tej chwili ochotę na krwawy befszyk, brałeś „masła funt tylko dobrego“, szukałeś najprędniejszej mąki po sklepikach i jeżeli nasuwały ci się jakieś wątpliwości, to tylko wówczas, gdy w brewjarzu kuchennym napotykałeś niezbyt jasne określenie „trochę“, np.: „trochę rodzynek“. Ile to jest trochę? Dylemat był tem trudniejszy, bo zdawałeś sobie sprawę, że jeżeli zapytasz kogokolwiek o wskazówkę w tej mierze, okaziesz się ignorantem, barbarzyńcą, który nie dorósł do przyrządzania ani tembardziej do zjadania smakołyków pani Ćwierciakiewiczowej!

Dobre to były czasy, jak dobre, wystarczy zacytować zdanie, które przeczytałem w Ćwierciakiewiczowej w roku 1916. Wtedy wszyscy w Warszawie, na skutek djety przepisanej przez okupantów niemieckich, poprzestawialiśmy na odczytywaniu tekstów obiadowych, odkładając realizację ich na „po wojnie“. Otóż zapamiętałem sobie takie zdanie: „...z pozostałych o obiadu kur i kapłonów!“

Dosyć, prawda?

Ale co to ma wspólnego z urbanizacją Warszawy, na którą zawziętem się ostatnimi czasy?

Otóż ma!

Bo Ćwierciakiewiczowa jest czemś więcej niż autorką doskonałej książki kucharskiej, stała się ona, przynajmniej w moim pojęciu, synonimem autorytetu.

Nietylko w kuchni mamy Ćwierciakiewiczową. Na każdym kroku, w każdej specjalności, zawsze znajdzie się ktoś, kto ci powie:

„...weźmiesz masła funt!“

I może nie byłoby to nawet tak bardzo źle, gdyby wszelkie niepowodzenia wynikające z takiego traktowania sprawy można było likwidować równie sielankowo, jak to się dzieje z przypaloną pieczeniem w zacinzu domowego ogniska, które Anglicy nazywają „Home“ (prawdopodobnie w myśl łacińskiego przysłowia „homo homini lupus“).

Niestety, gdy nam spaprzą jakiś plac lub ulicę, nic nie pomoże trząśnięcie drzwiami, ani ucieczka „na jednego z kropelkami“. Toteż w sprawach które dzisiaj poruszyć zamierzam, rzecz dzieje się cośkolwiek inaczej niż w „Panu Tadeuszu“, gdzie to:

Co Wojski wyczytawszy pojmie i obwieści,
To natychmiast kucharze robią umiejtni.
Wre robotą, pięćdziesiąt nożów w stoły
tętni.

Swojego czasu Wojski przeczytał, że w Anglii urządziła się „miasta ogrody“, t. j. takie dzielnice, które, położone w odpowiedniej odległości od centrów pracy, złączone z nimi doskonałą siecią komunikacyjną, zapewniają utrudzonej braci urzędniczej warunki zdrowotne, możliwie najbardziej przypominające środowisko wiejskie.

Wojski pojął i obwieścił. Natychmiast kucharze przystąpili do opracowania planu Żoliborza na stokach zniszczonej Cytadeli. Aliści jeden z kuchcików przypomniał sobie, że Żoliborz ma wspaniałą tradycję z czasów Stanisława Augusta (Joli bord), że należy go zaprojektować w sposób, któryby świadczył, iż „króla Stasia imię nigdy nie zaginie“. Atoli, pomieszawszy sobie epoki, chciał skrócić tradycję króla Stasia nie na skromną miarę „encyklopedysty“ XVIII-go wieku, lecz raczej według wskazań „grand vicel“ Króla Słońca...

Cóż stąd wynikło?

Żoliborz powstał coprawda, jak Feniks z popiołów, ale jak Feniks, dokarmiany płatkami owsianymi i herbata. Zamiast sielanki, łaski, i rucza-

ju, zamiast pięknego i bezpretensjonalnego planu, jaki istniał niegdys przed zburzeniem tej wdzięcznej i miłej dzielnicy pod budowę ponurej Cytadeli, planu który po dziś dzień, jak wyrzut sumienia, tuła się po archiwach bibliotecznych, wykrojono plan istotnie na miarę Fidjasza, albo co najmniej Monsarta.

Gdy zwiedzamy Żoliborz dzisiejszy, nie możemy oprzeć się wrazeniu, że kuchcik tego sobie pociągnął z butelki, zanim się zabrał do pracy. Nie byłoby w tem nic dziwnego, bo butelka w kuchni to rzecz zwykła, ale...

Mamy teraz na Żoliborzu, który jest jakoby dzielnicą willową, wspaniały plac Inwalidów. Potężne jajo (niestety nie Kolumba), wobec którego plac św. Piotra w Rzymie jest skromnym podwórkiem. Od tego placu (jaja) rozchodzą się aleje, niczem od łuku Gwiazdy w Paryżu. Ale paryska Etoile to centrum najwytworniejszego życia, to łącznik wspaniałych pól Elizejskich z laskiem Bulońskim, to najdroższe place, luksusowe magazyny...

A Żoliborz?... miał być wytwornieciem po tem wszystkim, miał być osiedlem domków i ogródków...

Oczywiście te wielkie koncepcje, te Aleje Wojska Polskiego, Place Inwalidów i Legionów pozostały na papierze, a raczej gorzej niż na papierze, gdyż wcielone w teren, wytknięte na gigantycznych szerokościach, poprostu zniknęły bez śladu. Obecnie wykończą się zabudowę placu Inwalidów. Zieje on pustką. Olbrzymie pole, zabudowane dość wysokimi jak na Żoliborz, ale nikłymi, jak na takie rozmiary, domami nie sprawia żadnego wrażenia, a nadto przyczynia się do zwiększenia kosztów miejskich. Bo oczywiście te wspaniałe aleje, imponujące place muszą otrzymać bruki, chodniki, oświetlenie i po co? Na co takie imponujące założenia urbanistyczne dla dzielnicy, która miała być czemś biegunowo przeciwnym? To też koszty inwestycyjne Żoliborza przedstawiają się zupełnie fantastycznie w stosunku do możliwości eksploatacyjnych. Stąd zwłoka w inwestowaniu, stąd ciągle jeszcze chaotyczny, bezładny, wygląd tej dzielnicy, godnej zapewne lepszego losu...

Bo Żoliborz jest ładny, prześliczny, tylko za czyje grzechy kazano mu być Wersalem bez... pałacu królewskiego?

Stary Wojski coś pokręcił, ale co? W przepisie „stojako“: „weźmiesz masła funt“, wziął, ale nie zauważył przestrogi: tylko... dobrego!

Dr. Lech Niemojewski.

KLUCZ DO SEZAMU

W swej niedawno wydanej broszurce p. t. „Znaczenie odbitek w pracy naukowej“, profesor Uniwersytetu Warszawskiego dr. B. Hryniewiecki nazwał bibliografię „kluczem do zamkniętych magazynów myśli“, którymi są wielkie czasopisma periodyczne i wydawnictwa towarzystw naukowych. W wyższym jeszcze stopniu odnosi się to określenie do pism codziennych, w której tytu publicystów i pisarzy składa rezultat swej pracy myślowej. To też wielokrotnie Dział nasz podkreślał zasługę „Ruchu literackiego“, który prowadzi systematyczną bibliografię naszej prasy. Lwowski „Pamiętnik literacki“ rozpoczął tę pracę jeszcze wcześniej, w r. 1901, wydając bibliografię literacką czasopism polskich za lata od 1901 do 1906. Serję tę ciągnie obecnie dalej cenne wydawnictwo „Bibliografia historii literatury i krytyki literackiej polskiej za rok 1908 i 1909“, opracowana przez śp. Radomira Vrtla, a z rękopisu wydana przez dr. Stefana Wierczyńskiego, tyle już zasłużonego dyrektora Poznańskiej Biblioteki Uniwersyteckiej. Obszerne to dzieło wyszło w Poznaniu, a kosza nakładu zostały pokryte z zasiłku ministerstwa oświecenia.

Po wojnie wyszła, jak wiadomo, przez dr. Wierczyńskiego ułożona bibliografia literatury polskiej za rok 1919 i za rok 1922. Niemniej pozostaje jeszcze poważna luka (1910—1919), na której wypełnienie pracownicy polscy nie powinni długo czekać. — Tom

ŻYCIE KULTURALNE

BĘDIEMY OGLĄDALI OBRAZY PRZY KAWIE

Powstaje w Poznaniu nowa kawiarnia, o tyle inna od wszystkich, że stanowić ma część lokalu, w którym odbywać się będą wystawy plastyki, organizowane przez IKS. Kawiarnia (Plac Wolności 14a) nazywać się będzie „Pod kaktusem“, a to przez nawiązanie do zeszlócznych dobrze pamiętnych wieczorów artystycznych IMP-u. Albowiem IMP przemienił się właśnie na IKS, co nie oznacza żadnego zagadkowego X-u, ale stanowi skrót nazwy: Instytut Krzewienia Sztuki. Otóż ten nowopowstały IKS, który dzisiaj zrana został poświęcony i zainaugurowany, obraca część swego przybytku na kawiarnię, która będzie także lokalem wystaw plastyki, podobnie jak inne złączone z nią pomieszczenia IKS-u.

Do urządzenia kawiarni przyjdzie wrócić osobno jako do przykładu sztuki zdobniczej, jako że jest ona na naszym gruncie pierwszym przykładem architektury wnętrza, zastosowanej do takiego lokalu. Stołki będą się znajdowały na środku, tak aby goście kawiarni mogli oglądać wystawione dzieła plastyki. Wstępu na wystawę pobierać się właściwie nie będzie, gdyż 20 groszy dopłaty do każdej „konsomacji“ są

pomyślane tylko jako częściowe pokrycie kosztów, związanych z transportem dzieł sztuki i z urządzeniem wystawy. Przy tak kryzysowym postawieniu kwestji, nie powinno tym wystawom zabraknąć zwiedzających. Poza kawiarnią w złączonym z nią dawnym lokalu IMP-u, również będą wystawione dzieła plastyki.

Co do planu artystycznego, to IKS pragnie zapoznać naszą publiczność z najnowszymi kierunkami w sztuce dając ich stały przegląd i utrzymując pokazy na wysokim poziomie. Wszedł też nasz IKS w porozumienie z IPS-em warszawskim, tj. z Instytutem Popierania Sztuki, który pracę swoją w Warszawie już dawniej zaczął i dobrze ugruntował. Znajdzie się miejsce i dla pokazów sztuki zagranicznej.

Nadchodzący sezon rozpocznie IKS wystawą plastyków poznańskich, z małymi wyjątkami tych samych, którzy rok temu zapoczątkowali „Salon Sztuki Współczesnej“ w lokalu IMP-u. Są to: Tytus Czyżewski, Leon Dołycki, Erwin Elster, W. Krzyżański, Wł. Lam, Tad Potworowski i Wacław Taranczewski. Wystawa będzie otwartą dzisiaj w sobotę 2 września o godzinie 17.

I. M.

LITERATURA

Niesławny koniec nagrody literackiej m. Lwowa. Ze Lwowa donoszą nam (wł. p.): Ustanowiona w r. 1927 nagroda literacka m. Lwowa im. Kornela Ujejskiego w kwocie 7.500 zł — od roku nie figuruje w pozycjach budżetu miejskiego. Smutny ten dla kultury Lwowa fakt zadecydowany został milczkiem, bez informowania opinii publicznej. Ostatnim (w r. 1931) laureatem nagrody był Henryk Zbierzchowski.

PLASTYKA I ZDORNICTWO

Artystyczna fotografia. W chwili gdy w Krakowie odbywa się międzynarodowy Salon Fotografiki, nadszedł do Polsk zeszty sierpniowy (6) wydawnictwa wiedeńskiego „Die Galerie“ Informowaliśmy w swoim czasie o warunkach, pod jakimi każdy fotografik może stać się uczestnikiem tego pięknego perjurydu, który co miesiąca wydaje 20 reprodukcji pochodzących od artystów różnych krajów i narodowości. „Die Galerie“ zamierza ukazywać się w wydaniach różnorodnych i urzędziwiła już ten plan o tyle, że od lipca 1933 ma osobne wydanie włoskie. Posiada też korespondentów polskich, w ich liczbie dr. Wierczyński z Zakopanego i p. W. Górala z Krakowa. W obecnym zeszycie znajduje się obraz fotografika polskiego p. Schabenbecka (widok z Mostaru w Jugosławji). Reprodukacje odbite na kredowym papierze przedstawiają się istotnie okazale i czynią z każdego zeszytu piękny album artystyczny. Dla informacji fotografików polskich podajemy adres redakcji: Wiedeń, V, Hamburgerstrasse 4.

VARIA

Hitlerizm i tańce. Z Berlina donoszą nam: Związek nauczycieli tańca (Die Reichsfachschaft deutscher Tanzlehrer) biedzi się obecnie nad ułożeniem listy tańców, które będą dozwolone w najbliższym sezonie. Tanga, rummy, one-stepy, two-stepy, tango itd. zostały dotknięte prohibicją. Ostał się tylko jeden jedyny foxtrott i to pod praniemiecką nazwą „Wechsel-schrittler“. Poza tem będą dozwolone i tańczone: „Marschtanz“, „Rheinlaendler“, walce wiedeńskie (choć może nazwa ta będzie musiała być zmieniona wobec oporu Austrii przeciw „nazim“), walce powolne, oraz tańce towarzyskie, mianowicie „Begrueungsreigen“ i „Friedrichshainer“.

o którym mowa, obejmuje tak jak jego poprzednicy, druki wydane oddzielnie, więc książki i broszury, oraz artykuły, recenzje i sprawozdania odnoszące się do nauki literatury polskiej a zamieszczone w czasopismach, dziennikach oraz wydawnictwach zbiorowych. Literaturę piękną u-względniono, tak jak w poprzednich tomach, o tyle, o ile była przedmiotem krytyki literackiej, albo badań literacko-naukowych wogóle. Tom ten obejmuje zarówno literaturę polską jak obcą, każdą w osobnym dziale. Pism przejrano w tym celu 121, spis ich znajduje się na początku razem ze skrótami, jakie dla ich oznaczania zastosowano.

Śp. Radomir Vrtel przygotował był materiał do druku jeszcze przed rokiem 1913, który był rokiem przedwczesnej śmierci młodego uczonego. Uzupełnienia, jakie okazały się potrzebnymi, przeprowadził dr. Wierczyński i materiał cały zredagował, przy pomocy mag. Władysława Skoczylasa ze Lwowa.

Znaczenie takiej bibliografii jest oczywiste. Nie potrzeba tłumaczyć j-

TEATR

Co grają w Moskwie? Meyerhold wystawia „Dama Kameliowa“, teatr Mały. Przed wschodem słońca, (pierwszą sztukę Gerharda Hauptmanna), teatr Artystyczny (Stanisławski) przeróbkę Don Kichota, dokonaną przez słynnego aktora Kaczakowa. Don Kichot będzie też wystawiony w Leningradzie w państwowym teatrze Dramatycznym, ale w opracowaniu Czulkowa Tamże wznowiony będzie Puszkiński „Borys Godunow“ z muzyką Szaporina. Teatr Młodych wystawia „Romeo i Julia“, teatr związków zawodowych przeróbkę „Zbrodni i kary“ Dostojewskiego.

Wielojęzyczny teatr w Wiedniu. Pozostający pod kierunkiem Hansa Rehfscha teatr „Komedie“ w Wiedniu zamierza w nadchodzącym sezonie wystawić na południowych różnorodnych dzieł teatralnych w oryginalnym W ten sposób zańse-nizowane będą utwory pisarzy francuskich, angielskich, czeskich, węgierskich i włoskich.

KRAJOZNAWSTWO

Wycieczka na ostrów Lednicki urządziła w niedzielę 3 września, poznański oddział Polskiego Tow. Krajoznawczego (zbiórka na dworcu głównym 7.30 rano) Na ostrowie Lednickim znajdują się, jak wiadomo, ruiny najstarszego zamku królów polskich. „Jasna Lednica“ była wielokrotnie opiewana w poezji i w muzyce naszej. Za powrotem wzięcia uczestnicy średnio-wieczny kościółek w Pobiedziskach oraz odbędą przechadzkę po lasach w Promnie. Powrót 19.30.

MUZYKA

W operach rosyjskich sezon jesiennymowy przyniesie szereg wznowień Wielka Opera w Leningradzie wystawia „Carmen“ w inscenizacji Tairowa, przy której libretto została przepracowana w duchu marksistowskim, jak wiadomo. Podobny los spotkał „Walkirję“ i cały „Pierścien Nibelungów“ uległ przeróbce w sensie materialistycznego pojmowania dzieł „Przekleństwo złota“, wzięte przez Wagnera za jeden z motywów filozoficznych „Pierścienia“, zostało odpowiednio przekrojone i rozszerzone. Wystawiona też będzie „Arleżjanka“ Daudeta ze słynną muzyką Bizeta. W Moskwie wznowiają Rymskiego-Korsakowa „Baśń o mieście Kitiezu“ (w teatrze Wielkim) oraz w teatrze operowym Niemirowicza-Danczenki — „Traviatę“.

ka jest ona pomocą dla badaczy, którzy z łatwością znajdują w bibliotekach publicznych dzieła i roczniki pism, zawierające potrzebny im materiał. — Dodajmy, że podręcznik taki, obejmujący lata przedwojenne, jest nieraz istotnie bardzo cennym. Prasa codzienna przed wojną poświęcała o wiele więcej miejsca kulturze, niż to była teraz — z nielicznymi wyjątkami. Każdy szanujący się dziennik miał swój felieton literacko-naukowy, nie licząc dodatków tygodniowych, obszerniejszych niż dzisiaj recenzji teatralnych, pisanych przez pierwszorzędne nieraz pióra, oraz codziennego zwykłego działu krótszych notatek. W obfitym tym materiale mnóstwo posiada wartość trwalszą niż jeden dzień, na który jest obliczone życie pisma codziennego. Nie było zaś przed wojną obyczajem, aby np. recenzje teatralne wydawać jako zbiorki, co teraz się praktykuje. W ten sposób usuwał się badaczom z pod ręki materiał nieraz cenny i zastępujący na poznanie. Bibliografia wydobędzie go z zapomnienia i pozwoli wyzyskać. W. N.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z churili

O walkę z tandetą

Prawo Greshama głosi, że „zły pieniądz wypiera dobry”. Podobnie ma się rzecz z towarami: umiejętnie w obrót handlowy wprowadzona tandeta wypiera solidny i dobry towar. Mamy tego liczne przykłady w Polsce, gdzie tandeta panoszy się w zastraszający sposób. Nie ulega wątpliwości, że tutaj najwyraźniej występują najaw demoralizujące wpływy zydostwa, którego bardzo liczni przedstawiciele dorbabiają się na fałszowaniu jakości towarów.

Ustawa z dnia 2 sierpnia 1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji stanowi podstawę prawną, na której to płaszczyźnie winna być podjęta systematyczna walka z tandetą. Artykuł 7-my cytowanej ustawy upoważnia rząd do wydawania rozporządzeń nakazujących, by pewne towary były sprzedawane w handlu detalicznym tylko w przepisanych jednostkach ilościowych oraz z uwidocznieniem ich ilości (wagi, miary, liczby), jakości i miejsca pochodzenia.

Dotychczas rząd wydał zaledwie dwa rozporządzenia skierowane przeciwko nieuczciwemu produkowaniu towarów: jedno rozporządzenie o niaciach, drugie zaś o włóczce. Nadto w przygotowaniu znajduje się rozporządzenie dotyczące świec. Jak na siedem lat obowiązująca ustawa z dnia 2. 8. 26 r., ilość rozporządzeń wykonawczych jest znikomą.

Tymczasem cały szereg towarów poprostu prosi się, aby je wzięto w obronę. Naprzykład soda amonakalna, którą produkuje jedna, jedyna wielka fabryka w Polsce, jest fałszowana w ten sposób, że do sody oryginalnej nieuczciwi fabrykanci dodają rozmaite, bezwartościowe domieszki, sporządzając ze 100 kg oryginalnej sody 300—400 kg sody fałszowanej.

Albo — skóry wyrobione, t. zn. gotowe. Rozpowszechniła się ostatnio forma nieuczciwej konkurencji, polegająca na tem, że poszczególne garbarnie tandeciarskie, wypuszczając na rynek skóry gotowe bez jakichkolwiek badań, oznaczeń co do ich miejsca produkcji, dezorientują nabywcę co do pochodzenia kupowanego towaru, a zarazem podważają istnienie solidnych garbarń, podając je jako rzekomych producentów ofiarowywanego towaru.

Podobnych przykładów możnaby mnożyć bez liku. Oto np. przy proszkach mydlanych rozpowszechniło się fałszerstwo, polegające na zmniejszaniu do minimum zawartości tłuszczu. Norma jest 30 procent tłuszczu. Otóż widzieliśmy proszek, wytworzony przez pokątnego producenta w Poznaniu, zawierający tylko 5 procent tłuszczu. I jeden i drugi produkt wolno nazwać „proszkiem mydlanym”.

Albo — marmelada! Jakież pod tą nazwą kryją się św...iadome oszustwa! Pokątni producenci szkodzą tutaj całej branży konserw owocowych, boć kto raz wpadł na marmeladzie, ten niezbyt chętnie do niej powraca.

Uważamy, że prace nad „kodeksem towarów polskich” powinny być podjęte przez grono specjalistów-technologów, w sposób metodyczny. Uchwałodm odnośnego grona ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji nadałaby mocy prawnej. Czy sprawą tą nie powinien zainteresować się Polski Komitet Normalizacyjny?

Ciągnięcie

4 proc. premj. poź. dolarowej

W dniu 1 bm. odbyło się ciągnięcie 4 proc. premjowej pożyczki dolarowej, serji III, z wynikiem następującym:

40.000 dol. am. padło na nr. 1392937.

8.000 dol. am. — na nr. 1310510.

3.000 dol. am. — na nr. nr.: 1363702 381658 850623.

1.000 dol. am. — na nr. nr.: 811565 193128 1465239 747127 1269788.

500 dol. am. — na nr. nr.: 37588 947627 1057909 1196537 462275 788807 1479433 275689 865027 1100579.

100 dol. am. — na nr. nr.: 48484 1317565 75365 827343 684286 1184373 1402587 617040 1224174 135035 77610 516507 484028 1003573 269657 924754 938181 591952 365826 379217 217013 899217 1319436 701380 496138 666004 1269728 611215 196041 951367 64297 932739 1499434 683316 1233061 486624 605414 189519 691330 1397709 1195639 1346257 770267 1145190 439443 1408475 399581 258654 1499140 1068334 834497 1142535 294380 414061 465357 121341 90795 451177 1436131 1008366 1186040 954917 615498 994690 493994 958625 328646 12291 82391 634831 458845 70171 686609 125455 936313 739027 1251676 1017933 1417219 1060845.

Drzewnictwo polskie wobec nowych zadań

Z okazji powołania Rady Gospodarki Drzewnej

Gospodarka drzewna stanowi bardzo ważną gałąź naszego życia gospodarczego, a to ze względu na obfitość surowca, zwłaszcza w województwach wschodnich, jakoteż na rolę jaką odgrywa ona w naszym handlu wewnętrznym i zagranicznym. Roczny wyrab drzewa waha się u nas w granicach 22 milionów m³, przyczem produktywna powierzchnia lasów wynosi w Polsce około 7 i pół miliona hektarów.

Kryzys ze szczególną siłą dotknął gospodarkę drzewną, a to ze względu na ostry spadek ruchu budowlanego i produkcji mebli. Ubiegła zima była okresem największego napięcia kryzysu w gospodarce drzewnej. Na wiosnę uległo ono złagodzeniu, które jednak odbiło się nierównomiernie na poszczególnych działach gospodarki drzewnej.

Bardzo poważną pozycję w naszym wywozie stanowiło drewno, którego eksport w Polsce wyniósł w r. 1927 — 635 milj. zł. Pozycja ta w naszym wywozie zredukowana została w r. 1932 do 120 milionów złotych. W roku bieżącym nastąpił w stosunku do roku ubiegłego wzrost eksportu, pozostający w związku z silnym wzmocnieniem ruchu budowlanego i wzmocnieniem tendencji cen na głównych rynkach importu drewna. Spadek walut, ostre wahania kursów papierów procentowych i powstrzymywanie się od lokat w przemyśle sprawiły, że oszczędności poszukujące bezpiecznych lokat, znalazły ujście w ruchu budowlanym. — Zapotrzebowanie na materiały budowlane wzrosło w całej niemal Europie, a szczególnie w Wielkiej Brytanji. Przywóz drewna polskiego do Anglii zwiększył się silnie, sięgając rozmiarów z przed pięciu laty, t. j. z okresu bardzo pomyślnej konjunktury i ożywionych obrotów z rynkiem brytyjskim. Podobnie przywóz drewna polskiego do Francji przekroczył poziom zesłoroczny.

Jako objaw nader dodatni należy zanotować, że w tym samym czasie produkcja drewna w krajach skandynawskich oraz w Rosji Sowieckiej, t. j. na terenach współzawodniczących z Polską na międzynarodowym rynku drzewnym, skurczyła się bardzo znacznie.

Wzrostowi wywozu i poprawie cen na rynkach eksportowych towarzyszy pewne zwiększenie zbytu na rynku krajowym. Produkcja materiałów tartych, wzrastając niemal nieprzerwanie od października ub. r. (we wrześniu wskaźnik 41,5) osiągnęła w maju r. b. poziom nienotowany od dwóch lat (59,5). Dla niektórych materiałów drzewnych nastąpiła specjalna konjunktura.

Należy zaznaczyć, że w obecnych warunkach stosowania restrykcji i odgraniczania się od świata przez poszczególne państwa, wadliwość naszej organizacji handlowej w zakresie wywozu występuje ze szczególną jaskrawo-

wością. Ponadto ciągle tarcia między prywatną własnością a lasami państwowymi odbijają się ujemnie na strukturze naszego wywozu i naogół na całokształcie gospodarki drzewnej. Dlatego też należy mieć nadzieję, że mająca być w najbliższych dniach powołana do życia Rada Gospodarki Drzewnej w dużej mierze przyczyni się do uzdrowienia stosunków w tej dziedzinie.

Statut przewiduje, że do kompetencji Rady Gospodarki Drzewnej należeć będzie: a) reprezentowanie interesów produkcji leśnej oraz przemysłu i handlu drzewnego wobec rządu, b) ustalania stanowiska zainteresowanych czynników w sprawach porozumień międzynarodowych i c) ustalanie postulatów zainteresowanych kół gospodarczych w zakresie polityki leśnej i drzewnej, d) opracowywanie względnie opinjowanie projektów dotyczących zasad polityki eksportowej oraz współdziałanie — w ramach ustalonych przez ministra przemysłu i handlu oraz ministra rolnictwa i reform rolnych — nad zorganizowaniem wywozu surowca i półfabrykatów drzewnych i e) opinjowanie projektów ustawodawczych, dotyczących polityki leśnej i drzewnej.

Rada Gospodarki Drzewnej składać się ma z 5 reprezentantów Zrzeszenia Związków Właścicieli Lasów, z 5 reprezentantów Rady Naczelnej Związków Drzewnych, z 2 reprezentantów Związku Izby Organizacji Rolniczych, z 2 reprezentantów Związku Izby Przemysłowo-Handlowych i z 7 reprezentantów Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych.

Zgodnie ze statutem, przedstawiciele Zrzeszenia Związków Właścicieli Lasów i Związku Izby Organizacji Rolniczych powołuje minister rolnictwa w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu z pośród kandydatów, przedstawionych przez te organizacje. Przedstawiciele Rady Naczelnej Związków Drzewnych i Związku Izby Przemysłowo-Handlowych powołuje minister przemysłu i handlu w porozumieniu z ministrem rolnictwa z pośród kandydatów przedstawionych przez te organizacje. Wreszcie przedstawiciele Dyrekcji Naczelnej Lasów Państwowych mianuje minister rolnictwa i reform rolnych. Dla każdego członka Rady Gospodarki Drzewnej zostaje wyznaczony zastępca. Członkowie Rady i ich zastępcy powołani są na okres 2 lat.

Przewodniczącym Rady Gospodarki, który w głosowaniu udziału nie bierze, jest wiceminister rolnictwa zastępcami przewodniczącego — dyrektor departamentu handlowego w min. przemysłu i handlu oraz dyrektor departamentu ekonomicznego w min. rolnictwa. Sekretarzem Rady wyznacza minister rolnictwa w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu. Czynności biurowe Rady są załatwiane w odpowiednich wydziałach wspólnych ministerstw pod ogólnym kierownictwem sekretarza Rady. Wreszcie statut postanawia, że wszelkie sprawy, wynikłe z interpretacji statutu rozstrzyga minister rolnictwa i reform rolnych w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu.

Czynnik miarodajne przywiązują dużą wagę do uruchomienia i działalności Rady Gospodarki Drzewnej, która w zakresie unormowania stosunków w tej tak ważnej gałęzi naszego gospodarstwa społecznego może odegrać doniosłą rolę. M. G.

KRONIKA GOSPODARCZA

POŁOŻENIE GOSPODARCZE POLSKI W LIPCU

W sprawozdaniu B-ku Gosp. Kraj. za m lipiec czytamy:

Ponowny spadek kursu dolara w lipcu wywołał w Polsce, podobnie jak w innych krajach, ucieczkę od waluty amerykańskiej. Spowodowane tem silniejsze fluktuacje wkładów skłaniały instytucje finansowe do utrzymywania wysokości pogotowia kasowego, co pociągnęło za sobą osłabienie działalności kredytowej banków.

Lipiec, jako miesiąc rozpoczęcia znow, przyniósł silniejszy wzrost zapotrzebowania pieniężnego i zwiększenie trudności płatniczych w rolnictwie. Ponieważ zbiory w roku bieżącym się opóźniły, rolnicy wyczerpali swoje środki pieniężne, tembardziej, że ceny zbóż, wskutek silnej podaży zboża z nowego zбору, a także pod wpływem tendencji międzynarodowej, dźniały w ostatnich tygodniach poważnej niżki. Również położenie w dziale produktów hodowlanych przedstawiało się w dalszym ciągu mało korzystnie. Sprzet zbóż odbywał się w dość pomyślnych warunkach atmosferycznych; wyniki zbiorów przedstawiają się naogół korzystnie, w niektórych tylko okęgach kłeski żywiołowe wyraziłyby znaczeniejsze szkody.

Stan wytwórczości przemysłowej utrzymał się na poziomie z czerwca i był wyższy, niż w lipcu ub. r. Wzrost wydobycia węgla i wytwórczości hutniczej oparty był głównie o silniejsze natężenie eksportu, w

mniejszym stopniu o zwiększenie zbytu w kraju. Przemysł naftowy wkroczył w okres wzmoczonej produkcji sezonowej. Ze względu na mały ruch inwestycyjny stan zatrudnienia przemysłu metalowo-maszynowego nie uległ większym zmianom na lepsze. Przemysł włókienniczy utrzymał dość wysoki stan zatrudnienia, pracując na sezon zimowy. Poprawa zbytu w ostatnich miesiącach przyczyniła się do zlikwidowania dużej części zapasów towarów. Zwiększenie sprzedaży nastąpiło również w niektórych działach przemysłu chemicznego. Eksport drzewa został utrzymany, także zbyty materiałów drzewnych w kraju na potrzeby budownictwa był nieco większy. W innych działach przemysłu przetwórczego stan produkcji i obrotów nie wykazał większych zmian, z pewną jednak tendencją wzrostu w gałęziach sezonowych.

Obroty handlowe na rynku wewnętrznym były mało ożywione, wykazując większe napięcie tylko w dziale włókienniczym oraz niektórych materiałów budowlanych i technicznych. Obroty handlowe z zagranicą wzrosły, przewyższając stan obrotów z lipca ub. r. Czynne saldo bilansu handlowego zostało utrzymane.

Sezonowy spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych trwał nadal, był jednak słabszy, niż w poprzednich miesiącach.

Z KRAJU

(k) Co przynosi polsko-rumuński układ handlowy? W Bukareszcie został podpisany polsko-rumuński układ handlowy, kontyngentowy. Układ przewiduje poważne obustronne kontyngenty importowe; został on zawarty na okres do końca r. b. z możliwością dalszego przedłużenia. Polska uzyskała kontyngenty na główne artykuły jej wywozu do Rumunii, jak skóry surowe, przędza wełniana i bawełniana, jedwab sztuczny, węgiel i koks, cynk, rury, artykuły fajansowe, kalosze, maszyny włókiennicze, produkcja chemiczna i t. d. Rumunia otrzymała kontyngenty na nasione słonecznikowe i inne oleiste, makuchoy, owoce świeże i suszone skóry i futra surowe, celulozę, kukurydzę, proso itd. Układ ma za zadanie umożliwienie i rozwinięcie wymiany towarowej polsko-rumuńskiej, która w ostatnich miesiącach ucierpiała wskutek restrykcji importowych.

(k) Nieruchomości obywateli polskich w Niemczech. Dowiadujemy się, że w tych dniach niemieckie towarzystwa powiernicze zawarły z identycznymi towarzystwami polskimi umowę, na mocy której zobowiązują się do administrowania domami obywateli polskich, posiadających nieruchomości, produkcja chemiczna i t. d. Rumunia otrzymała kontyngenty na nasione słonecznikowe i inne oleiste, makuchoy, owoce świeże i suszone skóry i futra surowe, celulozę, kukurydzę, proso itd. Układ ma za zadanie umożliwienie i rozwinięcie wymiany towarowej polsko-rumuńskiej, która w ostatnich miesiącach ucierpiała wskutek restrykcji importowych.

(k) Zamówienia jugosłowiańskie w Polsce. Pomimo kryzysu polsko-jugosłowiańskie stosunki handlowe rozwijają się pomyślnie. W ostatnich dniach jugosłowiańskie ministerstwo komunikacji i zakupiło w hutach polskich materiały kolejowego za 3 miliony złotych oraz wyrobów elektrotechnicznych za 360 tysięcy złotych. Poza tem zakupiła Jugosławia w Polsce aparaty telefoniczne i centrale za 950 tys. złotych oraz za milion 350 tys. soli jodynowanej w Polskim Monopolu Solnym. Dalsze zamówienia są w stadium finalizacji.

(k) Racjonalizacja i modernizacja hutnictwa żelaznego. Mimo ciężkiej sytuacji hutnictwa żelaznego w roku 1932 na terenie poszczególnych zakładów przeprowadzony został szereg prac w zakresie racjonalizacji i modernizacji warsztatów. Prace te były prowadzone przeważnie we własnym zakresie i często miały na celu obok racjonalizacji również danie zatrudnienia robotnikom własnych warsztatów wobec braku zamówień z zewnątrz. Wszystkie roboty były wykonywane z materiału krajowego, jedynie nieliczne urządzenia specjalne i niektóre maszyny sprowadzono z zagranicy.

(k) Nieuzasadniona odpowiedzialność gorzeln. Dochodzą skargi ze strony gorzeln rolniczych, na czynienie ich odpowiedzialnymi za wszelki zanik spirytusu w czasie transportu. Monopol spirytusowy kupuje spirytus od gorzeln franco stacją załadowania, więc według zwyczajów kupieckich i prawa handlowego dalsze losy spirytusu po załadowaniu gorzeln nie powinny interesować, temwięcej, że od stacji załadowania do stacji przeznaczenia koszty transportu ponosi monopol. Tymczasem gorzelnia, jak ma to obecnie miejsce w stosunkach handlowych z monopolem, odpowiada za zaniki spirytusu podczas transportu. A to z jakiego tytułu? (az)

Z ZAGRANICZĄ

(z) Kontyngentowanie przywozu produktów rolnych we Francji. Jak już donosiliśmy, wprowadzone zostały we Francji kontyngenty importowe na szereg artykułów rolnych. Mianowicie na podstawie rozporządzenia z dnia 16 września 1932 r., wprowadzającego system polezeń przywozowych na jęczmień i otręby, wydane zostało w dniu 27 b. m. rozporządzenie o skontyngentowaniu przywozu owsa żyta, gryki oraz prosa. Na trzeci kwartał r. b. ustalono następującą wysokość kontyngentów: dla owsa 80 tys. kwintali, dla maki — 185 tys. kwintali, dla gryki — 1 tys. kwintali, dla maki — 220 kwintali, dla prosa oraz siemienia kanarkowego nieluskianego — 2500 kwintali. Przy imporcie tych przesyłek, które zostały nadane do bezpośredniej dostawy do portów francuskich przed wydanem wyżej omówionego rozporządzenia, pozwolenia przywozowe nie będą wymagane.

(z) Dalszy spadek bezrobocia w Niemczech. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Rzeszy uległa w okresie od 1 do 15 sierpnia r. b. dalszemu zmniejszeniu o ca. 130 tys. osób wobec tylko 9500 osób w odpowiednim okresie ub. r. Ogólna cyfra zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła na dzień 15 sierpnia r. b. 4 334 158 osób.

(z) Handel zagraniczny Anglii. Import do Anglii w pierwszych 7 miesiącach r. b. zmniejszył się w stosunku do odpowiedniego okresu r. ub. o 38,86 milj. £, a eksport, tylko o 14,32 milj. Nadwyżka importu nad eksportem wynosi 139,20 milj. £, czyli o 24 i pół milj. funtów mniej, niż w odpowiednim okresie poprzedniego roku.

(z) Sowiecki obieg pieniędzy. Ogólna suma emitowanych w Rosji sowieckiej pieniędzy powiększyła się w ostatnim roku o blisko 600 milionów rubli i wynosiła na 1 lipca r. b. 6,825 milionów rubli. Składa się ona z 3,468 milionów biletów bankowych, 317 milionów bilonu srebrnego i niklowego i 42 milj. bilonu miedzianego. Resztę stanowią państwowe bony kasowe, znajdujące się w obiegu bez pokrycia.

List z Grodu Ostrorogów

Ostroróg, we wrześniu. Przed kilkoma tygodniami pisałem o Halszce z Ostroroga — dzisiaj kolej na Ostroróg.

„Odkrywanie” małych miasteczek, grzebanie w ich zakamarkach i pamiątkach — to wielka, prawie bezinteresowna przyjemność; piszę: prawie, gdyż feljtonista nie może być nigdy zupełnie bezinteresownym. Każdą przyjemność dzieli z czytelnikami, wszelaką radość przerabia na feljton — a każdy feljton na brzęcząca monetę. Stąd wynika, że biedny feljtonista nie może doznać nawet bezinteresownej radości....

Ostroróg pokochałem na zabój — była to t. zw. miłość z pierwszego spojrzenia. Przyczyniło się do tego lato i słońce, które, tak się zdawało, o mas już zapomniali — w dniu mego poznania się z Ostrorogiem jednakże zabłysły radosne światłem i pogodą. Przyczynili się do tego również „ciceronowie”, którzy mi przedstawili to miasto: miejscowy ksiądz i jego sympatyczni koleżdy — oraz były burmistrz Ostroroga, typ kontuszowy, postać fredrowska, a przytem żywa kronika, chodzące archiwum Ostroroga. Nic więc dziwnego, że w takich okolicznościach miłość szybko zrodziła się i dojrzała. Oto i jej owoc.

Nie powiem, ile Ostroróg ma mieszkańców, bo tego nie wiem; nie wiem również, ile lat ma najstarsza Ostrorozanka, ma ich w każdym razie kilka set, lecz mimo to hasła wesole przez miasto... mówię tu o rzeczce Ostrorozance. Pod miastem jest jezioro; jednakże i jego nazwy nie znam.

Czytelnik pewnie już zaczyna niecierpliwie się negatywnością mojej wiedzy... Lecz wiadomo: gdy się człowiek zakocha, wprawdzie stara się poznać przeszłość ukochanej istoty, oraz jej posag, jej skarby. Dlatego też dzisiaj mówić będę o przeszłości i skarbach Ostroroga.

W drugiej połowie trzynastego wieku osiedlili się tutaj Ostrorogowie; w sto lat później osiedle ich zostaje wyniesione do rzędu miast i jest silnie obwarowanym grodem; ma kilka kościołów. Z obwarowań miasta zostały dziś tylko ślady, z kościołów jeden — i to już nie w tej formie, w której go zbudowali Ostrorogowie. Kościół ten był początkowo budową gotycką o wysokiej wieży; w roku 1725 wieża runęła podczas silnej burzy, — w tym samym czasie zresztą zawałiła się wieża nieistniejącej dzisiaj już Fary poznańskiej, która stała na Nowym Rynku. — Dopiero w roku 1765 hrabia Adam Kwilecki rozpoczął reparację kościoła w Ostrorogu, reparację, dzięki której styl świątyni uległ zupełnej zmianie. M. in. sklepienia gotyckie zastąpiono drewnianym sufitem, na którym widnieją malatury, wyobrażające sceny z życia Adama i Ewy, Jana Chrzciciela i Matki Boskiej. Gdzieniegdzie tylko rozpoznac można ślady gotyku w architekturze. — Dalszych remontów dokonano w latach 1830 i 1909.

Podczas tych wszystkich zmian i restauracji, szczególnie podczas pierwszej, zginęły z powierzchni ziemi prawie wszystkie pamiątki po Ostrorogach — bez śladu przepadły ich cenne sarkofagi, rzeźbione przez Canovasiego.

Została po Ostrorogach tylko nazwa małego, cichego miasta pośród wielkiej równiny — zostało kilka szczupłych wiadomości w starych kronikach... Otóż około połowy szesnastego wieku Ostrorogowie poczęli sprzyjać Braciom Cze-

skim, których panowanie trwało tu jednakże tylko osiemdziesiąt lat. W roku 1635 wypędzają ich katolicy — wypędza ich energiczny ksiądz kanonik Swinarski (kochani bracia Czesi niechaj mi tego za złe nie biorą!). Dnia 22 lipca następnego roku ksiądz Swinarski odprawia w nowo pozyskanym kościele dziękczynne nabożeństwo. Nie dożył tego ostatni z Ostrorogów — umarł krótko przedtem; przeżyła go natomiast o czterdzieści lat ostatnia Ostrorozanka — Barbara.

W zakrystji kościoła wisi jej, malowany na blasze, wizerunek, na którym widnieje napis: „Żyjąc lat 64 dokończyła Dnia 1 Marca 1673”. Zakrystja i kościół kryją jeszcze inne skarby, stare świątliki drewniane stoją obok rzeźb Marcina Rożka, jest obraz świętego Jakóba w złoconej i obraz Matki Boskiej

Powrót z wakacji

Jest jakiś składnik już w samym powietrzu jesiennym, który sprawia, że człowiek jaśniej patrzy w przyszłość. Niema co mówić, zanadto popohopnie przypisuje się wszystkie znamiona rozrodzone wiosną, a krzywdzi inne pory roku. Ludzkość bezkrytycznie przenosi objawy swego życia uczuciowego na wszystkie inne sprawy, nie zastanawiając się, że w takiej postawie tkwi gruba pomyłka. Samą liryką nie można żyć, wie o tem stan urzędniczy, który musi wzdymać wiosną pierś wiernopoddanymi uczuciami, a jesienią gryźć prozę 15 proc. obniżki pensyj, wie o tem pisarz i poeta, który jesienią, jak „każdy jeden”, kupuje węgiel na zimę.

Jesień jest wiosną dla życia umysłowego. Samo powietrze ma jakieś odmienne, krzepiące składniki. Wystarczy zresztą bystrzej obserwować. Po senności wakacyjnej zieleni się młoda ruń nowych zapowiedzi, projektów, nadziei, marzeń. Potężne wicher, wiejące z wywiadów prasowych, igrają po świeżych zagonach, tumanią potulne ludzkie głowy i sprowadzają deszcz. Z wielkich wicherów jest mały deszcz, ledwo pokropi, w rzeczywistości nie jest w stanie spulchnić pustynnego ugoru naszego życia umysłowego. Lecz w jesieni nikt nie bawi się w prorocтва, człowiek wystawia nos na wiatr i szepce z otuchą: „Nareszcie jakaś odmiana”. Powietrze w istocie nalażowane jest elektrycznością.

Podobne objawy można obserwować co roku. W ostatnich tygodniach czerwca zaognienie w życiu artystycznym kraju dochodzi do niebywałych rozmiarów. Jeszcze chwila, masz wrzenie, a wszyscy rzucają się sobie do oczu, zaczynają wypominać nawzajem krzywdy, zawiści, niewypelnione zobowiązania; życie i w tych dziedzinach, jak wszędzie indziej, tak się komplikuje, że gdyby nad światem nie stał rozejm, gdyby ktoś nie uderzył w gong, krzyżąc: „dosyć, przerwa!” — niewiedomo, coby mogło się stać.

Wszystko, co się mówi o wakacjach w słowach delikatnych, poetycznych i wzniosłych, stanowi pospolitą błądę. Wakacje — jest to poprostu okres odwrócenia się od cywilizacji, okres barbarzyńskiego lekceważenia wszystkiego, co człowiek naprodukuje, z czego jest dumny, czem żyje, o co zabiega i co udaje, że mu imponuje w ciągu je-

w srebrnej sukience — wieża mieści w sobie trzy stare dzwony, a krypta zwłoki generała Węgierskiego....

To wszystko pokazali i opowiedzieli mi moi „mili” „ciceroni”. Powiedzieli i pokazali mi jeszcze dużo więcej, lecz — jak się rzekło: kocham się w Ostrorogu, a nie wszystkie tajemnice ukochanej istoty należy wylizywać publicznie!

Wyjeżdżałem z miasteczka ze wzruszeniem. Wieczorem bowiem poznałem je z jeszcze jednej strony — ze strony współczesnej, artystycznej — ot poprostu: teatralnej....

Napewno moi czytelnicy nie wiedzą, że byłem także aktorem — i to aktorem w teatrze wędrownym. Nie zdradzę nazwiska dyrektora tego teatru, nie zasłużył sobie na to. W każdym razie nie powiesił się na tej gałęzi sztuki — balansowałem na niej przez miesiąc. Z tych czasów pozostały mi dwie właściwości: szacunek dla tremy i sympatja dla teatrów amatorskich....

I taki teatr amatorski miałem właśnie sposobność oglądać w Ostrorogu. Wystawiono jakąś pobożną sztukę o niezmiernie ilości aktów, monologów i „powiedzeń na stronie”.... nazwiska autora nie znam, jak nie znam nazwisk grających; teatr amatorski jest anonimowy, bezimienny jak pieśń ludowa — a może właśnie dlatego działa wzruszająco — na mnie przynajmniej.

Wzruszyły mnie najwinnie opisane dzieje sieroty, bohaterki owej sztuki; wzruszył mnie mały „konferensjer” w kostjumie aniołka, wygłaszający składnym wierszem cel i moral przedstawięcia; wzruszyły mnie pomysłowe dekoracje: ponieważ widocznie trudno było o płótno i farby, więc drzewa i krzaki były żywcem przeniesione z przyrody; wzruszyła mnie praca amatorów, którzy wyuczyli się sumiennie swoich ról, grali, śpiewali i tańczyli do upadłego... no, i zapomnieć nie wolno mi o pewnej statystce — kozie, która poznała widocznie swego właściciela na sali i poczuła nagłą ochotę, skoczyć do niego przez rampę....

I jakże tu nie zakochać się w grodzie Ostrorogów!

ARTUR MARJA SWINARSKI.

denastu innych miesięcy. Jest to odwrót do natury w bardzo dosłownym znaczeniu tego wyrazu. Gdyby człowiek nie miał takiego interwału — wszyscy umysłowo pracujący ludzie staliby się narwańcami już zupełnie.

Widziałem tego roku nad morzem pisarzy, którzy sypali babki z piasku i wychodzili co kilka godzin na każdy nadchodzący pociąg jak na uroczystość rozdania państwowej nagrody literackiej, oraz dyplomatów, którzy jedli rybę nożem i budowali małe stawki nadbrzeżne, rycząc z uciechy, gdy im się udało garścią złapać małą rybkę. Igraszki te napępiały mnie wielką otuchą w stosunku do przyszłości naszej literatury i polityki.

Zrozumiałą jest rzeczą, że po takim wysterylizowaniu się z trujących miazmatów kultury i cywilizacji, człowiek ze świeżymi siłami wraca w ich objęcia. Głowa aż huczy od szumiącej pustki, która pożąda napelnienia, wzgardzony duch występuje na plan pierwszy i żąda rekompensaty za czterotygodniową poniewierkę — Wróciwszy, człowiek zapomina o przeszłości i powiada, że rozpoczyna nową kartę swego życia. To „rozpoczynanie nowych kart życia” jest wyrazem głębokiej potrzeby psychicznej i ma olbrzymie znaczenie terapeutyczne. Gdyby się nie mogło w danej chwili symbolicznie zamknąć jakiegoś okresu

życia i powiedzieć — od jutra będzie inaczej, na świecie byłoby same bankructwa. Na szczęście i w życiu jednostki i w życiu zbiorowym takie postanowienia są możliwe i praktykowane.

W tej chwili i w zakresie życia umysłowego, ściślej w zakresie spraw artystycznych przeżywamy jeden z takich etapów. Zieleni się ruń nadziei i wicher dobrych postanowień po niej buszuje. Literaci ogłaszają długie spisy książek, które w najbliższym czasie skończą (albo nie skończą ich nigdy), księgarze drukują szumne zapowiedzi, teatry ogłaszają raz jeszcze repertuar, który nigdy nie zostanie wystawiony, nadchodzą zapowiedzi o nowych pismach, nowych wystawach, nowych koncertach i nowych „cudownych dzieciach”. Dyrektorzy kin zapowiadają znów w superlatywach o „największych”, „niewiarygodnych”, „genjalnych” superszlagierach, które wreszcie ujrzymy tego roku, a które, jak zawsze, okażą się nędznymi amerykańskimi ramotami. Jest ruch, harmider, tumult, kto ma czuły nos, czuje w powietrzu — ozon.

Nieprzyjemnie jest psuć własnowolnie swój własny, tak barwnie namalowany obraz. Przyznać wszakże muszę, że oświadczenie do tego całego słomianego ognia nie mam zaufania. Jestem zwolennikiem entuzjazmu młodszego, ale zato równomierniej rozłożonego. Nie wyjdzie więc ani powłoka zapowiedzianych książek, nie wystawi się obiecanych sztuk, po kilku numerach wydszają się nowe pisma. Gdy się tak tromtadracki frazes odwróci, ze wszystkiego — zostanie mała reszta przedsięwzięć, w które istotnie włożono pracę i które przetrwają. Od tego trzeba w rzeczy samej zaczynać. Człowiek ciągle chce naprawiać naturę: zaczyna od zbierania kłosów, podczas gdy ziarno ledwo kiełkuje.

Dzięki uprzejmości jednego z moich przyjaciół, miałem możliwość w ostatnich dniach przejrzeć archiwum wycinków i pism literackich z ostatniego piętnastolecia. Jakkolwiek przecież okres ten dobrze pamiętam i sprawom tym przyglądałem się pilnie, przecież gdy ujrzałem owe rekwizyty polskiego życia literackiego zebrane w jednym miejscu, przeraziłem się ich różnorodnością i — jednorodnością. Czego u nas nie było! czegośmy nie zaczęli w dziedzinie teatru, literatury, muzyki, plastyki, spraw wydawniczych?! Ileż to bibliotek zaczęło wychodzić, ile (i jakich!) pism powstawało. Jak na złość daty tych wszystkich przedsięwzięć wahały się między wrześniem a grudniem. Jesień jest wiosną życia umysłowego. Jak każda wiosna, jest zwiędnicza: przychodzi, omami, błysnie obietnicą, a później duszko płac i kryj niewczesny wstyd. Wiele poważnych, zdawałoby się, poczynić przy pierwszych mrozach wędlo. I nie tylko dlatego, że polski teren jest dla spraw intelektualnych i artystycznych niesprzyjający i wrogi. Poprostu dlatego że sprawa twórczości to nie jest tylko improwizacja i spiritus flat ubi vult, ale to jest również trudna, twarda i wyteżona praca.

Więc jakże tam jest z tym nowym jesiennym sezonem?

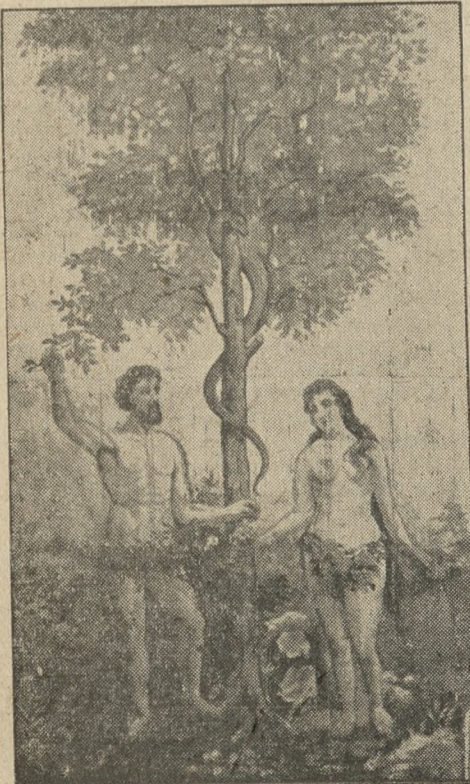
JÓZEF KISIELEWSKI.

W sprawie pisma: „Wczoraj — dziś — jutro”

Przed kilku tygodniami zwracaliśmy uwagę na wychodzące we Lwowie pismo „Wczoraj — dziś — jutro”, które zaczęło się deklarować jako placówka moralnego rozwichrzenia, wtórować Boyowi, zachwalać „nową moralność” i t. d. Otóż miło nam stwierdzić, że uwagi przez nas zamieszczone w tej sprawie odniosły skutek. W ostatnim numerze wspomnianego pisma ukazała się zapowiedź gruntownej zmiany w jego redakcji. (KAP)

Orkiestra gimnazjalna z Śremu, która wzięła udział w zlocie harcerek w Gódole na Węgrzech, jako orkiestra reprezentacyjna. Wyglądem swoim i liczebnością wywarła ona doskonałe wrażenie zarówno na uczestnikach zlotu, jak i gościach.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Więcej pomysłowości!

Trudności ekonomiczne, wśród których żyjemy, nie w zupełności i nie ze wszystkim są wynikiem przyczyn zewnętrznych. Ponieważ jednak warunki ogólne bytu i zarobkowania pogorszyły się stu procentowo, więc zdaje się nam, że już niema rady i musi być coraz gorzej. — Tymczasem rada znalazłaby się na niejedno, gdyby tylko dopisywały charakter.

Najdziwniejszym zjawiskiem w Polsce w dziedzinie ekonomicznej jest bowiem to, że o jakości i cenie towarów nie decydują producenci ich i konsumenci, ale pośrednicy, dowolnie normując popyt i podaż produktów. — A jeśli się zważy, że w większości wypadków kupującymi są kobiety, budzi się bardzo poważny i ciężki zarzut pod ich adresem z powodu inercji, którą zdradzają w tym kierunku.

Ażby zdać sobie dokładnie sprawę z rozmiarów winy, jaką ponoszą tu często kobiety ograniczmy się w dyskusji do wąskiego tematu dostawy i rozsprzedaży produktów żywnościowych. Gdyby istniał kontakt bezpośredni w tej dziedzinie między paniami ziemiankami, a paniami z miasta, wieś znalazłaby zbyt na swoje produkty, a miasto możność zaopatrzenia gospodarstw domowych w tańszy i lepszy towar. Tymczasem kontaktu takiego niema. I stąd na wsi zamiera inicjatywa produkowania lepszych i wykwintniejszych jarzyn, czy owoców, a w mieście budzi się przekonanie, że wieś polska nie jest w stanie wyprodukować tego rodzaju towaru, że jedynie zagranicą znaleźć go można. Powoli też odzwyczajają się wszyscy od zapotrzebowań tego rodzaju, co odbija się ujemnie na zdrowiu i kulturze gospodarstwa domowego.

Nie należy jednakże sądzić, że inicjatywy nie było nigdy w tym kierunku. Wprost przeciwnie. Raz po raz przecież w miasteczkach naszych powstawały t. zw. „sklepy wiejskie” zakładane przez zrzeszenia pań ziemianek, ale po krótkiej, żalostnej vegetacji upadały, ażeby już więcej z martwych nie powstać. — Gorzej jeszcze, że zakłady te miały nie zbyt dobrą opinię, brakło im doświadczenia i sprężystości kupieckiej, towar bywał lichy i nieświeży, a wewnątrz składu nie przedstawiało się bynajmniej atrakcyjnie. Kupcy zawodowi odnosili się do tych imprez z lekceważeniem i niechęcią, a klientela zniechęcała się bardzo prędko.

Prócz takiej czysto kupieckiej inicjatywy na większą skalę pojawiły się też raz po raz próby nawiązania kontaktu handlowego bezpośrednio przez różne dwory z domami w mieście. Ale i tu kończyło się wszystko zazwyczaj na kilku przesyłkach i to kończyło się wzajemnym nieporozumieniem i obopólnymi zarzutami. Kobiety wsi i kobiety miasta nie mogły dojść ze sobą do właściwego porozumienia na tle gospodarczym i obie strony wracały dobrowolnie do niekorzystnej, lecz wygodniejszej instytucji pośredników.

Zupełnie podobna sytuacja istnieje w dziedzinie drobnej wytwórczości ręcznej. Są przecież kobiety umiające w sposób zręczny i oryginalny wyrabiać różne drobiazgi domowe, ozdoby, figle, graczki, nabywane znów z przyjemnością przez inne kobiety. Na zasadzie istnienia tego rodzaju towaru powstawały znów różne „bazy” kobiece, utrzymać się jednakże nie mogły. Temniej mogą podtrzymać swój byt kobiety rozsprzedające indywidualnie swoje drobne roboty. A przecież tyle pań kupuje podobne figle fabryczne, szablone, niegustowne, sprowadzane najczęściej z zagranicy. I znów tu, podobnie jak przy handlu produktami spożywczymi niema jakos możności porozumienia się pań zamożniejszych z wytwórczyniami, a kupcy dla tych rzeczy małe mają zainteresowanie. Dlaczego tak się dzieje? Może najbardziej dlatego, że kobietom brak samodzielności i odwagi w wynajdywaniu nowych dróg i wola trzymać się utartych, szablonych ścieżek.

W wielkich miastach Francji, Anglii i Niemiec istnieje bardzo dużo przedsiębiorstw kobiecych zajmujących się wymianą, czy wypożyczaniem odzieży i sprzętów. U nas inicjatywa tego rodzaju spotyka się dotąd z oburzeniem i nieufnością. Któż

by z szanujących się pań „handlowała starzyzną”, któż chciałby używać rzeczy pożyczanych? A przecież odrobina inwencji i przedsiębiorczości w tym kierunku mogłyby podtrzymać byt niejednej zrujnowanej majątkowo kobiety dając równocześnie możność zaoszczędzenia wydatków paniom, któreby z pomysłowości takiej korzystały.

Należy wogóle stwierdzić pożałowania godny fakt, że jeszcze zawsze zamało wysiłyśmy się na nowe pomysły, ograniczając się do ubolewania nad tem, że dotychczasowe środki utrzymania zawodzą.

Może najwięcej inicjatywy w Polsce wykazały panie kresowe, — jednakże w warunkach lokalnych poszczególnych regionów musi inicjatywa kobieca mieć swoje specjalne zabarwienie.

Największą jednakże wadą wszelkich nowych kombinacji jest ta, że niezawsze oparte są na rzetelności i uczciwości, a często na bladej. A pamiętać trzeba, że tego rodzaju winy odbijają się ujemnie na każdym podobnym przedsiębiorstwie, gdyż społeczeństwo jest wogóle nieufne.

Należy przecież w ludziach podtrzymywać wolę do życia i do pracy przez wskazywanie na możność znajdowania nowych źródeł dochodu i nowej ekspansji aktywności. Chodzi tylko o to, żeby kobiety, które kryzysem ekonomicznym są najbardziej dotknięte poczuwały się do solidarności wzajemnej i wzajemnie sobie dopomagały. Bo jedynie przez uczciwą współpracę kobiet różnych warstw i różnego stopnia majątkowego może zaistnieć pomoc opólna, która nie będzie jałmużną, dawaną z niechęcią i z litością, ale dobrze pojętym interesem osobistym.

Wymiana wartości duchowych i ekonomicznych wśród szerokich warstw kobiecych na wsi i po miastach napewno dopomocze do przetrwania ciężkich i przykrych czasów przesilenia gospodarczego.

Wielka wartość ZIEMIANKA

Kobiety polskie w historjografii

W ostatnich „Wiadomościach historycznych” wydawanych przez Polskie Towarzystwo Historyczne, pojawił się artykuł znamienny, szczególnie z tego względu, że omawia stanowisko kobiet polskich oraz ich dorobek naukowy w pracy historycznej i to zarówno w dziedzinie popularyzacyjnej jak i ściśle naukowej. Autorką artykułu jest Lucja Charewiczowa, która z niezwykłą sumiennością i wnikliwością zajęła się działalnością kobiet na polu historii.

Do pracy przystępuje p. Charewiczowa od strony ideowej. Uwypukla więc i podnosi dziejowe znaczenie matki-Polki w czasach minionych, jej wysiłek, aby zaszczyć wraz z pierwszą modlitwą dziecinną ukochanie dla narodu i jego przeszłości. Utrwała tak tradycję narodową, której nie zdołały zburzyć rządy zaborcze wszystkich trzech dzielnic. Tradycja ta, podtrzymywana wysiłkiem kobiet, to żywa karta historii, w której zapisały się anonimowo szeregi kobiet polskich. A dalej — zostając na gruncie ideowym — podkreśla i podnosi autorka znaczenie dla dziejów narodu tę całą pracę popularyzacyjną kobiet polskich, aby pod rządami zaborczymi szerzyć naukę historii i zanosić żywe słowo tradycji najmłodszym, czy też najmniej oświeconym. — Tu też wymienia szereg kobiet-konspiratorek, organizujących kursa, wykłady z dziejów Polski i powołujących ówczesnych historyków na wykładowców.

Te więc kobiety ideowe, utrzymujące tradycję narodową własną pracą i organizacją, przenoszą zasięg swej działalności z pałaców, z dworów szlacheckich — do chat włościańskich i domów robotniczych, ze wsi do miast. Czy więc wśród mieszczan, czy rzemieślników, czy wśród narażonych na wynarodowienie dzieci inteligentek przez obcą szkołę — wszędzie tu działa kobieta, jest propagatorką idei narodowej, utrzymuje więź historyczną, stoi na straży tradycji.

Pierwszą próbą stworzenia literatury popularno-historycznej dla ludu podejmuje kobieta. Izabella Czartory-

ska pisze dziełko p. t. „Pielgrzym z Dobromila”, a za nią różne inne niewiasty polskie skreślają obrazki dawnych czasów. — Wielka ilość artykułów, broszurek, opowiadań, wierszyków okolicznościowych, opowieści dla ludu i dla starszych, szkiców historycznych pojawia się z pod pióra kobiet. — Prace te oczywiście o różnym poziomie, nieraz pisane szybko, dorywczo, bez metody, wywierały jednak wpływ na społeczeństwo, uczyły, podnosiły. Wiele z pośród kobiet poczyna pisać powieści historyczne, znów przeważnie w celach dydaktycznych i popularyzacyjnych.

Zjawiają się z biegiem czasu i w miarę dokonywania się wielkich przeobrażeń narodo-społecznych — pamiętniki, specjalne djarjusze i memoary kobiece, niejednokrotnie zdradzające wnikliwą obserwację, dobrą pamięć faktów historycznych i nieraz oryginalne, indywidualne naświetlenie charakteru epoki i jej wybitniejszych postaci.

Obok tych pamiętników w szerszym jeszcze zasięgu oddziałuje kobieca epistulografja, która przejawia nietylko pewną skalę przeżyć uczuciowych, ale także daleko sięgające wpływy kulturalne i polityczne.

Na nowym zupełnie terenie przejawia się kobiecy talent historyczny z chwilą, gdy pojawiać się już zaczyna kobiety pracujące naukowo. — Praca ta początkowo dorywcza, pozbawiona właściwej metody, a posługująca się raczej intuicją, niż znajomością teorii nauk historycznych, coraz więcej jednakże nabiera wagi i znaczenia. Jako pionierkę kobiet-badaczek historycznych uznać trzeba Marję Korzeniowską, która współpracowała z Lelewalem.

Z chwilą naturalnie, gdy kobieta uzyskała wstęp na uniwersytet, praca jej w dziedzinie historycznej uległa poważnemu przekształceniu i pogłębieniu i odąd już mamy do czynienia z naukowymi siłami kobiecymi pierwszorzędnej wartości.

Już teraz trudno mówić w sposób ogólnikowy o kobietach pracujących w dziedzinie nauk historycznych. Postępująca naprzód specjalizacja w każdej dyscyplinie wiedzy wytworzyła szeregi specjalnych badaczek poszczególnych działów nauk historycznych.

Jednakże autorka nie przecenia bynajmniej znaczenia działalności kobiet w zakresie historjografii. Stwierdza raczej, że w ostatnim czterdziestoleciu od chwili uzyskania przez kobiety równouprawnienia studiów uniwersyteckich nie zdołały one jeszcze dokonać rzeczy nadzwyczajnych, ani wybić się w sposób szczególny z pośród swoich męskich kolegów. Mamy tu raczej do czynienia z dodatnim bilansem ilościowym, w oczekiwaniu genjalnych jednostek, które dopiero z biegiem czasu pojawić się mogą.

W dziedzinie publikacji dotyczących działalności kobiet polskich praca p. Charewiczowej jest bardzo ważną pozycją i bezwzględnie przyczyni się do podniesienia prestiżu polskich kobiet pracujących naukowo.

Dodajemy tu dla informacji, że w Międzynarodowym kongresie historycznym w Warszawie, który codopiero zakończył swoje obrady, brała również czynny i wybitny udział, Poznańianka, dr. Wisława Knapowska, wygłaszając referat na temat metodyki nauczania historii w szkołach średnich.

Z życia organizacyj

Młoda Polka w Ostrowie.

S. M. P. w okręgu ostrowskim liczy aż 7 Oddziałów, z których 3 niedawno powstały. Ale i druchen nie mniej. Razem z kandydatkami (71). Oddziały mogą się poszczycić 329 druchkami. Jest to wprawdzie mała jeszcze liczba. Biorąc jednak pod uwagę to, że w przeciągu kwartału „zdobyto” 134 sił nowych, które stale wrażliwie — musimy przyznać, że dużo zrobiono. Nie zapominają zarządy również o kształceniu umysłu. Początki skromne, bo łączna suma wynosi tylko 516 tomów książek w bibliotekach. Winięci temu przedewszystkiem jest stan majątkowy druchen. Nie mogą bowiem liczyć na żadne zapomogi. Własne tylko, groszowe składki, mało donoszące imprezy zasilają stan kas, w których mimo wszystko znajduje coś grosza na cele stowarzyszeniowe.

Miałem niedawno okazję z bliska zapoznać się z pracą tej. Stowarzyszenia podzieliłbym na trzy grupy 1) to te, które niedawno powstały. Zapalniczką polkomunie wszelkie przeszkody. Oddziały w Gorzycach W. i Zebcowie również pamiętają o niedawno złożonych przyrzeczeniach i dają prawie gwarancje, że stale kroczyć będą naprzód. Druga grupa to

Marja Glass-Bannister, pierwsza kobieta na stanowisku podsekretarza stanu finansów w Stanach Zjedn. Ameryki Półn.

stowarzyszenia wiejskie: Kępca i Zacharzew. Ostatnie w zupełności odpowiada temu mianu i jako takie nie ma w sobie tyle trudności, co Oddział w Kępce wsi, a raczej peryferji miasta, gdzie mieszanina rozmaitych elementów wymaga osobnych pociągnięć. Trzecia grupa to „Jutrzenka” i „Dąbrówka” — Młode Polki ostrowskie, i tu trzeba odno i drugie stowarzyszenie zupełnie odrębnie scharakteryzować. „Jutrzenka” — to zespół sił młodych, pełen zapału, naturalnie czasami zbyt „młodzieńczy”, liczący dziś 105 druchen — w każdym razie zespół przyszłości. „Dąbrówka” natomiast to grono dość liczne, dobrze zgrane, z zarządkiem niezmiernym mało odczuwające wpływy zewnętrzne, a przez to nieco skostniałe i zbyt konserwatywne.

Odpowiednio do tych grup układa się też praca w tych Oddziałach.

Wracając jeszcze do Młodych Polek trzeba stwierdzić, że coraz więcej uwytłumnia się samodzielnie ich praca. Młoda Polka widzi, że jeszcze za mało starsze społeczeństwo dla niej pracuje — więc nie ogląda się już na pomoc z zewnątrz, ale pracuje i wyniki swej pracy dzieli z społeczeństwem by i ono wreszcie poznało, że katolickie Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej służą wiernie Bogu i Ojczyźnie. (Els)

Z Tow. Ziemianek Wilp.

Zebrań inowrocławskiego Koła Ziemianek odbyło się w dniu 5 sierpnia na sali Hotelu Basta w Inowrocławiu. Obrady zagała przewodnicząca p. Józefa Mlička z Gnojna, witając prelegentkę p. Kaczkowską z Warszawy.

Po załatwieniu kilku aktualnych spraw Koła omawiana była kwestja „Funduszu Samopomocy”, za którym oświadczyła się większa część pań, — poczem poruszone zostały sprawy sekcji ogrodniczej, której postulaty mają być przedstawione przewodniczącej sekcji p. L. Żółtowskiej podczas wizytacji Koła inowrocławskiego.

Następuje referat p. M. Kaczkowskiej „O upiększaniu naszych mieszkań”, połączony z pokazem artystycznych robót, wykonanych przez p. Kaczkowską i materiały lnianych firmy „Ład” w Warszawie, oraz ludowych wyrobów wileńskich.

Nazajutrz po zebrańiu przewodnicząca p. Mlička i p. Kaczkowska pojechały na zaproszenie przewodniczącej p. Rudnickiej na zebrańie Ziemianek Koła Radziejowskiego.

Ostatnie zebrańie Koła gnieźnieńskiego Ziemianek odbyło się przy udziale 15 członkiń. Przewodnicząca p. A. Brzeska z Mierzwa otwierając obrady powitała dwie nowe członkinie p. Czernińską z Charbina i p. Wiewiórowską z Myszek.

Skarbniczka p. Melczowska z Jaworowa zdawała b. szczegółowe sprawozdanie kasowe, poczem omawiano kolonję wakacyjną w Mielźnie, którą tamtejsze Koło jak zwykłe urządziło i w tym roku.

P. Chelmička z Zakrzewa podała streszczenie wykładu, wygłoszonego przez ks. prof. Skazińskiego na zebrańiu sekcji pedagogicznej w Poznaniu. Temat wychowawczy i poruszane w nim zagadnienia interesują panie bardzo, to też postanawiają jeszcze liczniej w zebrańiach poznańskich brać udział, by móc osobiście szanownego prelegenta usłyszeć.

Po sprawozdaniu z sekcji ekonomicznej i odczytaniu komunikatów Zarządu Głównego, powstaje projekt urządzenia wspólnej wycieczki do Gołuchowa, celem zwiedzenia tamtejszych cennych zabytków i pamiątek historycznych.

Panie chętnie przychylają się do tego planu i przewodnicząca solwuje zebrańie.

Maszyna rusza...

(Wyciad z nową Dyrekcją Teatru Polskiego)

Sezon ogórkowy dobiega końca. We wszystkich warsztatach, gdzie z powodu wakacyj tempa pracy osłabło w lecie, rozpoczyna się znów ruch ożywiony. Maszyna rusza z nowym zapasem paliwa — z nowymi, zaczerpniętymi na wywczasach siłami, których ma starczyć na cały rok.

W roku bieżącym wszystko się jakoś spóźnia. Nie spieszyły się letnie upały, teraz znów jesień nie kwapi się z przyjęciem, opóźniają się też sezony w teatrach. Dopiero od pierwszego października rozpocznie się oficjalnie sezon. Ale przygotowania już są w toku — już się w teatralnych mechanizmach oliwi śrubki, podrzuca paliwo, zaczyna próby. Maszyna Teatru Polskiego staje do pracy w bardzo odmienionym i odno-

Nowy dyrektor Teatru Polskiego p. Robert Boehlke.

wionym garniturze. Zmieniło się dużo śrubek i kółek, ba, nawet motory.

Warto zajrzeć za kulisy i rozejrzeć się, a przepytac. Zasięgnąć języka — jakie są horoskopy, projekty, plany, jak się w przyszłym sezonie ułoży nasze życie teatralne, jakie daty zapiszemy w terminarzu.

W dyrekcyjnym gabinecie (przy wejściu na lewo, po schodkach w dół) urzędować będą w tym roku dwaj dyrektorowie, pp. Robert Boehlke i Maksymilian Piotrowski. Nie potrzeba ich chyba przedstawiać poznańskiej publiczności teatralnej. P. Boehlke, który obejmie kierownictwo artystyczne, kilku nawrotami spędził przeciw osiem lat na scenie Teatru Polskiego. Miałem już kiedyś sposobność — przy okazji „gościnnego” wywiadu — ustalić jego z Poznaniem artystyczne związki. Jako młody aktor występował tu jeszcze przed wojną w latach 1912—14. W tym czasie wyjeżdżał z zespołem poznańskim na występy do Berlina, gdzie grano „Mazepę”, „Zemstę”, „Warszawiankę”, „Sędziów”, „Hajduczka”. Po wojnie znalazł się p. Boehlke w Poznaniu poraz drugi w latach 1919/21, potem 1923/25, a wreszcie w czasie Wystawy w 1928/9. Na dłuższy okres czasu przeniósł się ostatnio do Warszawy i pracował w teatrach szymonowskich. Był w tym okresie wybrany prezesem zawodowej organizacji aktorskiej, t. zw. ZASP-u.

Administracyjną część w kierownictwie Teatru Polskiego obejmie p. Piotrowski. Wiąże go z Poznaniem i z Teatrem Polskim długoletnia nieprzerwana praca. Publiczność zna go ze sceny z wybornych ról charakterystycznych, za kulisami teatru znany jest dobrze z pracowitości i zapobiegliwości, które wykazał jako długoletni sekretarz Teatru Polskiego, czy jako kierownik trupy objazdowej.

Wiemy już tedy „kto” — dowiedzmy się „jak”.

Zacznijmy od repertuaru.

— Otwieramy sezon pierwszego października. Inauguracyjnym przedstawieniem będzie „Wesele” w inscenizacji reżyserji i z udziałem Ludwika Solskiego — informuje dyr. Boehlke.

— Więc zaczyna się od pierwszorzędną atrakcji artystycznej, bo przecież „Wesele” pobilo rekordy kasowe w Warszawie, no i Solski...

— Tak! Wielki repertuar cieszy się dużym powodzeniem i zainteresowaniem publiczności, to też chcemy w bieżącym sezonie poświęcić mu dużo miejsca. Ponieważ na przeszkodzie stoja często trudności techniczne, prowadzi-

my pertraktacje z Magistratem, aby na niektóre przedstawienia użyczano nam gmachu Teatru Wielkiego.

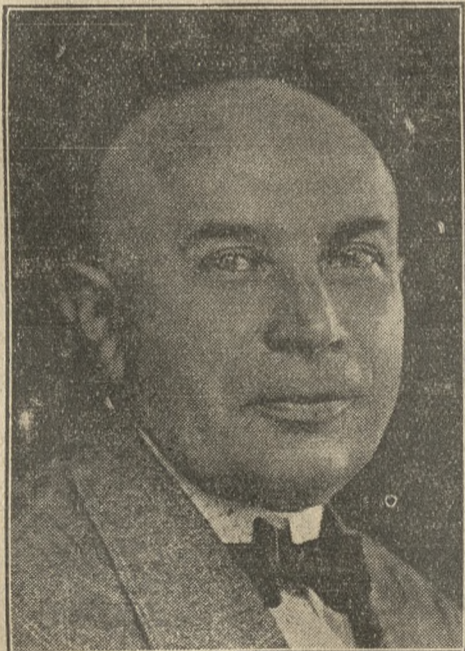
— Jeśli chodzi o tytuły, to w projektach naszych na rok bieżący znajdują się następujące sztuki: Szekspira „Otello” — z gościnnym występem Jaracza, — „Poskromienie złoŹnicy”, z udziałem Hanki Ordonówny, znanej pieśniarki, która ostatnio z powodzeniem próbuje swych sił w dramacie. Dalej mamy zamiar wystawić Schillera „Don Carlosa”, Ibsena „Wroga Ludu” i „Peer Gynta”, Maeterlincka „Niebieskiego ptaka” i „Monę Wanę”, Wilde’a „Salome” i „Jutro”, Conrada - Korzeniowskiego sztukę „Powrót”. Z autorów polskich — Fredry „Zemstę” w nowej inscenizacji, Wyspiańskiego „Bolesława Śmiałego” i „Cyda”, Żeromskiego „Różę” i „Przeziębłą”, a dalej sięgnijemy do Bałuckiego, Blizińskiego, Korzeniowskiego. Zapolskiej Z polskich autorów współczesnych wejda na afisz naszego teatru Miłaszewski, Krzywoszewski, Szczepkowska, Wasowska, Hemar. Spis ten opiera się na konkretnych już danych, rozpoczętych przygotowaniach i pertraktacjach. Możemy go uzupełnić jeszcze nazwiskami: Claudela, Pirandella, Devala, Mackenzie, Shawa, Schohera, Bergmana, Passeur, Molnara, Rosso di San Secondo, wreszcie Nicodemiego z jego ostatnią sztuką „Dar poranka”.

— Jak widać, kryzys repertuarowy teatrowi nie grozi, a zapowiedzi gwarantują zwycięstwo nad kryzysem kasowym. A jaki będziemy mieli zespół aktorski?

— Prawie doszczętnie od zeszłego sezonu zmieniony. Zmieniony i odmłodzony. Kilku z aktorów zna publiczność poznańska z dawnych lat, większość jednak to ludzie w Poznaniu nowi, staralem się bowiem skompletować zespół z młodych i utalentowanych sił. Zaangażowani już są: Arkawinówna, Czarnecka, Sachnowska, Gryf-Olszewska, Koronkiewiczówna, Brenoczy, L. Zielińska, StępnioŹna, Niedziałkowska, Haniewska, Ziejewski, Smoczyński, Zawistowski, Beliński, Szubert, Nowakowski. Poza tem jeszcze nieukończone są pertraktacje z kilku aktorami, tak że cały zespół liczyć będzie około trzydziestu osób.

— A jakich reżyserów ma pan dyrektor w projekcie?

— Stanisławski, Ziemiński, Korec-

Kierownik administracji Teatru Polskiego p. Piotrowski.

ki, Iwo Gall, Arkawinówna, a o i ja sam. Nad stroną dekoracyjną pieczęć mieć będzie, jak i w latach ubiegłych, artysta-malarz p. Szpingier.

— Podobno pan dyrektor zamierza w tym sezonie specjalną uwagę poświęcić przedstawieniom dla młodzieży?

— A tak! Teatr szkolny, to jedno z najważniejszych zadań, jakie sobie stawiamy. Chcemy stanąć do ścisłej współpracy ze szkołą, dawać przedstawienia systematycznie i planowo, aby młodzież miała z nich prawdziwą korzyść, połączoną z przyjemnością.

Aby teatr dał szkole maksimum pomocy w jej naukowych i wychowawczych zadaniach, repertuar musi być przemysłany i ustalony, a przedstawienia muszą mieć charakter stały i systematyczny. Repertuar ułożony zostanie według rozwoju programów szkolnych, aby przedstawienia były pogładowem uzupełnieniem przerabianego w szkole materiału. W ten tylko sposób teatr sta-

nie się aktywnym czynnikiem wychowawczym.

— Organizacja uczęszczania młodzieży do teatru musi — mówi dyr. Piotrowski — być starannie ułożona, a więc: należy ustalić ilość przedstawień każdej sztuki w związku z ilością uczniów w szkołach poznańskich, dalej przeprowadzić podział miejsc pomiędzy poszczególne szkoły. Dopiero bowiem przy takiej organizacji dyrekcja może ustalić minimalną cenę za bilety, aby teatr szkolny był dostępny dla wszystkich uczniów i uczenie. Realizacja „Teatru Szkolnego”, — który zresztą ma precedens w pomyślnych próbach teatru krakowskiego i wileńskiego. — może dojść do skutku tylko w porozumieniu z władzami szkolnymi. Wystąpiliśmy już z odpowiednimi wnioskami do Kuratorium Szkolnego.

— Od porozumienia z władzami szkolnymi zależy też ustalenie repertuaru, który chcemy rozdzielić na grupy dla klas młodszych i starszych.

Dla pierwszej grupy chcielibyśmy dać przedstawienia takich sztuk, jak: Rydla „Betleem”, Sarneckiego „Szlana góra”, Baryki „Z chłopów król”, Bunikiewicza „Wesoła nowina”, inscenizowane bajki Krasickiego itp. Dla klas zaś wyższych: „Odprawa posłów greckich”, „Śluby panieńskie”, „Zemsta”, „Miód kasztelański”, „Wąsy i peruka”, „Pan Damazy”, „Dziady”, „Kordjan”, „Balladyna”, „Lilla Weneda”, „Wesele”, „Cyd”, „Przeziębłą”, fragmenty z „Róży”, Trylogja Rydla, Szekspira „Sen nocy letniej”, Moliere’a „Skapiec”, Schillera „Don Carlos”, „Intryga i miłość”, Hauptmanna „Hanusia”, Ibsena „Wróg ludu”, Maeterlincka „Niebieski ptak” itd.

— Takie są nasze projekty — kończy rozmowę dyr. Boehlke. — Jak pan widzi, przystępujemy do pracy pełni zapału i chęci służenia wielkiej sztuce. Ambicją naszą będzie zaimary te wypełnić i... wypełnimy je, jeśli pomoże nam w tem publiczność.

Wyrażam najszczerze przekonanie, że publiczność potrafi ocenić godne poparcia wysiłki. Harmonijną współpracę zwalczony, legnie niesławie teatralny kryzys. A że się harmonia z publicznością nawiąże, gwarantują nam nowi sternicy naszej teatralnej nawy.

T. Krasz.

Kino „Apollo” i „Metropolis” na starcie

Przed nowym sezonem w dwóch najpopularniejszych kinach Poznania.

Doceniając wielkie zainteresowanie naszych Czytelników naidrobniejszymi nawet sprawami kinowymi, zwróciliśmy się do Dyrekcji kin „Apollo” i „Metropolis”, aby dowiedzieć się, co ujrzymy w obecnym sezonie.

— Jakiemi wytycznymi, — pytamy, — kierowali się Panowie przy pracach nad przygotowaniem i ułożeniem programu na obeny sezon?

— Od lat kierujemy się stale jedną wytyczną, — pada odpowiedź, — pragniemy mianowicie zawsze zadowolić pod każdym względem życzenia naszej licznej publiczności. Dlatego też trzymamy się zasady: najpopularniejsze ceny i jak najlepsze programy. Jeżeli chodzi o ubiegły sezon zimowy, to z pewną dumą możemy oświadczyć, że repertuar nasz przyjęty został wprost entuzjastycznie. Cały szereg „przebojowych” filmów produkcji krajowej i zagranicznej cieszył się niebywałym powodzeniem, potwierdzając opinie, iż dobry film znajdzie zawsze swoją publiczność.

— Podobno dokonano w kinach sporo inowacji?

— Owszem, zwłaszcza w kinie „Metropolis”. Kino to zostało całkowicie odnowione i bezwzględnie należy dziś do najładniejszych kin w Polsce. Podobnie poczyniono dużo zmian w kinie „Apollo”. Za bardzo doniosłą nowości uważamy zmianę godzin przedstawień w kinie „Metropolis” (4.15, 6 i 8-ma), co zrobiliśmy głównie dla publiczności mieszkającej poza śródmieściem. Zmianę tę powitano z dużym zadowoleniem.

— A jakie filmy mają Panowie zakontraktowane?

— Bez przesady możemy powiedzieć, że nasz tegoroczny repertuar jest jeszcze lepszy od zaprezentowanego w sezonie ubiegłym. Nawiazaliśmy współpracę z największymi wytwórniami świata, mianowicie „Paramountem” i „Metro-Goldwyn-Mayer”, poza tem utrzymujemy kontakt z innymi poważnymi biurami wynajmu. Słowem: co produkcja amerykańska i europejska rzuci najlepszego na rynek polski, to ukaże się na naszych ekranach. A więc publiczność zobaczy najslyniejsze gwiazdy i największe „przeboje”. I tak z filmów „Paramountu” mamy filmy z Marleną Dietrich, przedewszystkiem „Pieśń nad pieśniami”, obrazy takich reżyserów jak Lubicz, Sternberg, Mamoulian i Cecil B. de Mille, który zaprezentuje swe nowe dzieło p. t. „Bunt młodzieży”. Po dłuższej przerwie pokaże się Maurice

P. Bracki w roli wojewody w „Mazepie”, którym Teatr Narodowy przy ul. Ratajczaka rozpoczyna jutro w niedzielę swój nowy sezon.

Chevalier w obrazie „Monsieur Baby”. Poza tem na uwagę zasługują następujące doskonałe filmy: „Dama Kier”. (Carola Lombard, Clark Gable), „Królowski Kochanek” (Clu-dette Colbert, Fredric March), „Tajemnica Ogrodu Zoologicznego”, „Zgubny Czarn” (Miriam Hopkins), „Nieznany Sprawca” (Wynne Gibson), „Życie bengalskiego lansjera” (Garry Cooper, Fredric March, Ricard Arlen), „Pożegnanie z bronią” (reżyser Frank Borzage, Helena Hayes, Garry Cooper, Adolf Menjou), „Tajemne Noce” (Carola Lombard), „Zaułki Życia” i „Odmęt Ulicy” z Sylaia Sidney. Wytwórnia „Metro-Goldwyn-Mayer” oddała nam czołowe filmy. Gretę Garbo ujrzymy w trzech filmach: „Zuzanna Lenox” (z Clarkiem Gable), „Narkoza Miłość”, oraz „Jaka mnie pragniesz”. Znakomity Wallace Beery popisie się znów w obrazie „Serce obłąka”, Ramona Novarro ujrzymy w pięknym filmie „Syn Słońca”, Norma Shearer i Fredric March wystąpią w obrazie „Uśmiech Szczęścia”. Następne filmy to: „Ostatnia Carowa” (Ethel, John, Lionel Barrymore), „Co, niema piwa?” (Buster Keaton), „Tarzan i jego przyjaciel” (Johnny Weissmüller — druga część „Człowieka — Małpy”), „Platynowa blondynka” (Jean Harlow i Clark Gable) i „Biała Lilja” (Helena Hayes, Clark Gable). Wszystkie te filmy spotkają się niewątpliwie z należą im uwaga.

Na koniec słówko jeszcze o polskich filmach. Mamy ich już kilka, ale pertraktujemy o dalsze. Narazie podać możemy trzy tytuły. Przedewszystkiem Hanki Ordonówny p. t. „Szpieg w masce” w kapitalnej wprost obsadzie. Ujrzymy w tym filmie nowa rewelację polskich ekranów, mianowicie znanego Poznaniowi ze sceny Teatru Polskiego — Jura Pichelskiego. Niemieńskie ciekawie zapowiada się film p. t. „Przybłęda” z Iną Benitą i Zbigniewem Staniewiczem w głównych rolach. Akcja tego obrazu rozgrywa się na Huculszczyźnie. Trzecim wreszcie polskim filmem będzie przemiana komedia „Afera Krystyny” z doskonałą Karoliną Lubieńską.

Tak wygląda w zarysie nasz nowy repertuar, który uzupełniają jeszcze tak znakomite filmy, jak René Claire’a „14 lipca” z Annabellą, oraz z tą samą aktorką francusko-węgierski film „Marja”, dalej świetny obraz „Arjana” ze słynną Elżbietą Bergner, oraz kilka filmów sowieckich, francuskich i czeskich. Oprócz tego zapewniliśmy sobie najnowsze tygodniki aktualności oraz interesujące wkładki.

— Doszły nas słuchy, że Panowie przygotowują w ciągu sezonu szereg niespodzianek?

— Nie zaprzeczamy, lecz podanie szczegółów zmniejszyłoby się atrakcyjną projektowanych niespodzianek. Jedną jednakże tajemnicę możemy zdradzić, mianowicie, że wkrótce Poznań ujrzy na naszych ekranach najpotężniejszy naprawdę rewelacyjny film p. t. „King-Kong”. Prosimy pamiętać: „King-Kong”!

Triduum Eucharystyczne dla chorych miasta Wilna

Z inicjatywy Archidiecezjalnego Instytutu Akcji katolickiej w Wilnie miejscowy Związek Towarzystw Dobroczynności „Caritas” organizuje w dniach 5, 6 i 7 września r. b. Triduum Eucharystyczne dla chorych miasta Wilna. Triduum odbędzie się przed kaplicą Najświętszej Marii Panny w Ostrej Bramie, a w razie deszczu w kościele św. Teresy (Ostrobramskim), który na ten czas zostanie zamieniony na kościół-szpital. Wielka ilość chorych zgłosiła się na to nabożeństwo tak, że zaszła potrzeba ograniczyć ilość miejsc na 200 osób, a sama inicjatywa nabożeństwa spotkała się z entuzjastycznym przyjęciem zarówno ze strony chorych, jak też mieszkańców Wilna. Zaznaczyć należy że Triduum Eucharystyczne dla chorych odbędzie się po raz pierwszy w Polsce, przedtem bowiem były tylko jednodniowe nabożeństwa.

Dzieci po wakacjach

Łęd naprzód ze słońcem uśmiechu na twarzycze — oto tytuł zdjęcia wesołej gromadki dzieciaków szkolnych, które reprodukowujemy. Minęły wprawdzie wakacje, nie minął jednak nastrój wakacyjny, tak obcy troskom związanym z codziennymi obowiązkami szkolnymi. Więc, sami będąc najpiękniejszym i najdoskonalszym uosobieniem życia, uśmiechają się doń pełnymi radości oczyma.

Przepych minionej epoki

Stoły bankietowe — Osobliwe dekoracje — Prysnęły lody — zakwitła wiosna

Nieodzownym artykułem uroczystej bielszady, jest pięknie udekorowany stół. W nim wyraża się poniekąd poziom towarzyskiej oglądy danego środowiska. To też historia dekoracji stołów bielszadniczych sięga zamierzchłych czasów. W klasycznej Heladzie główną ozdobę stanowiły kwiaty, które po dzień dzisiejszy pozostały zasadniczą osnową wszelkich upiększeń stołów bankietowych. Poeta łaciński Verantius Fortunatus opiewa „wonny kobierzec utkany z kwitnących róż”, pokrywający stół jakiegos rzymskiego wielmoży.

Zaranie wieków średnich nie może się poszczycić jakąkolwiek kulturą bielszadniczą. Wystarczy zaznaczyć, że nie posiadano wówczas nawet oddzielnych pokoiów jadalnych. O nakryciu stołu nie mogło być mowy, ponieważ obrusów jeszcze nie znano. Natomiast stoły owej epoki odznaczały się kosztownością materiału, z którego były sporządzone, a białe ich upiększali artyści różnymi malowidłami. Jednak na stołach tych, ze względu na ich cenność, rzadko kiedy jadano.

W XII w. w zamczyskach rycerstwa, pojawiły się obrusy i odtąd uważano je — zdanie na gołym stole za nieliczące za godnością rycerskiego stanu. Uprzywilejowani goście otrzymywali wtedy już nawet i serwety. Na stołach ustawiano złote i srebrne czaszki i półmiski. W XV wieku zauważyć się dają zaczątki dekoracji stołów, a dokonywano ją przedewszystkiem zapomocą obrusów, które fałdowano w pomysłowy sposób, nadając im wygląd np. wzburzonego morza, przyczem talerze i półmiski odgrywały rolę okrętów. Jak zaznacza kronikarz, miało to „wielce uciészny” wygląd. Również sadzono się na kunsztowne składanie serwet, które kształtowano bądź to w formie krzyża, mitry papieskiej lub zwierząt.

W epoce Odrodzenia rozwinał się wielki przepych w dziedzinie drogocennej zastawy stołowej, sporządzonej przez mistrzów-złotników tej miary, jak Benvenuto Cellini. Z czasem zapanowała w tym względzie tak wielka rozrzutność, że zakazano mieszczaństwu używania naczyń stołowych z kruszców szlachetnych. Ludwik XIV, który posiadał niezmiernie cenną zastawę stołową, zmuszony był, dla poratowania skarbcza państwowego (przez niego samego do ruiny doprowadzonego), posłać ją do mennicy i odtąd jadał na fajansie. — Nieco później pojawiła się porcelana, wypierając z czasem całkowicie złote i srebrne naczynia.

W epoce „baroku”, dla dekoracji stołów używano obok kwiatów, także świec i pochodni. Duża ilość kosztów napelnio-

Muriel Evans, nowa rozkoszna gwiazda Hollywoodu (wytwórni Metro = Goldwyn-Mayer).

nych kwiatami, obstawionych pochodniami, zamieniała stół w wonne kwieciste morze, a wśród jego barwnej toni połyskiwały pyszne stolowe zastawy.

Ku końcowi wieków średnich, poczęto ozdabiać stoły bielszadnicze różnymi arcydziełami mechaniki, jak: zamki z ruchomymi figurkami, drzewa ze śpiewającymi ptakami, lub grotty i skały z śpiącymi królewiami. Czasy baroku, odznaczające się przesadą we wszystkich dziedzinach, wprowadziły na stół bankietowy dekoracje już wręcz niesamowite. Można było więc tam podziwiać: staw z kaczkami i rybami żywymi, pieska uwiązane u budy, a nawet — żywe kwiczące prosię!

W epoce „rokoka” budowano na taflach zwierciadlanych całe miasteczka i ich mieszkańców z porcelany, zaś w guście „empire” było ustawianie posażków antycznych, świątyń greckich lub urn ementarnych... Z chwilą dojścia do doskonałości w dziedzinie wytwarzania sztucznych kwiatów, poczęto stwarzać na stole kopie malowniczych krajobrazów. Pod tym względem szczególnie zasłynął „dekorator stołowy” Casade, żyjący za panowania Ludwika XV. Mistrz ten był wynalazcą sztucznego szronu, który tając pod wpływem gorąca potraw, zmieniał w pewnej chwili krajobraz dekoracji:

„Widzieliśmy — opowiada pewien uczestnik bielszady — jak nagle poczęły przyskać lody skuwające rzekę, jak zazieleniły się drzewa, rozkwitły kwiaty na łące i wiosna roztoczyła cały swój przepych.”

Dziś po tych wszystkich pysznościach nie pozostało ani śladu; współczesna kultura pozbawiła nas wszelkich feeryj. Czy słusznie? Kr.

Kreuger z Kansas

W stolicy stanu Kansas (U. S. A.) dzieją się niesamowite rzeczy. Gubernator stanu zawiesił nad miastem stan obłężenia, wojsko obsadziło ratusz, największe banki znajdują się pod ochroną milicji Ludność Topeki oczekuje z drżeniem serca toczącego się śledztwa.

Bohaterem skandalu, który emocjonuje obecnie całą Amerykę, jest „Kreuger z Kansas”, znany i szanowany bankier Ronald Finney, współwłaściciel kilku domów bankowych, członek znanej w kraju rodziny. Finney'owi dowiedzono, iż fałszował w olbrzymich rozmiarach papiery państwowe, a w machinacjach jego brali udział niektórzy członkowie zarządu miejskiego.

Zaczęło się od tego, iż do jednego z banków w Chicago, pozostającego w stosunkach z Finney'em, nadszedł pakiet obligacji, które po zbadaniu okazały się fałszywkami. Ponieważ nie przypuszczano, że znany bankier może być fałszerzem, dano mu znać o odkryciu i wyrażono mu nawet współczucie z powodu straty, jakiej padł ofiarą.

Ale Finney, zamiast złożyć skargę w prokuraturę, zażądał ku zdumieniu zarządu banku zwrotu wszystkich zdeponowanych am przezeń papierów. To nasuwało dyrekcji banku pewne podejrzenia i poddała ona papiery zdeponowane na rachunek Finney'a zbadaniu przez ekspertów. I oto pękła bomba! Okazało się, że wszystkie obligacje były sfalszowane! Wobec wartości 150 000 dolarów, zawiadomiła dyrekcja banku natychmiast gubernatora stanu Kansas, który zarządził energiczne śledztwo. Już w ciągu pierwszych dni śledztwa ujawniono sfalszowanych papierów na sumę zgórą 660 000 dolarów, przypuszczają jednak, iż ogólna suma fałszyków, przewyższy milion dolarów.

Prasa i opinia publiczna Stanów Zjednoczonych ochrzciła tę aferę mianem „skandalu Kreugera z Kansas”. Zainteresowano się tą sprawą i w Białym Domu, gdzie antypatja dla bankierów, po sprawie z Morganem jest wyraźna i zdecydowana „Kreuger z Kansas” nie znajdzie popobłażania u władz amerykańskich. M.

Kto jest pijany

Nie ulega wątpliwości, że mnóstwo nie-szczęście samochodowych zawdzięcza się nietrzeźwości kierowcy maszyny D'a tego to nakłada się wszędzie wysokie kary na nietrzeźwych kierowców samochodów, pozbawia ich prawa jazdy itd. Nasuwa się tu wszakże jedna poważna trudność, a mianowicie określenie ściśle stanu nietrzeźwego. Dawniej zadawano się tem, że za pijanego uważano tego, którego czuć było alkoholem i który nie mógł stać na nogach. Dzisiaj jednakże wymaga się daleko ściślejszych metod, a skutek jest ten, że stwierdzenie nietrzeźwości jest rzeczą niezmiernie trudną. Policja londyńska radzi sobie w sposób następujący: podejrzany o nietrzeźwość musi iść na prostej linii, z zamkniętymi oczami, czubkiem palca dotknąć końca nosa i z podniesionymi w górę rękoma stać na jednej nodze, po-zatem powtarzać trudne do wymawiania wyrazy i zdania. W wielu wypadkach podejrzanych poddaje się także badaniom lekarskim. Adwokaci angielscy jednakże do tego stopnia potrafili zdyskredytować te metody policyjne, iż nie są one już dla sądów dostatecznym dowodem nietrzeźwości. Stwierdzono np. że wielu ludzi nawet w stanie trzeźwym nie potrafi iść po prostej linii ani też z zamkniętymi oczami stać na jednej nodze. Nawet gdy lekarze stwierdzą brak pewnych refleksów, można to wytłomaczyć innymi przyczynami.

Wobec tego przystąpiono obecnie do opracowania nowej metody dla stwierdzania nietrzeźwości, która polega na skonstruowaniu zawartości alkoholu w krwi. Lecz i ta metoda budzi pewne wątpliwości, ponieważ rozmaici ludzie rozmaicie znoszą alkohol. Bądź jak bądź, stosowane wobec nietrzeźwych kierowców samochodowych kary, sprawiły to, że liczba wypadków samochodowych znacznie się zmniejszyła. W i P.

Miasto bez kominów

Ludność przebyła daleką drogę od ogniska otwartego przy którym grzały się ludy pierwotne, do kominów średniowiecza, do pieców nowoczesnych i centralnego ogrzewania. Lecz w ostatnich czasach rozwój ten postąpił jeszcze dalej. Za wzorem rosyjskich kolonij robotniczych poczęto zakładać centrale, zaopatrujące całe wielkie dzielnice w ciepło, w wodę gorącą i w prąd elektryczny. Taką centralę zbudowano np. w Steglitz pod Berlinem, która zaopatruje blok świeżo zbudowanych 118 domów mieszkalnych. W domach tych, mających dużo słońca i powietrza, nie ma wogóle sposobności zapalenia ognia. Nietylko ogrzewanie, lecz także gotowanie i pranie odbywa się zupełnie bez ognia. W ten sposób z tego osiedla wielkiego nigdy nie wznosi się dym. Domy nie mają wogóle żadnych kominów, lecz tylko rury do wentylacji powietrza. Węgiel i gaz w domach tych są zupełnie nieznanymi, w miejsce tego zużywa się tam dużo elektryczności. Jest tam własna centrala elektryczna, dostarczająca lokatorom taniego prądu.

W osiedlu tem urządziła się kursy goto-

Znana gwiazda filmowa Jean Parker w pyjamie granatowej w białe punkty.

wania elektrycznego, na których gospodynie uczą się tej sztuki przy użyciu jak najmniejszej siły elektrycznej. Każdy blok siedla posiada własną pralnię, której używanie odbywa się w ściśle przestrzeganych terminach. Suszenie bielizny odbywa się również zapomocą powietrza elektrycznie ogrzewanego. Osiedle posiada także centralny odbiornik radiowy, którego przewody łączą się z poszczególnymi mieszkaniami. Aparatów odbiorczych w mieszkaniach nie ma. Włączając się zapomocą kontaktu głośnik i produkcja się rozpoczyna. W i P.

Praca i płaca w państwie papieskiem

Ojciec św. zarządził, by w Jego państwie ściśle stosowano dyrektywy zawarte w encyklikach „Quadragesimo anno” i „Rerum novarum”. Dotyczy to w pierwszym rzędzie pracy i płacy.

Przed objęciem obowiązków składa każdy pracownik (robotnik) przyrzeczenie sumiennego spełniania obowiązków. Dzień pracy jest siedmiogodzinny, tak że — wliczając święta i dni wolne — „tydzień roboczy” liczy przeciętnie 40 godzin pracy. Stosownie do lat służby otrzymują pracownicy państwa papieskiego 20—30 dni urlopu wypoczynkowego. Urzędnicy pobierają płacę miesięczną w wysokości od 1.000 do 1.750 lir. Do tej płacy zasadniczej dolicza się za każde pięcioletnie 100 lir, a nadto 30 lir miesięcznie na każde dziecko poniżej 18 roku życia.

Dodać należy, że w miarę jak starczy mieszkań w pałacach papieskich — każdy pracownik otrzymuje nadto mieszkanie w naturze. (KAP)

Z najnowszej mody paryskiej: Elegancki komplet z materiału welnianego w kolorze kawowym.

ŻYCIE SOKOLE

Złot Sokolstwa okręgu konińskiego w Skulsku

Małe miasteczko Skulsk, czyste i schludne mimo 28 procentów swych „mniejszości“, które zazwyczaj potrafią swym siedzibom wycisnąć specjalne pod tym względem, i to wcale nie mile piętno, — przeżywało w minioną niedzielę 27 sierpnia piękną i niebawą dotąd w swych murach uroczystość z okazji złota Sokolstwa okręgu konińskiego w połączeniu z obchodem dziesięciolecia gniazda w Wilczynie i poświęceniem sztandaru tegoż gniazda. Na uroczystości te karnie stawiły się wszystkie gniazda do okręgu należące. Jest to najmniejszy okręg, najmniejszy w ramach organizacyjnych dzielnic wielkopolskiej i pracujący może w najtrudniejszych warunkach, jednakże panuje tam dobry duch sokoli, a przy sprężym kierownictwie, z prezesem okr. dh. Wrzałikiem, wiceprezesem i skarbnikiem w jednej osobie dr. Maciejewskim, sekretarzem dh. Kędzierskim i naczelnikiem dh. Nawrotem na czele, rozwój pracy w okręgu wchodzi na coraz lepsze tory. Dzielnicowe władze sokołe reprezentowane były na zlocie przez dh. prezesa Wolskiego, dh. naczelnikę Kasprzakówną i członka naczelnictwa dh. Chałupkę z Poznania.

Po przeprowadzeniu w godzinach porannych próby ćwiczeń złotych zgromadzone drużyny sokołe wzięły udział w mszy św. w pięknym kościele parafjalnym, a następnie ustawiły się na Bożej roli przy kościele, gdzie miejscowy ks. proboszcz dokonał poświęcenia sztandaru, wygłaszając również dłuższe serdeczne przemówienie, po czym nastąpił uroczysty i podniosły moment wręczenia sztandaru przez prezesa okręgu chorążemu oraz ślubowanie tegoż. Z kościoła udano się w

okazałym i barwnym pochodzie, przy dźwiękach dwu orkiestr sokolich ze Skulska i Gosławia, na rynek, gdzie odbyła się sprawną defiladą przed władzami. Następnie podejmowało gniazdo miejscowe z prezesem dh. Grocholskim, który ma dzielnego współpracownika w osobie dh. sekretarza Rybackiego, swych gości w sali straży pożarnej z serdeczną gościnnością wspólnym obiadem, podczas którego wygłoszono szereg pięknych i serdecznych przemówień, odnoszących się do przeżywanej uroczystości. O godz. 4 popoł. wyruszył pochód na boisko, gdzie przed frontem drużyn sokolich dokonał oficjalnego otwarcia złota dh. prezes okr. Wrzałik, kończąc okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, poczem w gorących i mocnych słowach przemówił dh. prezes dzielnicy, wskazując na ideowe podstawy Sokolstwa i wynikające stąd obowiązki dla narodu i państwa. Następnie odbył się pokaz ćwiczeń złotych druhow i druchan, który dał świadectwo całorocznej rzetelnej pracy po gniazdach, gdyż poszczególne ćwiczenia wykonano dobrze i sprawnie. To też licznie zgromadzona publiczność nie szczędziła naszym sokołom i sokolicom zasłużonych oklasków, a przy zamknięciu złota dh. prezes dzielnicy wyraził im swoje uznania z zachętą do dalszej wytrwałej pracy, aby okręg koniński dobrze się mógł zaprezentować na przyszłorocznym wielkim zlocie jubileuszowym w Poznaniu. Uroczystości złotowe zakończono w podniosłym nastroju wspólnym odśpiewaniem hymnu „Boże coś Polskę“, a po powrocie do miasta odbyła się jeszcze na sali ochocza i harmonijna zabawa taneczna.

Sokołe zawody Dzielnic Wielkopolskiej

Po raz pierwszy odstąpiono od zwyczajnego przeprowadzania mistrzostw Dzielnic Wlkp. w siedzibie Dzielnic w Poznaniu i przeniesiono je, w celu popularyzacji sportu na prowincję, do Leszna. Również i sposób rozgrywek doznał zasadniczej zmiany. Wszelkie nieomal konkurencje skomasowano w t. zw. wieloboje, ustalając dla druhow pięciobój olimpijski, trójbój sprinterski (60, 100, 400 m), trójbój skoczkw, trójbój miotaczy (dysk, kula, oszczep), a dla druchan trójbój (100 m, w wyż, kula). Gimnastykom znowu dano możliwość wykazania wszechstronności w sześcioboju kombinowanym, gimnastykczno - lekkoatletycznym (drażek, poręcze, skrzynka, 100 m w dal i kula), dla druchan — równoważnia, poręcze, 60 m, w wyż i dysk składały się na kombinowany pięciobój dla kobiet.

Przejdźmy do samych zawodów. Obesłano je dość licznie, reprezentowane były okręgi Poznań, Leszno, Kościan, Ostrow, Jarocin, Gniezno, Wągrowiec, Czasy Pujanek z Leszna 7,3 sek. na 60 m, 11,3 na 100 i 51,9 s. na 400 m zakwalifikowały go — przy 11 startujących — bezapelacyjnie na pierwsze miejsce w trójboju sprinterskim (2 466,08 pkt.), a Wargoś nie wiele mu ustępował, gdyż uzyskał 7,2 sek. na 60, 11,2 na 100 i 54,4 sek. na 400 m (2 428,48 pkt.). Trzecie miejsce zajął Winiarski, obiecujący zawodnik z Ostrowa. Zawodnicy Poznania w tej konkurencji nie startowali. Szymański na 60 m ustanowił nowy rekord Pozna — 7,1 sek. Halas widocznie niedysponowany (12 sek. na 100 m, nie ukończył trójboju. Z 12 miotaczy zadowolić mógł tylko Tilgner. Kula 14,04 m, dysk 41,50 m — to jego specjalności, w oszczepie uzyskał 43,40 m. W sumie zebrał Tilgner 2216,020 pkt., wyprzedzając o pełne 1000 pkt. Kaczmarzkiego z Ostrowa. Prócz tego ustanowił on nowy rekord Pozna w skoku w dal z miejsca wynikiem 2,80,05 m. W trójboju skoczkw najwięcej punktów, bo 1760,30 zebrał Gładysz z Gostynia skacząc w wyż 1,65 m, w dal 5,40 m, w trójskoku 11,34 m. W tej konkurencji ustępowali mu Czaja z Poznania — 1580,75 pkt i Kaczmarzki 1536,65 p. W pięcioboju olimpijskim nie potrzebował Czaja się wysilać, aby zdobyć pierwsze miejsce. Siedmiu zawodników stanęło do 5000 m. W nieszczęśliwym czasie 16:45,2 min. zwyciężył Nowak z Pleszewa przed Wierkiewiczem z Zabikowa i Szulcem z Leszna. Sześciu plotkarzy na 110 m nie wyłoniło wybitnych indywidualności. Za to na 300 m wybił się Pujanek, wyrównując w 37,4 sek. rekord Pozna. Młodzieńki Maik z Leszna wykazał swój talent na 500 m — 1:12,3 min. W skoku o tyczce znalazł się w pobitem polu faworyt Zakrzewski, — z powodu niedyspozycji. Pierwsze miejsce zajął Kopras z Ostrowa 3,20 mtr. Również i sztafety były domeną prowincji i tak 4 x 100 m przypały okręgowi leszczyńskiemu — 46,8, przed Ostrowem 47,1 i Poznaniem! Próba pobicia rekordu Pozna w sztafecie 10 x 100 m nie powiodła się, choć tylko 4/10 sek. brakowały biegaczom Leszna do dotychczasowego rekordu. Okręg ostrowski pobit Leszno w sztafecie olimpijskiej w czasie 3:41,4 min. W konkurencji chodów nowe rekordy Pozna

ustanowili Maik na 1000 m — 5:19,2 min., Zakrzewski na 2000 m — 11:13,2 min., Edwarczyk Feliks z Leszna na 3000 — 17:05,8 min. — oraz na 5000 — 28:54,2 min.

W kobiecym trójboju lekkoatletycznym startowało 12 druchan. Zwycięsko wyszła Kłamanówna z Ostrowa przed Włodarczakówną i Szulczykówną z Leszna. Miernie wyniki nie zasługują na szersze omówienie tej konkurencji. Polska posiada tylko gwiazdy lekkoatletyczne, natomiast kobieca lekkoatletyka jakoby naogół zamarta. Sześciobój kombinowany wyłonił z 12 startujących mistrza, wszechstronnego i ambitnego gimnastyka Bernarda Radziejewskiego z Poznania. Wywalczył 93,83% — 563 pkt. na 600 możliwych. Ustępował mu St. Ratajczak z Leszna 540 pkt., który znowu tylko o 3 pkt. pobit stale postępującego Kaczałę z Poznania.

Pierwsza zawodniczka w kobiecym pięcioboju komb. Nowakówna z Leszna osiągnęła zaledwie 61% — 306 pkt. na 500 możliwych. Dalszemi miejscami podzieliły się Włodarczakówna i Matecka z Leszna.

Na usprawiedliwienie przeciętnych wyników w rzutach i skokach przytoczyć należy fatalny stan skoczni i bielizny, które trzeba było choć prowizorycznie doprowadzić do stanu użytecznego. Zresztą wywiązały się organizatorki z roli gospodarza dobrze. Egzaminowani sędziowie przeprowadzili obszerny program sprawnie.

Krótkie szczegółowe streszczenie zawodów wykazuje, że w szereg zawodniczy prowincjonalni wybijają się na pierwszy plan. Mile rozczarował zwłaszcza Ostrow, który więcej lekką atletyką zajmuje się dopiero mniej więcej od dwóch lat. Osiągnięte tak piękne wyniki są w dużej mierze owocem wytrwałej pracy naczelnika okręgowego dh. Kołnego. Utrzymać się na poziomie Leszno podczas gdy Poznań wykazuje zupełnie brak narybku.

Z okręgu poznańskiego

Zarządony przed doraźnym złotem okręgu poznańskiego apel generalny wszystkich gniazd przyniósł wyniki dodatnie, wykazując żywotność idei sokolej oraz ofiarności w pracy. Pod przewodnictwem dh. prezesa okręgu B. Kapeli zlustrowała komisja naczelnictwa i lustratorów południową część okręgu a mianowicie gniazda: Stęszew, Granowo, Dakowy, Mokre, Januszewice, Zemsko, Szewce, Buk, Dobieżyn, Otusz, Kalwy, Dopiewo, Dopiewiec i Chomęcice. Administrację w wyżej wymienionych gniazdach znalezione w należytych porządku.

Zabawa i zawody sportowe

W niedzielę 3 b. m. odbędą się na boisku Sokola w Poznaniu rozgrywki w grach ruchowych: siatkówce i koszykówce męskiej oraz hazenie i siatkówce żeńskiej o mistrz. Dz. Wielkop. Jednocześnie urządzi się od godz. 15 zabawę ogrodową, wielce urozmaiconą. W programie strzelanie do tarczy dla panów, rzut ryba i tłuczenie garnka dla pań, wyścigi dla dzieci. — Wszystko o nagrody. — Zabawę uprzyjemni koncert. Wstęp tylko 30 gr. dla dzieci wolne. Wieczorem zabawa na sali.

Po powrocie z wywczasów

należy starać się o podtrzymanie i wzmocnienie sił, nabytych przez kurację. Uskutecznić to możemy jedynie przy pomocy racjonalnego odżywiania się. Ekstrakt słodowy, jaja, mleko i kakao — oto najważniejsze substancje odżywcze, które w skoncentrowanej formie zawiera Ovomaltyna. Przy wytwarzaniu Ovomaltyny unika się wszystkiego, coby mogło uszkodzić nieod-

zowne dla organizmu witaminy. Ovomaltyna to środek odżywczy, który najwrażliwszy żołądek i najbardziej osłabiony organizm dobrze absorbuje i który natychmiast przechodzi w krew. Staraj się przy pomocy Ovomaltyny podtrzymać zdrowie, które Ci dała kuracja! Ovomaltyna jest do nabycia we wszystkich aptekach i drogerjach już od 2 zł za puszkę. ng 5127

Ku czci bł. Winc. Kadłubka

Piękne i podniosłe dni przeżywał Jędrzejów w końcu sierpnia b. r. Doroczną uroczystość ku czci błog. Wincentego Kadłubka, obchodzona tu przez całą oktafę od 20 do 27 sierpnia, ścierała tysiączne rzesze z całej Ziemi Kieleckiej. W niedzielę, 20 sierpnia, liczba pobożnych patników dochodziła do 30 tysięcy. Przybył na tę uroczystość J. E. ks. biskup Kubicki z Sandomierza.

Uroczystości trwały przez cały tydzień. Codziennie kościół zapełniał się wiernymi po brzegi, codziennie głoszone po 3 kazania, a kapłani od rana do nocy słuchali spowiedzi.

Równocześnie z uroczystościami odpustowymi, przez pierwsze trzy dni tj. 20, 21 i 22 sierpnia odbywał się w parafii Błog. Wincentego Kurs Akcji katolickiej dla całego dekanatu jędrzejewskiego. Oprócz kazań i nauk, wygłaszali świeccy prelegenci, mianowicie p. inż. Rościszewski, sekretarz Akcji katolickiej z Kielc i p. Bazylińska, prezeska Tow. Katolickich Polek z Kielc, bardzo ciekawe referaty o Akcji katolickiej.

Ponieważ błog. Wincenty Kadłubek był wielkim czcicielem Najsw. Marij Panny, przeto w ostatnie 3 dni odpustu, 25, 26 i 27 sierpnia urządzono wspaniałe triduum ku czci Matki Boskiej. W wszystkie kazania podczas tego triduum głosił znakomity kaznodzieja i pisarz katolicki, o. Konstanty Żukiewicz, przeor Dominikanów ze Lwowa. (KAP).

Malarze poznańscy w IKS-ie

W dniu 2 września o godz. 5 odbędzie się w „Instytucie Krzewienia Sztuki“ otwarcie inauguracyjnej wystawy obrazów. Udział w niej biorą następujący malarze poznańscy: L. Dołycki, E. Elster, J. Krzyżański, W. Lam, T. Potworowski, W. Taranczewski. Poza tem wystawiają T. Czyżewski i D. Seydemanowa.

Ciekawą tę wystawę zwiedzać można codziennie od rana do późno przy placu Wolności 14 a.

T. C. L. a oświata ludu dokona cuda. Przy imieninach, zaręczynach, ślubach i jubileuszowych i innych uroczystościach używajcie tylko telegramów T. C. L.

Nowy sezon teatralny w Teatrze Narodowym

Jutro, w niedzielę, zaczyna swoją działalność artystyczną popularny w Poznaniu Teatr Narodowy z pilicy Ratajczaka. Na inaugurację sezonu wybrała dyrekcja arcydzieło literatury polskiej sztuki p. t.: „Mazepa“ Juliusza Słowackiego. Drugą sztuką zapowiedzianą na ten sam dzień jest sztuka historyczna w 4 aktach p. t. „Jan III. Sobieski pod Wiedniem“. Żywo zaciekawieni udajemy się do „Narodowego“ i zastajemy pełną pracę nad wystawieniem wyżej wymienionych sztuk. Dyrektor Szczerbowski informuje nas o wszystkim.

— Jak się przedstawia obsada „Mazepy“ pytamy. — Mam wrażenie — informuje nas p. Szczerbowski, że uda mi się zadowolić w tym sezonie gust publiczności. Na popisową rolę wojewody zaangażowałem świętego artystę p. Władysława Brackiego, który również w sztuce „Sobieski pod Wiedniem“ kreuje rolę tytułową. Rolę Mazepy powierzylem Janowi Niwińskiemu, który ostatnio w Teatrze Nowym odniósł szereg pierwszorzędnych sukcesów. Amelję gra nowo zaangażowana Lala Sroczyńska, która w dyr. Rutkowskiego w sztuce „Jak stać się bogatym i szczęśliwym“ zwróciła na siebie uwagę całej prasy. Króla Jana Kazimierza gra Franciszek Palański, a Zbigniewa, syna wojewody gram sam. Dekoracje przygotowuje Aleksander Makarewicz.

Wchodzący do pracowni krawieckiej. Ruch tutaj olbrzymi. Szyją się kostiumy do widowiska „Jan III. pod Wiedniem“. Sztuki będą przygotowane dobrze i po winny się bardzo podobać.

— Co Pan zamierza wystawić jeszcze, — pytamy.

— Oczywiście zapowiedziane „Orlątko“ Rostanda. Na razie po zainauguowaniu sezonu i po odegraniu przedstawień dla młodzieży i wojska ruszam na prowincję, aby pokazać Władysława Brackiego w jego najlepszych rolach.

— W jakich z/ miast zamierza Pan grać.

— Zaczynamy od Wągrowca, grając kolejno w Toruniu, Grudziądzu, Inowroc-

ławiu, Żninie, Gnieźnie, Wrześni, Srodzle, Jarocinie, Pleszewie, Ostrowie, Krotoszynie, Rawiczu, Gostyniu, Lesznie, Kościanie, Wolsztynie, Zbąszyniu i Międzychodzie. Po tej turze wracamy do Poznania, gdzie grać będziemy zakupione już przez Związki widowiska, a od 1 października — to jeszcze zobaczymy co będzie. — dodaje z uśmiechem tajemniczo p. Szczerbowski. W każdym razie zapewniam Pana, Panie Redaktorze, że teatr będzie bardzo dobry.

TEATRY

**„Straszny Dwór“
na uroczystość odsieczy Wiednia
Arcydzieło moniuszkowskie w nowej inscenizacji**

W Teatrze Wielkim wrę gorączkowe prace nad przygotowaniem nowego sezonu operowego, który rozpocznie się w pierwszych dniach października. Już jednak za tydzień otworzy nasza opera swoje podwoje z racji wielkiej uroczystości narodowej, jaka przypada w dniu jubileuszu świetnego zwycięstwa Jana Sobieskiego pod Wiedniem. Nowa Dyrekcja dokłada wszelkich starań, aby to uroczyste przedstawienie wypadło jak najokazalej. W codziennych próbach przygotowuje się wznowienie najpiękniejszej opery polskiej, mianowicie „Straszny Dwór“ Stanisława Moniuszki, który ukaże się w zupełnie nowej inscenizacji i dekoracjach znakomitego artysty i dekoratora Zygmunta Szpingera, w pełnej ciekawych pomysłach scenicznych reżyserji Karola Urbanowicza oraz pod kierownictwem kapelmistrzowskim nowego dyrektora opery p. Zygmunta Latoszewskiego, czuwającego troskliwie nad każdym szczegółem pięknej partytury moniuszkowskiej. W partjach wokalnych usłyszymy czołowe siły zespołu operowego, o czem szczególnie doniesiemy niebawem. Zespół baletowy wystąpi pod kierownictwem znanego chlubnie baletmistrza p. Maksymiljana Statkiewicza z primabaleriną p. Zofją Grabowską na czele. Przedstawienie to, które wchodzi w skład oficjalnego programu uroczystego obchodu rocznicy wiedeńskiej, jaką organizuje nasze miasto, obudziło zrozumiałe zainteresowanie wśród szerokiej rzeszy miłośników opery, a szczególnie opery polskiej. Niebawem otwarta przedprzedaż biletów znajdować się będzie jak w latach poprzednich w składzie p. Szejnbrowskiego, róg ulicy Gwarnej i Fredry.

Dzisiaj Karol Adwentowicz w Teatrze Nowym

Dzisiaj rozpoczyna występ w Teatrze Nowym jeden z najznakomitszych artystów współczesnych Karol Adwentowicz, który ukaże się w swej porywającej kreacji w roli pana Bachelet w głównej postaci słynnej sztuki M. Pagnola i Nivoixa „Handlarze sławy“. Występuje znakomitego artysty będącego dzisiaj jedynym z największych luminarzy sceny polskiej stanowią dla najszerzej publiczności niezwykłą atrakcję tembardziej, że wielkiego artystę poprzedza rozgłos ogromnych sukcesów jakie odniósł ostatnio na scenach stołecznych. Obok znakomitego gościa ukażą się znani z szacunku publiczności poznańskiej pp. Ficher - Chmurkowska oraz świetny artysta Artur Kwiatkowski, który reżyserował „Handlarzy sławy“ na scenach warszawskich i poznańskich. Dzisiejsza premjera zapowiada się przeto jako jedno z najświetniejszych wydarzeń bieżącego sezonu teatralnego.

Benefisowe przedstawienie Sempolińskiego w „Teatrze za 50 groszy“

Dzisiaj i jutro ostatnie pożegnalne benefisowe przedstawienia rewji artystów teatrów warszawskich, którzy przez okres 2-miesięcznej gościny w Zoologu zdobyli sobie serca i uznanie całego Poznania.

Nic dziwnego, bo tacy świetni artyści jak Sokolowska, Kozłowska, Sobolówna, Sulima i Wojnar pod wodzą świetnego „Tomasza“ L. Sempolińskiego codziennie bawią publiczność do łez. W niedzielę, jako w ostatnim dniu występów — benefis ulubieńca Poznania L. Sempolińskiego. Ceny nie podwyższona.

Z naszej przyrody

Po wiosnie lato zawiodło i czego spodziewać się po jesieni? — Ubóstwo flory — Zato zboża i trawy wyrosły bujne — Zamiast róż purpurowych, rumiane jabłko — Bączewie, grażec i roświta — Miłośnicy przyrody w literaturze

Lato nie była wiosna tą uroczą i poetyczną damą — jak ją znamy z ekstatycznych rymów poetów.

Maj, wiadomo, ma reputację najurodzajniejszego miesiąca. Maj, jaki w roku bieżącym mieliśmy ze słońcami i chłodami, z pokrytym przez zawoje chmur słońcem, nie byłby usposobił lirycznie najłatwiej zapalnego poetę.

Więc oczekiwaliśmy lata w nadziei, że nam słońce wynagrodzi rozczarowanie, słońce i zimna wiosenna. Tymczasem mamy na oczach lato nie kończące się „słońca symfonia złota”!

Od jesieni, po takiej wiosnie i po takim lecie nie można się spodziewać „rośnej świeżości kwiatów”. Część ich ani w lipcu nie zdołała rozkwitnąć, ani roztoczyć barw i woni, w które je ubierają zorze i tęcze...

Zamiast róż purpurowych będziemy lato mieli rumiane jabłko, złociste grusze i śliwy garnatowe, które oczywiście pozwolą nam wiele rzeczy przykrych zapomnieć. Pod względem owoców okazała się jesień szczerą panią. Zwisające do samej ziemi gałęzie dopraszają się podporek i lamią się pod ciężarem brzoskwiń, moreli i jabłek. Niepozorne i przyziemne mieliśmy kwiatki, zato trawy i zboża wyrosły bujnie, co miało dla kwiatów łąkowych to niemile następstwo, że swą bujnością zakryły im słońce i słońcu życie. Zboża jak żyta, pszenice, jęczmiona i owsy wyrosły tak wspaniale że makom, złościom, rumianom, nawet modrakom i kółkom zakryły ciężkimi kłosami błękity nieba. Z polnych kwiatów było lato daleko mniej niż po inne lata.

Niedośpiwane zgasło niejedno kwiatowe życie...

Idąc teraz w końcu sierpnia drogą polną lub w lesie nie spotykaliśmy na skrajach lasów i po rowach, gdzie dochodziło słońce kwiatka o owej woni, istic bachicznej, przytulni, okrytej jak skrami słonecznymi drobnym kwiecikiem pachnącej odurzającym miodem.

Jak jaskier i kniat są zieleń par excellence wiosny, tak bez przytulni nie można wyobrazić sobie lata. Kwiatka upalnych dni lipcowych i sierpniowych. Nad drogą i w polu kołyszą się w wietrzyku bezpretensjonalnie ziele białe gołębia lub podobny do niego bniec.

Pewne ożywienie barwne daje biało-niebieski podróżnik, który zjawia się, jak po inne lata, w obfitości i wyrósł bujnie. Spotykać go będziemy jeszcze późną jesienią nad drogą pokrytego grubą warstwą pyłu, mającego wygląd podróżnika ze stron dalekich. Kwitnie żółty wyzłin, zwany lwim pyszczkiem; zjawia się razem z ogrodowym wyzłinem kwiatem okazałym.

Więcej urozmaicenia dają kwiaty rosnące nad wodami.

Biała lilja wodna, zwana także bączewiem lub grzybieniem spotyka się jeszcze dość często. Liczny jest kwitnący nad brzeg. Warty okazały grażel, królewicz wśród kwiatów wodnych, wyrastający wysoko nad wodą. Z zadziwieniem stwierdzić należy, że nam przybywa coraz więcej ślicznych kwiatów wodnych, okazałych roświt o baldaszkach kwiatnych różowo białych.

O roświcie mówią, że była bogunką najurodzajniejszą, ulubioną córą Światowida, że w dworcu niebieskim króla bogów odsłaniała, gdy dzień nastawał różowymi paluszkami zasłony okien. Zorze złote zaglądało do środka dworca i budziło bogunki i bogów we śnie pogrążonych. Jej dłońmi plecione z róż szkarłatnych wianki, stroiły główki bogunek, gdy zjawiały się w orszaku bogów na niebie.

Na piaskach nad rzeką kwitnie jeszcze wesołek, zwany u nas księżółkiem dla swych stosunków z księżycem. Jest to kwiat nocny, zapylany przez nocne motyle. Jego listki kwiatne są lato niezwykłe duże, prawdopodobnie dla ofitej wilgoci. Rosną też żółte i białe znane nam kocanki. Wesołek stanowi dekorację po obu stronach toru kolejowego do Ludwikowa.

Wielkim miłośnikiem przyrody był u nas Żeromski i jemu zawdzięczamy szereg wspaniałych opisów naszej ziemi. W swym „Przedświcie” spowiada się także z swych dla niej uczuć.

„Stokroć, fiołki i sasanki — pisze — otwary swe oczy żywe i okazały twarzą... Gdy wylewały woń swą, wiecznie rodzący wzruszenia, przychodziłem do przeświadczenia, że dwie są tylko na ziemi sprawy nieśmiertelne, nie podlegające zepsuciu i śmierci:

wieczysty powrót kwiatów na ziemi i odtwarzanie tego piękna w poezji.”

Jak wiadomo Żeromski był poetą nie tylko o wielkiej głębi uczuć, ale także o wielkiej głębi myśli.

Lato się kończy, wrzesień zjawia się wkrótce z wrzosami za pasem. Nie było to lato „słońca złota symfonia”.

EREL.

TEATR ŚWIETLNY „SŁOŃCE“

Od niedzieli, dnia 3 września b. r. Codziennie:

Najnowsze arcydzieło filmowe wytw. „FOXA” realizacji Alfreda SANTELLA

DZIEWCZĘ Z KRAINY BURZ

wzruszający dramat życiowy

W rolach głównych:

Pg 4 307

JANET GAYNOR — CHARLES FARREL

Film, który zachwyci i wzruszy wszystkich!

Prześlizgnięta treść! Wzruszające sceny! Doskonała gra artystów!
Cudowne sceny miłosne! Przepiękne zdjęcia!

„SŁOŃCE” dla wszystkich!!!

Wszyscy do „SŁOŃCA“

Ekstaza

Gustaw Machaty, słynny czeski reżyser filmowy, twórca „Eroticonu”, oraz innych wspaniałych filmów dźwiękowych, tym razem prześcignął sam siebie. Jego najnowszy film „Ekstaza” jest arcydziełem, rewelacją, sensacją, stanowi przezwrot w sztuce filmowej. Wszystko jest w tym filmie nowe i niespotykane, zarówno idea scenariusza, operującego wyłącznie momentami wysokiego napięcia dramatycznego, jak i jego realizacja. Aktorami dramatu filmowego prócz męża, żony i kochanka jest wszystko, co ich otacza, roześmiana wiosna, przyroda, promienne słońce, zachmurzone niebo, każdy przedmiot w ich pobliżu, każda figurka na kominku. — Wszystko drga i żyje, ujęte cudowną, czarodziejską kamerą Jana Stalicha, który dał zdjęcia, jakich jeszcze nie było, który artystycznym swym fotografii wznosił się na najwyższe szczyble piękna. I jeszcze trzeci czynnik: muzyka, towarzysząca filmowi przez cały czas, będąca zwierciadłem jego duszy, którą skomponował dr Giuseppe Becce. W końcu artyści: powabna, smukła, piękna Hedy Kiesler, wspaniała w swej młodzieńczej fantazji Aribert Mog, świetny aktor charakterystyczny: Zvonim Rogoz. Nie było jeszcze filmu, w którymby reżyser potrafił ideę, treść, fotografię, muzykę i grę artystów tak idealnie szarmonizować, tak misternie powiązać w wielkie arcydzieło, jak to uczynił w „Ekstazie” Gustaw Machaty.

Premiera tego filmu w Kinie „Słońce” zapowiada się jako prawdziwie artystyczny ewenement w życiu naszego miasta. Film „Ekstaza” wyświetlany będzie w Poznaniu tylko dwukrotnie, a to: w sobotę 2 i w niedzielę 3 września o 11 wiecz. w teatrze świetlnym „Słońce” na specjalnych nocnych „przedstawieniach awangardowych”. Przedprzedaż biletów na oba powyższe przedstawienia w F-mie S. Kalamajski, plac Wolności nr. 6.

KTO

**POPIERA PRZEMYSŁ ZAGRANICZNY
ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM
POLSKIM!**

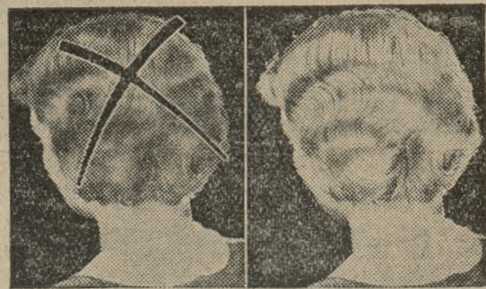
Przy nadmiernej otyłości należy stosować krajową **Morszyńską Wodę Gorzką** w dawce od 1/4 — 1 szklanki. — Sprzedają w aptekach i drogerjach. ng 10 358

Kącik kosmetyczny

P. Aniela M. Najlepiej byłoby w takim wypadku przeprowadzić radykalną kurację, gdyż rzecz taka przedawniona pociąga za sobą bardzo niemile następstwa i naturalnie odbija się na ogólnym wyglądzie. Cera zwykle ma odcień ziemisty i niezdrowy. Na zmarszczki stosować pod oczy codzień na noc krem mocno tłusty, specjalnie w tym celu sporządzony; kremy suche, o jakich Pani wspomina, zadania tego spełnić nie mogą. Na wzmocnienie włosów używać preparatów wpływających na ożywienie cebulek, przyczem robić codziennie masaż głowy, przez uciskanie skóry dwoma palcami.

P. Róża Z. Czerwonosć nosa należy leczyć już teraz, nie czekając na przyjscie chłodnych dni. Może Pani stosować okłady przemienne zimne i gorące z alunem, względnie bez porównania lepsze rezultaty otrzymuje się przez elektryzację prądem galwanicznym, jest to właściwie środek jedyny i prawie niezawodny. Na łupież należy używać odpowiedni preparat, usunięcie tej dolegliwości jest konieczne ze względu na wzmocnienie wypadanie włosów.

P. R. S. R. Tak silne wysuszenie cery spowodowała Pani wskutek nieumiejętnej opalania się bez stosowania przedtem środków ochronnych w postaci kremów. Proszę obecnie zaniechać mycia mydłem, używać tylko otrybeków, a wieczorem po umyciu ciepłą wodą zastosować krem tłusty odżywczy, nakładać go lekko, nie roz-

Nie można być pseudo-blondynką włosy Pani nie śmia ściemnieć!

„Czy włosy Pani nie były przedtem jaśniejsze?” Uniknie Pani tego przykrego pytania, jeżeli Pani używa stale Stablond. Stablond jest specjalnym szampoem dla blondynek, który nie pozwala naturalnym blond włosom ściemnieć, lecz przywraca im pierwotny jasny, złocisty odcień. Stablond nie zawiera żadnych barwników, ani henny, jest wolny od sody i wszystkich szkodliwych substancji. Już pierwsze próby dają zdumiewające wyniki. Włosy stają się puszyste, miękkie jak jedwab, o pięknym złocistym połysku. Z górą milion Amerykanek i już teraz tysiące blondynek w Polsce stosują.

STABLOND

specjalny szampo dla blondynek z najlepszym wynikiem. Wszędzie do nabycia. Wyłączna sprzedaż na Polskę: E. Klapholz, Kraków, Zwierzyniecka 7.

ciągając naskórka. Rano wetrzeć znów trochę kremu i splukać wodą pokojową, poprzednio przegotowaną, o ile jest twarda. Pudrować mało i tylko raz dziennie, pod

puder używać zawsze kremu beztluszczowego.

Mgr. I. KUNTZÓWNA.

Dzień „Kurjera Poznańskiego” w „Słońcu”

Nowa niespodzianka dla naszych Czytelników!

Wszyscy Czytelnicy śpieszą dziś do „Słońca” na najweselszy film sezonu: „ADJUTANT JEGO WYSOKOŚCI”!!!

Wydawnictwo „Kurjera Poznańskiego” zakupiło dla swych Czytelników dzisiejsze, sobotnie przedstawienia w „Słońcu” najweselszego filmu sezonu p. t.: „ADJUTANT JEGO WYSOKOŚCI”, w którym niezrównaną kreację stwarza najpopularniejszy ko-

mik ekranu, ulubieniec tłumów VLASTA BURIAN.

„ADJUTANT JEGO EKSCYLENCJI” reklamy nie potrzebują! Od tygodnia przepyszny ten film wyświetlany jest z niebywałym powodzeniem przy przepelnionej codziennie widowni a publiczność szaleje wprost z radości. Takich salw śmiechu dawno już w kinie nie słyszeliśmy! Nie wątpimy, że Czytelnicy nasi skorzystają z tej wyjątkowej okazji i popędzą tłumnie do „Słońca” na ten przepyszny film!!!

Geny miejsc niebywale zniżone:
Cały Parter: 75 gr. Cały Balkon: 1 zł.
Początek seansów o godz. 5, 7, 9.
A więc, Czytelnicy! Wszyscy jak jeden mąż i jedna niewiasta dziś w komplecie do „Słońca”! Okazja niebywała! Okazja niezwykła!

Kupon „Kurjera Poznańskiego”

do Kina „Słońce”

Oddawca niniejszego kuponu otrzyma 2 bilety w cenie:

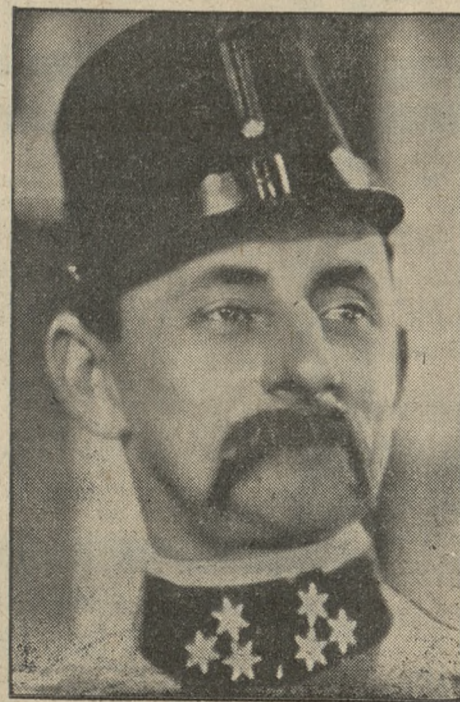
CAŁY PARTER: 75 GROSZY

CAŁY BALKON: 1 ZŁOTY

Kupon niniejszy ważny jest tylko

w sobotę, 2 września 1933 r.

na wszystkie 3 seanse.

Już teraz przyjmuje **KAPELUSZE** damskie i męskie do przefasonowania i odnawiania **Cena od 2,— do 7,50 zł** **Jesienne nowości TOMASEK, ul. Pocztowa 9.** w wielkim wyborze. dg 1 096

Tajemnicza kradzież drogocennych kamieni

w londyńskim muzeum geologicznym.
Smiałej kradzieży klejnotów i drogocennych kamieni dokonano w tych dniach — jak donosi „Daily Mail” — w londyńskim muzeum geologicznym. Obchodząc sale drugiego piętra, nocny dozorca dostrzegł, że niezauważeni sprawcy otworzyli wielką szklaną szafę, zawierającą liczne kamienie szlachetne, zabierając i unosząc najcenniejsze okazy. Przeprowadzone śledztwo stwierdziło, że zabrano 46 sztuk bezcennych diamentów, szafirów, szmaragdów i wielką sztabę szczerzego złota. Wartość skradzionych okazów przekracza pół miliona funtów szterlingów. Londyńskie muzeum geologiczne posiada około 300 tysięcy sztuk drogocennych kamieni, oraz wspaniałą bibliotekę liczącą 50 tysięcy tomów. Ostatnio muzeum otrzymało drugi gmach dla pomieszczenia swych bezcennych zbiorów w dzielnicy Londynu South Kensington i tam właśnie dokonano zuchwałej kradzieży. W gmachu tym toczyły się ostatnio obrady światowej konferencji gospodarczej i monetarnej. **S. F.**

niedzielę od godz. 17. rozegrane zostaną finały. Zawody te, cieszą się coraz to większym zainteresowaniem, to też przypuszczalnie należy, że pospieszają na nie ci wszyscy, którzy zapełniają widownię walk zawodowych. Porównanie walk naszych amatorów z popisami cyrkowymi zawodowców, wypadnie niewątpliwie na korzyść pierwszych.

W trójboju olimpijskim w podnoszeniu ciężarów, rozegranym w piątek, zwyciężyli w poszczególnych wagach: w koguciej L. Piotrowicz (HCP) 95,5 kg, piórkowa: F. Tomkowiak (Zbyszko) 201,5 kg, lekka: K. Torzecki (Sztekker) 235,5 kg, średnia: T. Wojciechowski (Sztekker) 225 kg, półciężka: J. Sychala (HCP) 232,5 kg, ciężka: W. Lewandowski (Sztekker) 248 kg. W ogólnej punktacji: 1. „Sztekker” z 9 pkt., 2. „HCP” z 6 pkt., 3. „Zbyszko” z 6 pkt. Zainteresowanie publiczności było duże, organizacja dobra.

Kolarstwo

S. M. P. na Winiarach urządza w niedzielę, dnia 3 bm., wyścigi kolarskie o puchar wędrowny na dystansie 40 km dla seniorów i 11 km dla juniorów. Start i meta koło ogrodu p. Kotlińskiego przy ul. Obornickiej.

Lekka atletyka

Podokręg zniński zamierza w najbliższych dniach utworzyć POZLA. Prace przygotowawcze przeprowadzone przez zniński okręg S. M. P. są na ukończeniu.

O puchar Davisa

Szwajcaria i Belgja 2:0. W pierwszym dniu spotkania Fisher (S) pokonał Lacroix (B) 6:2, 3:6, 6:2, 6:2 a Elmer (S) zwyciężył Nayerisa (B) 6:2, 3:6, 7:5, 7:5.

Pieściarstwo

Dziś w sobotę o godz. 20 odbędą się w hali „HCP” zawody drugich drużyn „Warty” i „HCP”.

Piłka nożna

W ostatniej chwili przypominamy, że na niedzielne zawody ligowe „Garbarnia” — „Warta”, które rozpoczynają się o godz. 16 na boisku „Warty”, znacznie niższe zostały ceny biletów wstępu. Obie drużyny, chcąc uniknąć denerwującej walki w obronie przed spadkiem do klasy A występują w swych najsilniejszych składach, bowiem dwa punkty zdobyte w jutrzejszej grze mogą odsunąć grozę tej walki obronnej. Przedprzedaż biletów w sekretariacie dziś od 16 do 19 oraz w niedzielę od 10 do 12.30. Sędziuje p. Foerster z Poznania.

Pływanie

Zawody wewnętrzne P. T. P. odbędą się w niedzielę 3 bm. o godz. 15 na własnej pływalni na Ratajach. Wstęp wolny.

Różne

K. S. „Sparta” odchodzi w niedzielę uroczystie dwudziestolecie swego istnienia. O godz. 8.30 odbędzie się msza św. w kościele na Jeźcach. Po nabożeństwie wymarsz do sali ogrodu Zoologicznego, gdzie

o godz. 10.30 odbędzie się jubileuszowe zebranie. Tamże o godz. 13 wspólny obiad. O godz. 14 zawody w piłkę nożną na „Sparty” boisku „HCP” junj — „Sparta” III, o godz. 16 „HCP” I — „Sparta” I. Od godz. 19 zabawa w sali Ogrodu Zoologicznego.

Niedziela, 3 bm. godz. 16-ta boisko Warty zawody ligi P. Z. P. N. Garbarnia — Warta ng. Kraków Poznań
Przedmecz godz. 14-ta
Ceny biletów znacznie niższe
dz 1233

RADJO

Poniedziałek, dnia 4 września 1933 r.

Poznań (335 m) godz. 13.03 płyty gramofonowe; godz. 14.00 giełda; godz. 18.10 „Co mówi nauka o sposobie palenia tytoniu” — wygl. dr. J. Różka; g. 18.15 (W); godz. 19.35 program teatrów pozn. i Radj; godz. 19.40 (W); godz. 19.58 sygnał czasu; godz. 20.00 (W); godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty.

Warszawa (1412 m) godz. 7.00 audycja poranna; godz. 12.05 koncert popularny z ogrodu „Bagatela”; godz. 12.25 codziennie na wszystkie stacje „przegląd prasy”; godzina 14.55 komunikat Min. Opieki Społecznej dla Państw Urzędu Pośredn. Pracy; godz. 15.00 muzyka z płyt; godz. 15.15 muzyka z płyt; godz. 15.35 muzyka z płyt; godzina 15.50 muzyka z płyt; godz. 16.00 koncert popularny z Ciechocinka w wyk. Ork. Symf. Opery Poznańskiej pod dyr. Bolesława Tyłji; godz. 17.00 pogadanka w języku francuskim; godz. 17.15 koncert solistów: Marja Świeciecka (fort.) i Marja Pomorska (sopran); godz. 18.15 odczyt pt. „Drogi dalszego rozwoju gospodarki komunalnej” — wygl. minister Mauryzy Jan Roszyński; godz. 18.35 muzyka (płyty); godzina 19.40 feljton literacki pt. „Poki się krytyczne” — wygl. p. Stanisław Adamczewski; godz. 20.00 operetka „Bajadera” E. Kalmana (ze studja); w przerwie pierwszej: „Skryzanka pocztowa rolnicza”; w drugiej: dziennik wieczorny; godz. 22.00 muzyka taneczna z Ciechocinka; godzina 22.25 wiadomości sportowe; godz. 22.40 d. c. muzyki tanecznej

Programy zagraniczne: Budapeszt (550 m) 20.00 pieśni, 21.10 kom., 21.30 koncert ork. operowej, 22.40 koncert fortepianowy; **Praga (489 m)** 21.00 koncert ork. operowej; **Rzym (441 m)** 20.45 muzyka lekka; **Wiedeń (517 m)** 19.25 „Macbeth” op. Verdiego.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 1 września 1933 r. zgłoszono: **Jakób Przybyński**, włodarz 66 lat. **Stanisław Marciniak**, robotnik, 38 lat. **Zbigniew Jakob**, 16 godzin, **Józefa Chmarzyńska** z domu **Werner**, wdowa, 67 lat.

KURS RYTMIKI I PLASTYKI

Walentyny Wiechowiczowej.
Otwarte wpisy na następujące kursa: Kurs Rytmiki i Plastyki dla Pań Rok I, II i III. Kurs Rytmiki dla dzieci od 4—9, 10 do 14 lat. Kurs gimnastyki obci. udz.ającej dla pań. Kurs Rytmiki dla Panów. Wpisy i informacje w Studium Wychowania Fizycznego (Park Wilsona), codziennie o godz. 4—5. **zg 19 723**

Korespondencja z Czytelnikami naszymi

— **Wiołki**, Dotyczy również hipotek na budynkach. (K)
— **Czat**, Publiczne zakłady naukowe, ani we Francji ani gdzieindziej, nie uprawiają tej specjalności; prywatnych nie znamy. (K)
— **Swarzędz 33**, Redakcja zachowuje tajemnicę i jedynie na wypadek świadomego i złośliwego wprowadzenia jej w błąd przez informatora ujawniłaby jego nazwisko. (K)
— **M. M. 100**, Matura gimnazjalna. O szczegółach poinformuje Dyrekcja W. S. H., Poznań, Wały Zygmunta Starego. (K)
— **Irka Poznań**, Należy się jeszcze 560 zł oraz umówione odsetki. (K)
— **St. K.** Zadnego takiego komitetu nie ma. Odznaczenia te nadaje Prezydent Rzeczypospolitej. (K)

JE MALT
preparat **TRANOWO-SŁODOWY** w proszku
o doskonałym smaku bez zapachu tranu, stosowany w leczeniu i w zimie.
Dr. A. WANDER, S. A. Kraków.
Do nabycia w aptekach i drogeriach **ng 5 126**

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu

Wyborny buljon można szybko i łatwo przyrządzić za pomocą MAGGI'ego kostek buljonowych. Wystarczy położyć kostkę wrzącą wodą, aby otrzymać w jednej chwili 1/4 litra gotowego rosolu.

MAGGI'EGO BULJON

SPORT

Cieżka atletyka

Półfinały walk zapasniczych o mistrzostwo Poznania odbędą się dziś o godz. 19 w hali Sokola przy Drodze Dębińskiej. W

Dnia 1 września 1933 r. o godz. 4 rano zmarła w Bogu, namaszczona Olejami św. nasza najdroższa i najlepsza matka, siostra, teściowa, ciocia i babka, s. p.

z Wernerów
Józefa Chmarzyńska
przeżywszy lat 68. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 4. bm., o godz. 5 z Zakładu św. Józefa na cmentarzu staro-św. marciński przy ul. Towarowej.

W ciężkim smutku pogrążeni
 córka, synowie i rodzina.
zg 19 782

Dnia 30 sierpnia 1933 r., zmarł, po krótkich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany ojciec i dziadek, s. p.

Marcin Chwalisz
em. st. sekr. poczt.
przeżywszy lat 69. Pogrzeb odbędzie się dnia 3. 9. br. o godz. 5.30 po poł. z kaplicy cmentarza jeżyckiego, o czym zawiadamiam

zg 19 777 w ciężkim smutku pogrążona **rodzina.**
Poznań

W poniedziałek dnia 4 września, o godz. 9 rano, odbędzie się w kościele OO. Franciszkanów

żałobna msza św.
za duszę s. p.
Jana Gmerka
o czym zawiadamiam Krewnych, Przyjaciół i Znajomych **żona z rodziną.**
zg 19 771

Zadowolenie ogólne wywołują nasze znane **mieszanki czekoladowe** które znowu ulepszone i jeszcze więcej urozmaicono

WALERJA PATYK
Aleje Marcinowskiego 6
ODDZIAŁ przy ulicy 27-go Grudnia nr. 3 naprzeciw Komendy Policji.
Pg 4 300-35.55

Za złożone dowody współczucia, liczne wieńce i kwiaty oraz za oddanie ostatniej przysługi najdroższej naszej matce, siostrze i szwagierce s. p.

Lucynie z Walińskich Klichowskiej
a szczególnie Przewielebnym Ks. Prałatowi Stychołowi oraz Ks. Ofiejałowi Dr. Zwolskiemu jak i wszystkim Księżom, którzy byli uczestnikami ekspozycji na miejsce wiecznego spoczynku drogiej nam Zmarłej, chórom Arion i Farnemu za wykonane pienia żałobne, stowarzyszeniom Młodych Polek, Młodzieży Polskiej i Dzieciątka Jezus jak i wszystkim Krewnym i Znaomym za tak liczny udział w pogrzebie składa serdeczne

„Bóg zapłać” **rodzina.**
zg 19 779

Wysyłkowy Dom Tapet S. Strzyżuk, Al. Marcinowskiego 29, Tel. 12-92.
Tapety - Linoleum - Ceraty - Chodniki kokosowe - Listwy - Ceny niskie. **zg 19 781** Obsługa rzetelna.

Ostrzeżenie!

Z chwilą ukazania się w handlu oryginalnych cukierków śmietankowych znanej w całej Europie firmy **KANOLD**, różnorodnych Fabryki rozpoczęły podrabiać ten tak słodki i pożywny cukierek — Podrabiacze upodobnili nawet opakowanie oryginalnych **KANOLDÓW**, czyniąc to dla zmylenia czujności licznych zwolenników oryginalnych **KANOLDÓW** — Z tego powodu ostrzegamy pp. Konsumentów aby baczną zwracali uwagę na napis **KANOLD** uwidoczony na każdym cukierku śmietankowym. Leży w interesie kupującego by za prawdziwy swój pieniądz otrzymywał także prawdziwe **KANOLDY** śmietankowe.

Jednocześnie wyjaśniamy, że firma **KANOLD Sp. Akc.** w Lesznie jest całkowicie w polskich rękach a zatem **czysto polskiem** przedsiębiorstwem.

Kanold Sp. Akc. Leszno w kwp.
dg 1222 23

Trwałe i wydajne FARBY LAKIERY oraz wszelkie artykuły malarskie najtaniej tylko dz 883

CENTR. SKŁAD FARB i LAKIERÓW
Poznań, Piekary 1
Tel. 32-05 naprzeciw Drogerji **Fabowa obsługa.**

Chcąc wstąpić do szkoły zawodowej, musisz przedłożyć świadectwo z 6-ciu kl. gimn. wzgl. 7-miu kl. szkoły powsz. Uzyskać je możesz po przygotowaniu się na dokształcających Kursach „**WIEDZA**” Kraków, Studencka 14. I. p. Zaządam natychmiast bezpłatnego prospektu. **Pg 3 263-70.91**

TRZYMAC FASON!

gancki ubiór są **WARUNKIEM ZDOBYCIA POWODZENIA w ŻYCIU!!!** **JESLI** wyznajemy takie zasady, to jako firma, posiadająca 4 spe-

cialne magazyny garderoby męskiej, stawiamy **PIERWSZORZĘDNE WYKONANIE NASZEJ KONFEKCJI MĘSKIEJ i JEJ TANIOŚĆ, jako JEDYNY swój CEL!**

Wytrwała **PRACA i PRAWDA** w naszych ogłoszeniach **ZDOBYLIŚMY ZAUFANIE KLIJENTELI z całej POLSKI!** **POLECAMY: wykwintą garderobę męską GOTOWĄ i na MIARĘ. Specjalność: PALTA — ULSTRY — RAGLANY** w najnowszych deseniach z najlepszych bielskich materiałów.

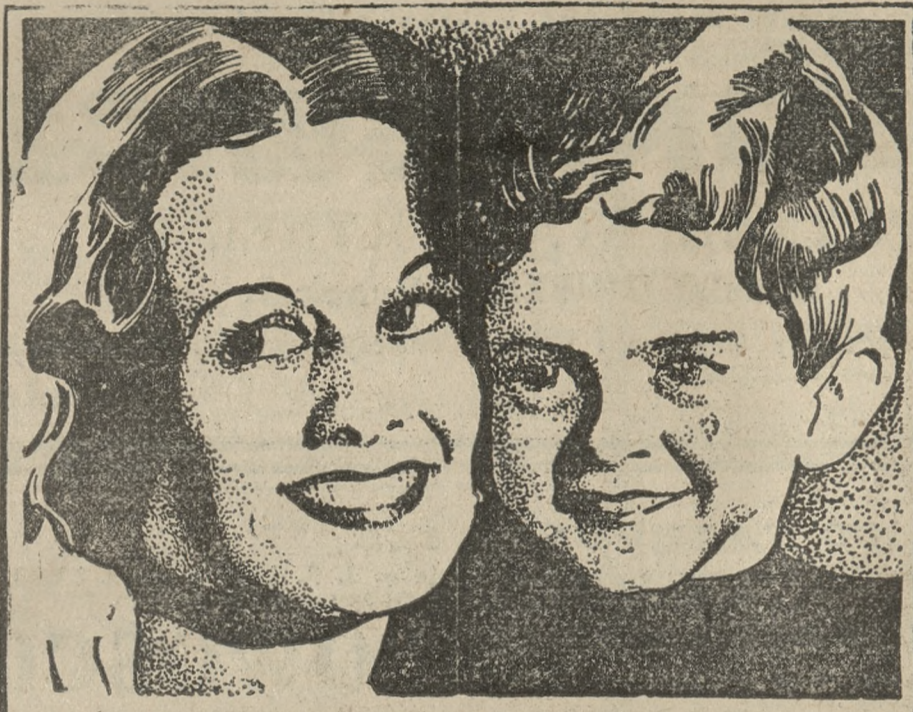
WRZESIEŃ najodpowiedniejszy miesiąc do zamówienia **FUTRA**. W miesiącu tym nasze oddziały miarowe nie są tak przepełnione pracą, jak w pełni sezonu, wobec czego jesteśmy w możności wykonać każdą nam zleconą sztukę eszce precyzyjniej.

Składnice nasze już bogato asortowane w najmodniejsze i najlepsze **MATERJAŁY na POSZYCIA**. Jako spody polecamy **PIŻMOWCE, OPOSY i uszlachetnione barany** ostatnie są bardzo trwałe i lekkie, nie puszczone włosów, na kołnierze dajemy **wydry naturalne — foki czarne — opsy i karakuly**.

CENY DOSTOSOWANE DO OBECNEGO KRYZYSU! Specjalność: **modernizacje i poszycia futer męskich** pod kierownictwem pierwszorzędnym sił fachowych, za dobry krój i beznaganne wykonanie pełna gwarancja. — Kilkaset **FUTER spacerowych i do podróży** już na składzie, z każdym tygodniem przybywa w ecej. **Rychły zakup gotówkowy — łatwe wykonanie a zatem „TANIO“.**

Szczególnej uwadze świata modnemu polecamy nasze oddziały **na miarę**, które stoją u szczytu doskonałości. **Olbrzymie masy materiałów pierwszorzędnej jakości na składach.**

EDMUND RYCHTER, Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 2 czwarty olbrzymi magazyn
TELEFONY: 26-07 54-15 ulica Wrocławska 15 Ostrów Wlkp.
54-25 21-71 ulica Wrocławska 14 Telefon 35 — Telefon 35
Wydaćemy nasze towary także na bono Towarzystwa „KREDYT“. d 1125/6

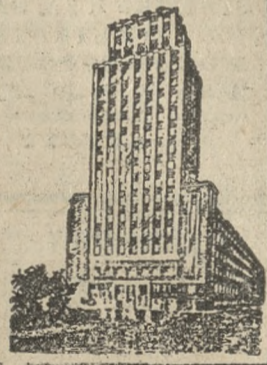
„Zdałeś egzamin doskonale, — jestem z ciebie dumna. Ponieważ jesteś zdolny i pilny, więc ojciec zrobił dla ciebie specjalne ubezpieczenie, abyś mógł po ukończeniu gimnazjum kształcić się wyżej.”

35-letni ojciec 5-letniego syna, opłacając 34 zł. mies., zapewnia mu 4-letnie studia uniwersyteckie. W razie przedwczesnej śmierci ojca opłata składek ustaje, a mimo to syn otrzyma całą sumę w oznaczonym terminie.

TOWARZYSTWA UBEZPIECZEŃ

PRUDENTIAL
PRZEZORNOŚĆ

Poznań, Plac Wołności nr. 14, telefon 17-66

Wróciłam
Marta Grzymałowska-Mohuczy
 lekarz-dentysta
 Poznań, ul. Krasieńskiego 3 — Tel. 64-07

Wróciłem
Dr. med. Z. Dymiński
 specjalista w chorobach wewnętrznych
 Al. Marcinkowskiego 11 Tel. 34-85

Wróciłam
Dr. med. W. Skutecka-Linke
 obecnie Plac Nowomiejski 9, I. piętro
 telefon 10-78 z 19 778

Przeniosłam praktykę
 na ul. Św. Marcin 62 obok „Vesty”
Małaczyńska
 lekarz-dentysta
 telefon 51-37 z 19 776

Wróciłem
Dr. med. M. PŁOCKI
 Specjalista chorób wewnętrznych
 Fredry 1 Telefon 18-13
 10 — 1 16 — 19 Pz 4 331-35.85

St. Muszyński
 lekarz-dentysta
 powrócił i przyjmuje od 5 b. m.
 ul. Działyńskich 7 Tel. 54-64
 z 19 772

Dr. Bochynski
 specjalista chorób skóry i dróg moczowych
 wrócił z podróży
 Poznań, pl. Wołności 19, m. 10 (obok Adrij).
 Tel. 31-32 dr 1 221

Wróciłem
Dr. Paszkowski
 specjalista chorób skórnych i pęcherza.
 Poznań, ul. św. Marcina 9/10
 tel. 52-59
 z 19 769

EKSİKANS ST. GÓRSKIEGO
 ZADĄC WSZĘDZIE POT
 ng 4 887

Fo. STRZAŁA
 Zakłady Elektrotechniczne — Poznań
 Aleje Marcinkowskiego 20
 poleca bogaty i piękny swój wybór rozmaitych lamp w szczególności
ZYRANDOLE
 po cenach bardzo przystępnych.
 dr 1 241

Budujemy na zlecenie w własnych warsztatach pierwszorzędne
karoserie samochodowe
 otwarte, kryte, kabriolet w najspółczesniejszych linjach
 wykonujemy tanio, terminowo, rzeczowo wszelkie naprawy oraz modernizacje wchodzące w zakres karoserji samochodowych
BRZESKIAUTO S.A.
 Poznań, ul. Dąbrowskiego 29
 tel. 63-23, 63-65
 Pz 4 063-34.89

PROSEK Z. KOGUTKIEM
 (MIGRENE-NEURALGIE)
 USUWA NAJUPORCZYWSZY
BÓL GŁOWY
MIGRENE, NEURALGIE,
BÓLE ZĘBÓW,
GRYPE, PRZEZIĘBIENIA,
BÓLE ARTRETYCZNE,
STAWOWE KOSTNE I T.P.
 PROSEK TE WYRABIAMY I W POSTACI **TABLETEK.**
 ZADAJCIE ORYGINALNYCH PROSEKÓW **Z. KOGUTKIEM**
 dr 4 406

„KELLY” opony Samochodowe
 niedoścignionej jakości
 100% olej (Pensylwański) „PENNZOIL”
 Części zamienne „Chevrolet” — Akumulatory.
F. SZCZEPAŃSKI i SYNOWIE
 Poznań, ul. Wielka 17, tel 30-07. ng 4 662
 Ceny bezkonkurencyjne. Zadajcie ofert.

JAK LUSTRO blyszczy
 stara zniszczona podłoga zaciągnięta
ZAPRAWA DO PODŁÓG
JASNIEJ SŁOŃCA
 ng 5 132

Tapety Ceraty Linoleum
 bardzo korzystnie
Zb. Waligórski,
 Poczta 31 - naprz Poczty
 Pz 3100-26.97

Wróciłem
Dr. Paszkowski
 specjalista chorób skórnych i pęcherza.
 Poznań, ul. św. Marcina 9/10
 tel. 52-59
 z 19 769

BLACHY CYNKOWE PASY; skórzane i z sierści wielbłądziej
USZCZELNIENIE DO MASZYN
 poleca specjalnie tanio
ST. GRABIAŃSKI
 i S-ka, Sp. Akc.
 Poznań Plac Wołności 11. Tel. 40-10.
 dr 1 093

HURTOWNIA SUKNA Materiałów damskich i podszewek **E. BARTLEWICZ**
 Wielki wybór stale na składzie. Poznań, ul. Wielka 25. Tel. 20-34
 Pz 4 277-35.31

Gdy lato chyli się ku jesieni,

czas pomyśleć o jesiennej garderobie. Zaprezentujemy wam to, co jest najmodniejsze, najtrwalsze i najtańsze tak w jakości, jak i w deseniach ostatniej mody.

POLECAMY:

palta na jedwabiu, ulstry, kurtki skórzane i do polowania, jupy do gospodarstwa, spodnie różnego rodzaju, wykwinne ubrania spacerowe i wizytowe w znanym dobrym kroju.

Wykwinny dział miarowy — Modernizacja i poszycie futer.

Stałe ceny chronią każdego przed jakimkolwiek wyzyskiem.

Prosimy obejrzeć nasze okna wystawne i porównać ceny.

W. KONKIEWICZ

POZNAŃ, STARY RYNEK 8

oddział GNEZNO, Rynek 2.

Największy Specjalny Magazyn i Fabryka odzieży męskiej i dla chłopców.
Hurt Detail

ng 5 215

MATURYCZNE I DOKSZTAŁCĄCE KURSY

„WIEDZA“

Kraków, ul. Studencka 14, I. p.

przygotowujące na następujących lekcyjach zbiorowych, oraz w drodze korespondencji, zapomocą świeżo opracowanych skryptów, wskazówek, programów i tematów

przyjmują wpisy na nowy rok szkolny 1933/34 na:

1. Kurs maturalny gimn. wszystkich typów.
- 2a. Kurs maturalny półroczny.
2. Kurs średni: 5-ta i 6-ta kl. gimn.
3. Kurs niższy w zakresie 4-ch kl. gimn.
4. Kurs 7-miu klas szkoły powszechnej.

Uwaga: Uczniowie kursów korespondencyjnych otrzymują co miesiąc, oprócz całkowitego materiału naukowego, tematy z 6-ciu głównych przedmiotów do opracowania. Nadto obowiązkowe kolokwja (egzaminy) badania 3 razy w ciągu roku szkolnego postępy uczniów. Pg 4 186-70.77

Na kursach „Wiedza” wykładają najwybitniejsze sily fachowe krakowskich państwowych szkół średnich. Zadać bezpłatnych prospektów.

Pierwszorzędnie utrzymane samochody używane

w wielkim wyborze najlepszych fabrykaty z karoserjami wszelkich typów

polecamy jako kupna prawdziwie okazjne przy cenach bardzo niskich.

„BRZESKIAUTO“ S. A.
Poznań, ul. Dąbrowskiego 29
tel. 63-23, 63-65

Pg 4 068-34.88

OD POŁ WIEKU POWSZECHNIE ZNANY I SKUTECZNY

ng 4 888

CO NAJMODNIEJSZE

zobaczą wszyscy w niedzielę, 3. 9. 1933 o godz. 12,00 w sali Kina „METROPOLIS“ na wielkim

POKAZIE NOWOŚCI DOMU HANDLOWEGO

F. WOŹNIAK

Poznań - ul. Kramarska 16

Prócz najnowszych modeli płaszczy damskich, futer i kurtki futrzanych zaprezentowane będą również artykuły dziane, bielizna, piżamy, poranniki i galanterja oraz najnowsze materiały damskie i męskie.

W pokazie wezmą udział: PP. JANOWSKA - KOPCZYŃSKA primadonna opery, GROSSÓWNA primabalerina KOPCZYŃSKA artysta opery, GÓROWSKI artysta Teatru Nowego i Komedii Muzycznej, KREGLEWSKI europejskiej sławy mistrz gwizdu, Prof. SAUER, akompaniament. Balet pod kierunkiem baletmistrza STATKIEWICZA, MAKOWSKI konferencier. Pg 4 332-35.89

ORKIESTRA pod kierunkiem kompozytora KUBIKA.
MOC NIESPODZIANEK MOC NIESPODZIANEK
Bilety w cenie zł 1,- 1,50. 2,- łącznie z podatkiem sprzedawcy będzie Kasa Kina „METROPOLIS“ od godziny 10-tej począwszy. CZYSTY ZYSK NA CELE „CARITAS“.

BLASZKA (szych)

do ozdób choinkowych

posrebrzana i złota oraz wszelkie wyroby szychowe wchodzące w zakres ozdób

wojskowych, policyjnych, urzędniczych i wyrobów szmuklerskich poleca fabryka

POLSKI PRZEMYSŁ SZYCHOWY

Warszawa, Bonifraterska 11/13

Skład Fabr. M. Gurman, Warszawa, Zamenhofska 37. ng 813

LAMPKI NAGROBKOWE POLO

JEDYNE
GWARANTOWANE
W PALENIU

FABRYKA ŚWIEC I MYDŁA „POLO“ WARSZAWA

ng 5 130

Blacha cynkowa i ocynkowana

Gwoździe-Druty-Cyna

Ursządzenia łazienkowe

Pieca kapielowe, węglowe i gazowe

Artykuły fajansowe i sanitarne

Pompy ręczne i automatyczne

Materiały instalacyjne

poleca po cenach konkurencyjnych

Towarzystwo Kontynentalne dla Handlu Żelazem

Kera i S-ka

Poznań, ul. Magazynowa — telefon 72-81.

(UWAGA: wejście od Przemysłowej przy Spichrzowej).

Szkoła Muzyczna im. Chopina — Poznań Leszczyńska Szkoła Muzyczna — Leszno

z prawami szkół Państw.

przyjmuje wpisy na nowy rok szkolny uczniów początkujących i zaawansowanych do klas: fortepianu, skrzypiec, wiolonczeli, śpiewu solowego, instrumentów dętych wraz z całokształtem teorii muzyki. Opłata szkolna obniżona. Egzamin wstępny do 10 września br. Zgłoszenia przyjmuje kancelaria Szkoły w Poznaniu, ul. 27 Grudnia 19 — w Lesznie, zg 19 773 ul. Bracka 14.

Baczność właściciele domów

Kto nie skąpi i dachy reperuje, ten majątek swój ratuje.

Mając większe zapasy materiałów wykonuje wszelkie prace blacharskie i dekarskie, jak pokrywanie, reperowanie i smolenie dachów papowych, blaszanych, dachówkowych i t. p. po cenach bardzo niskich. Smołą preparowaną, papę, lepek i t. p. sprzedają po cenach fabrycznych.

IG. MANDOWSKI

mistrz blacharsko-dekarski

Poznań, Grobla 3. Tel. 34-69.

Pg 4 334-56.314

ZIARNIK-SANOGRAN USPULUN-GERMISAN

DO ZAPRAWY ZBOŻA NAJKORZYSTNIEJ

PROGIERJA UNIWERSUM

POZNAŃ, FR. DĄTAJCZAKA 38

CENTRALNA DROGERJA J. CZĘDZYŃSKI

POZNAŃ, STARY RYNEK 8

ZADAJCIE NASZE CENNIKI — ZADAJCIE NASZE CENNIKI

Pg 3 710-32.44

DRZEWO OPALOWE

najlepsze poleca drwalnia Poznańskiego Okręgu „Caritas“ najtańsze

Koszyk drzewa rąbanego tylko 60 groszy.

Szczapy I kl — 15,— zł; II kl — 13,— zł

Drzewo rżnięte I kl — 16,50 zł; II kl — 14,50 zł

Drzewa rąbane I kl — 18,— zł za 1 mtr.

Ceny łącznie z dostawą w domu!

Zamówienia przyjmuje biuro Poznański Okręg „Caritas“, Nowy Rynek 13, tel. 55-88 i 16-80, oraz drwalnia przy ulicy

Górna Wilda 34. zg 19 775

poszukuje dobrej reprezentacji

Firma Handlowa w Poznaniu dobrze usytuowana na codzienny artykuł metalowy. Szczegółowe oferty uprasza się do Kurjera Poznańskiego pod zg 19 780

ODZIEŻ OCHRONNA

DLA WSZYSKICH ZAWODÓW

Skład Fabryczny

B. Hildebrandt

dz 1 131 tylko Stary Rynek 73/4.

KURSY WYŻSZEJ RACHUNKOWOŚCI DLA BUCHALTERÓW

prowadzone przez
POLSKI ZWIĄZEK ZAWODOWY BUCHALTERÓW-RZECZOZNAWCÓW, BUCHALTERÓW-BILANSISTÓW I ICH POM. w R. P.
 WARSZAWA, Ś-TO KRZYSKA 17, TEL. 764-04
 przyjmują zapisy do 3-ej grupy słuchaczy
WSZYSCY SŁUCHACZE (miejscowi i zamiejscowi) **OTRZYMUJĄ ŚCISLE SKRYPTA WYKŁADÓW** (drukowane)
 W roku ubiegłym studjowało na Kursach 627 Słuchaczy.
 Informacje ustne w godz.: 9-14 i 19-21 Adres: Buchalterzy-Rzecznicy, Warszawa, Ś-to Krzyska 17. Prospekty na żądanie.
 Na Kursy przyjmowane są tylko osoby dorosłe, pracujące w zawodzie buchalteryjnym. ng 5 147

Na otwarcie sezonu 1933/34

Moulin Rouge

Poznań, Kantaka 8/9
 szereg wspaniałych przebojów.

2 orkiestry: w przepięknych ukwieconych lokalach parterowych
Józef Wopaleński i Emil Zak wraz ze swoim mistrzowskim zespołem śpiewno-muzycznym.

w luksusowych lokalach I. piętra Sensacyjna Orkiestra

Sergiejew-Band
 W programie występy artystów światowej sławy jak:
DESI DESIDERATI
 Śpiewaczka, Gwiazda Kabaretów Włoskich przybyła z Paryża,
EDITH BELL
 Prima Balerina z Wiedeńskiej Alhambry oraz szereg znanych artystów krajowych i zagranicznych. Pr 4 835-35.92

W soboty, niedziele i święta FIVE O'CLOCK TEA z całkowitym programem w lokalach parterowych i I. piętra.

Jednocześnie zwracamy uwagę na codzienne ulubione Five o'clock Tea. — Kawa i herbata 75 groszy.

Pneumatyki

sławnych fabrykatów Michelin, Goodyear, Dunlop etc. po dotąd niebywałych niskich cenach poleca

BRZESKIAUTO

S. A. POZNAŃ
 ul. Dąbrowskiego 29
 Zał. 1894 tel. 63-23

Pg 4272-34.87

dg 1224

Szkoło

okienne, ogrodowe, dachowe, kit i t. d.
 szyby wystawowe i lustra hurtownie — detalicznie

Polskie Biuro Sprzedaży Szkła
 Sp. Akc. Pr 3 716-32.91
 Poznań, Małe Garbary 7a. Tel. 28-63

JEDZIEMY do TRUSKAWCA!!!

Tani sezon jesienny wrzesień, październik
 Truskawiecka „Naftusia“ do nabycia w aptekach i drogerjach w całej Polsce po zł 1,80 za butelkę.
 dg 1216

MIESZKANIA

3 pokoi, łazienką, piękna leśnista okolica poszukuje emeryt na stałe. Oferty, opis. cena pod 330 do Ekspozytury Kurjera Poznańskiego w Gdyni ng 5 136

Kuropatwy

oraz wszelką inną dziczyznę kupujemy stale po najwyższych cenach.

Dom Urbanowski Sp. z o. p.
 Eksport Produktów Żywnościowych
 Bydgoszcz, ulica Kwiatowa 9.
 Telefon 14-26

Mieszkanie 5-pokojowe II. piętro

do wydzierżawienia ul. Zwierzyniecka, front wschodni jasne, obszerne ubikacje. Blisko Kaponiery, dworca i targów. Nadaje się także doskonale dla celów biurowych. Ogrzewanie centralne. Oferty pod 6005 do Biura Ogłoszeń „Kosmos“, Poznań, Zwierzyniecka 6. ng 5272

4 pokojowe mieszkanie

z meblami, w najlepszym położeniu. korzystnie oddam. Of Kurjer Poznański zg 19 774

„HAFTOPLIS“

wykonanie mierzki, okretki, dziurki, wykończenie szali, falaban (overlock), plisowanie, dekaban (tyżowanie), hafty, monogramy, obciążanie guzików, nadrabianie stóp, podnoszenie oczek — terminowo, najtaniej.

St. Rynek 10 (wejście Kurzanoga obok f-my Czeńczyński Kruk). Filia Romana Szymańskiego i plac św. Krzyski. Pr 3 003

Bilans na 30 września 1932 r.

Stan czynny:	
Budynki i nieruchomości	zł 15 000,—
Bank Spółdzielczy w Poznaniu	zł 387,—
Rachunek bieżący	zł 605,70
	zł 15 992,70
Stan bierny:	
Kapitał akcyjny	zł 373,37
Rezerwa na podatki	zł 3 000,—
Rezerwa na odsetki, koszty sądowe	zł 2 500,—
Rachunek bieżący	zł 8 218,40
Zysk	zł 900,93
	zł 15 992,70

Intratna praktyka lekarsko-dentystyczna

w Poznaniu, prowadzona od 30 lat, z powodu śmierci właściciela z całym urządzeniem do odstąpienia.
 Poznań, 3 Mała 3, m. 4 Pr 4 330-56 311

Rachunek strat i zysków.

Debet:	
Koszta handlowe	zł 272,42
Zysk	zł 900,93
	zł 1 173,35
Kredyt:	
Odsetki	zł 12,42
Zysk 1931	zł 1 160,93
	zł 1 173,35

„WIKLINA“ Tow. Akc. — Strzyżewo w Iłkwidacji
 zg 19 784 (—) Wendenburg, (—) Marschner,

Żelazniaka

rzutkiego pomocnika, obeznanego z branżą, nie niżej lat 24, znającego język niemiecki potrzebny od 15. 9. lub później. Zgłoszenia z odpis. świadectw, warunki przy wolnym utrzymaniu i mieszkaniu do Kurjera Poznańskiego dg 1219.

Obszerne ubikacje

po likwidującym się Zakładzie dla Niemowląt, nadające się na biura, pensjonat, kilinkę, klub, hurtownie itd. ewentl. podzielone na trzy 5-cio pokojowe mieszkania z przynależnościami od 1. 10. wprost od gospodarzy do wynajęcia Zgłoszenia do firmy Uko, Plac Sapieżyński 3, tel. 41-21 zg 19 783

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21 205, d 1811
 i t. d. = 1 słowo.
 Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11.

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy. 5 liczb = jedno słowo, i. w. z. a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
 1-linowy milimetr 50 groszy

1 SPRZEDAŻE

Pas
 skórzany, nowy 130 milimetrów szeroki sprzedamy tanio. Oferty Kurjer Poznański zg 59 920

Motory
 aparaty elektr. okazynie sprzed. „Frapdol“. Działalności 3. zdg 60 583

Sklep
 piętrowy, cukierków, owoców, mieszkanie 1300. Wskaże Kurjer Pozn. zdg 60 580

Taksówkę
 Chevrolet sprzedam tanio. Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 575

Skład
 towarów krótkich, dwupokojowe mieszkanie. Jezyce, tania. Adres Kurjer Pozn. zdg 60 556

Gabinet męski orzech kaukaski
 polerowany — wewnątrz mahoni — najlepsze wykonanie — materiał pierwszorzędny — okazynie Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pr 4 322-35,78

Jadalnie dębowe solidne — najtaniej
 Dominikańska 3. Pr 4 321-35,77

Wylegarnie
 firmy „Liska i Vouka“ na 120 jaj mało używana sprzedam okazynie Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 640/1

Kuchnie
 kompletne kupisz tanio. Stolarska Ig. Kaczmarek ul. Półwiejska 26 zdg 59 885

Rzeźnictwo
 z mieszkaniem warsztatem, pełnym biegu, przy ruchliwej ulicy w Poznaniu, na sprzedaż. Oferty Kurjer Pozn. zg 3 090

Chirurgiczne
 artykuły niżej cen fabrycznych Drogerja Słońce naprzeciw Główny Poczty Pr 4286-56.297

Magazyn mebli
Józef Baranowski
 Wrocławska 19
 Ceny najniższe. Pr 3 728-33.97

Gramofony — najtaniej!
 Płyt. Odeon 3.50. F. Balon. Woźna 12. Pr 4 172-33.45

Meble najtaniej A. Baranowski
 Poznań Podgórska 13. Pr 3 122-23.59

Meble najtaniej u Bakosia ul. Wenecjańska 1
 Most Chwaliszewska, przy Krzyżu. zdg 57 331

Skład
 paszy dobrze zaprowadzony Poznaniu korzystnie sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zdg 59 184

Pończochy
 i rekawiczki sprzedaje po cenach zawsze niebywale niskich — Proszę przyjść przekonac się, że najtaniej w firmie A Szymański św. Marcin 1 przy placu Ś-to Krzyskim Specjalny magazyn pończoch i rekawiczek Pr 4 187-35.45

Antyki
 tania. Młyńska 4, suterena. zdg 60 590

Traktor rolniczy
 „Fordson“. 8 H. P. 3 cyl. z 3 skibowym pługiem bardzo korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 60 588

Samochód
 mały dwuosobowy, ekonomiczny, po gruntownym remoncie. Libelta 13, fryzjer. zdg 60 585

Sypialnia brzozaowa
 polerowana, nowa, okazynie. Dominikańska 3. Pr 4 320-35,76

Sypialnia dębowa
 ładny rysunek, solidne wykonanie okazynie. Dominikańska 3. Pr 4 319-35,72

Skrzydło
 Kapsa czarna tania. Dominikańska 3. Pr 4 318-35,73

Parcele
 2 400 metrów, zadrzewiona, Puszczkowo, 1,70 zł sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zdg 57 197

Losy
 5 klasy nadeszły Kilka sześciu-ciu kwartał jest jeszcze wolnych Kędziora kolektor Poznań Sieroca 5/6 narożnik Nowej. zdg 55 776

Srebrne świerki, cyprysy, tuje
 itp. wyprzedaje dla braku miejsca 500 drzew alejowych, klony, jiny brzozy. Na żywopłoty oferuje liguster silny tuje. Ceny niższe. Dla WP Ogrodników odpowiedni rabat. Majewicz hodowca konifer Poznań Dąbrowskiego 164. cmentarz żyjecki. zdg 56 874

Jadalnie
 prawie nowa sprzedam prawdziwie okazynie Aleja Marcinkowskiego 7. m. 6 Ogładać 12—13. zdg 60 077

Walce
 do śrutownika Stille nr. 4 350 m/m długości patychmiast dostarczę. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 60 094

Lokomobila
 „Wolfa“ 40 H P 6 000 złotych 150 H P. 15 000 zł okazynie na sprzedaż. Oferty Kurjer Pozn. ng 5122

Piękna jadalnia dębowa
 okazała, bufet 2,40, jak nowa wirtyna stół 24 osoby, solidna praca okazynie Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pr 4 317-35,74

Luksusowa sypialnia mahoniowa
 stylowa — wewnątrz jesion, szafa 2,40, bardzo piękna okazynie. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pr 4 316-35,75

Drogerje
 dobrze zaprowadzona miasto powiatowe z powodu choroby sprzedam tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 258

Parcele
 w Starolecie na Osiedlu sprzedam, Stroma 28, mieszka 4. zdg 60 262

Kapelusze damskie
 wełny, filca i aksamiitne najmodniejsze na sezon jesienny i zimowy poleca N. Szmajder Nowa 11a zdg 60 203

Sprzedam
 nowoczesna sypialka, Dąbrowskiego 24 mieszka 13. zdg 60 223

Piękny
 ogródek działkowy duże drzewa owocowe przy ulicy Jasnej 400 m. kw. na sprzedaż Zgłoszenia w niedzielę 3—5 na miejscu ogródek nr 13, zejście z Mostu Teatralnego. zdg 60 234

Smoking
 szczerupa figura, Dąbrowskiego 56, parter lewo. zdg 60 235

Sypialnia brzozaowa
 używana, masyna, dobra praca okazynie. Dominikańska 3. Pr 4 313-35,71

Gestetnera
 masyna do powielania okazynie. Dominikańska 3. Pr 4 312-35,70

Rower
 jak nowy tania. Strzelecko 23/24, mieszkanie 2. zdg 60 455

Magle
 na elektryczny i ręczny zapęd dostarczę. B. Grzechowiak, ul. Bydgoska 3. zdg 60 641

Lampy
 elektryczne, lósko dziecięce, płyty szklane różnych rozmiarów. Młyńska 13, m. 6. zdg 60 642

Samochód
 kryty, pięciosobowy, bardzo tania sprzedam. Obejrzeć garaż. Jezycka 42a, portier. zdg 60 636

Meble najtaniej Szczaniecki
 najtaniej — Szczaniecki Poznań, Tama Garbarska 3 zdg 59 065

Parcele
 przemysłowa Gdynia, dobre położenie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 57 193

Parcele
 przemysłowa, własna bocznicą kolejowa Rataje sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 57 191

Majątek
 200 hektarów pszennej buraczanej ziemi sprzedam natychmiast przy wpłacie złotych 60 000 Położenie urocze 4 kilometry od miasta gimnazjalnego. Zgłoszenia do właściciela Kilkowski, Wrzesnia, zdg 53 356

Parcele
 10 000 metrów, slične położenie nad wysokim brzegiem Warty Rataje sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 57 195

3
 lósko. Mateckiego 23 — 13. zdg 60 207

2 wyżły
 rasy Gordon-Setter i Pomier w 2 i 3 polu znakomite na kaczki i kuropatwy oraz na farbe, dobrze aportują i wystawiają, są na sprzedaż. Zgłoszenia przyjmuje Pr Przyhodniak leśnik Drzazgowo, poczta i stacja Gultowy powiat Sroda. zdg 60 171

Singera
 dziurkowa, Chwaliszewo 66, mieszkanie 21. zdg 60 177

Prasę
 ceglarska walce sprzedam Gandecki, Kórnik. zdg 60 178

Prasę
 ceglarska wypożycze. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 179

Miód
 pszczyzny dwieście kilo sprzedam korzystnie. Lela Wrocławska 18 m. 9. zdg 60 180

Wspaniały żyrandol
 dywan kandelabry. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 182

Fartuszek szkolne
 przepisowe, z satyny Becku i Alpigi — wszystkie wielkości — stałe na składzie poleca Fabryka Bielznych. Dom Płoc.en. J. Schubert Wrocławska 3 — Specj. dział miarowy Pr 3 703-51.23

Fortepian
 tania, Szamarzewskiego 20/22, mieszkanie 11. zdg 60 669

Sypialnia
 luksusowa nowa, ładna jaworowa. Focha 94, dozorczy. zdg 60 521

Młode
 snice białe, czystej rasy do sprzedania. Bojanowo, ul. Lipowa 259. zdg 59 066

Tartak
 parowy wszelkimi maszynami stolarskimi placem z kamienicą, dobrym stanem powiatowym mieście natychmiast korzystnie na sprzedaż. Agenci wykluczeni — Poważne oferty do Kurjera Poznańskiego nr 5 140

Kartoteka stalowa
 okazynie. Dominikańska 3. Pr 4 310-35,67

Pomost orientalny Buchara
 1,07x1,60 okazynie. Dominikańska 3. Pr 4309-35,63

Radjoapar
 czterolampowy głośnikami Philipsa na baterje tania. Dominikańska 3. Pr 4308-35,66

Salon Ludwika XV
 cały złożony okazynie Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3. Pr 4324-35,80

Salon Empire
 dobrze utrzymany okazynie Dominikańska 3. Pr 4325-35,81

Gabinet
 dębowy ciężki rzeźbami okazynie Dominikańska 3. Pr 4323-35,79

Kolonjalke
 sprzedam objęcie 2 500 wskaze Kurjer Poznański zdg 60 693

Restauracja
 z pełnym wyszynkiem czteropokojowym mieszkaniem, sala, w dobrym położeniu z powodu choroby gospodarza na sprzedaż. — Oferty Kurjer Poznański zdg 60 692

Pianino
 czarne tania sprzedam, Przemysłowa 34, m. 6. zdg 60 690

Skład
 owoców w bardzo dobrej okolicy od zaraz sprzedam. Wskaże Kurjer Poznański zdg 60 688

Rower damski
 mało używany tania oddam. — Piekary I. fabryka kolder. zdg 60 685

Gospodarstwo
 54 morgi kujawskiej ziemi koło Inowrocława sprzedam bardzo korzystnie właściciel Nowakowski. Poznań, Chelmońskiego 1. zdg 59 066

Radjo
4-lampowy prad zmienny. Poznańska 27. m. 4. zdg 60 726

Sypialnię
elegancka sprzedam powód wyjazd. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 731

Gramofon
elektryczny. Dominikańska 1. m. 1. zdg 60 733

Samochód
kabriolet marki Renault okazynie na sprzedaż. Radomski. Dąbrowskiego 32. zdg 60 734

Oleandry
wspaniałe, ogromne sprzedam. Dąbrowskiego 53. m. 9. zdg 60 739

Gwarna 20
Najkorzystniejszej książki
szkolne, naukowe, powieści sprzedaje, kupuje, wymienia Księgarnia-Antykwariat. — Najbogatsza wypożyczalnia dla dorosłych i młodzieży. Przeprowadzona dezinfekcja książek. zdg 60 655

Szkoł okienne
kit szklarski, poleca hurtownia szkła. Jan Józwiak, Poznań. Półwiejska 9. zdg 60 654

6/6, 6/8 kantówki
suche, na wyroby stolarskie. Centrala Drzewna, Wały Jagiello 4. telefon 20-69. zdg 60 653

Blochy sosnowe
obryznane 35 i 40, suche. Centrala Drzewna, Wały Jagiello 4. telefon 20-69. zdg 60 652

Skład
kapeluszy damskich średniocieście spiesznie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 659

Rosenthala
serwis obiadowy okazynie. Dominikańska 3. Pz 4 311-35,69

Motocykl
Rudge 500 cm 600. — Dąbrowskiego 49. mieszkanie 18. zdg 60 492

Fryzjerski zakład
w Gdyni centrum sprzedam tanio zaraz. Zgłoszenia P. A. T. Gdynia. ng 5 141

Skład
książek papieru z towarami i mieszkaniami centrum Poznania — sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 120

Psy
młode rasy Bernardyn dobre stróżki sprzedam. Chelmońskiego 19. skład węgla. zdg 60 128

Kanapa
4 fotele modne tanio. Skryta 1. m. 5. zdg 60 130

Komplet podszewek
do ubrań od 10 zł. Andrzejewski. Szkolna 13. Pz 4 184-35,39

Teki
skórzane 4 — tornistry skórzane od 7,00; piórniki 0,65 oraz wszelkie wyroby skórzane galanterie. Wyroby własne znane z dobroci. Spółka Polskich Rymarzy Siodlarzy Podgórna 14. dz 901

Meble
najkorzystniej kupisz
u Andrzejewskiego Poznań, ulica Wrocławska 4. dz 1205

Sprzedaje
kupuje meble, maszyny, inne rzeczy Dom Komisowy Podgórna 2. Pz 3 130-10,53

Drut kolczasty
używany tanio rozsprowadza — „Przewodnik” św. Marcina 30. Pz 3 139-30,14

Tapety
bezpośrednio z fabryki, rolka od 0,60 gr F. Szymański Keynia A. Szymańska. Poznań. Dąbrowskiego 39. ng 10 492

Lampy elektryczne
najnowsze, najkorzystniej dostarcza Wytwórnia Maszalarzka 7. zdg 60 778

Sprzedaj — Naprawa
wiecznych piór wszelkich systemów Skład Papieru — Montownia Wiecznych Piór — Józef Czosnowski — Poznań, Ratajczaka 2. dz 870

Motocykle
Matchless oraz Raleigh po cenach wyjątkowo niskich. Dorodne warunki. Moto-Sport. dawn. Koszczyński. Wielka 12. m. 8. Pz 3 707-32,17

Odlewy
mosiężne i spiżowe
wielkorozdajny wykonuje — pierwszorzędnie szybko i tanio. „Odlew” Poznań. Em. Szaniackiej 4 b. Pz 3 726-56,203

Antyki
wielka wyprzedaż Pocztowa 22. Pz 4 283-56,291

Sprzedam
domek ogródkiem 2 morgi Puszczykowie Stare 4 000 Górna Wilda 75. mieszkanie 8. zdg 60 148

Wille
wielkopolska najpiękniejsza na Łazarzu 15 pokoi, 12 wolnych — osobny dom dla stróża, garaż, stajnia sprzedam za 100 000 złotych rotówka. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 152

Sklep
owoców dobrze zaprowadzony z przyręgiem mieszkaniami, meblami zaraz do sprzedania. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 134. ng 5 114

Dynamomaszyna
do niklowania 6 volt 150 amp. jak nowa na sprzedaż. Poznań. ul. Kantaka 5 m. 17. zdg 60 158

Skład
papieru zaprowadzony 5 000. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 162

Pianino
Wolkenhauer dobrym stanie — sprzedam. Górna Wilda 71. m. 4. zdg 60 165

Dobrze
prosperująca piekarnia sprzedam Oferty Kurjer Poznański zdg 59 769

Restauracje
zaprowadzona sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 741

Dom
ze składem nadającym się na każdą branżę, w najlepszym punkcie Rogoźna Wilk, sprzedam korzystnie za gotówkę. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 696

Maszyny do pisania
z gwarancją nowe od zł 320 okazynie od zł 80 Skóra S-ka. — Aleje Marcinkowskiego 23. Pz 4 189-35,46

Rzeźnictwo
zabudowania maszynowe 4 morgi szpenniej ziemi, miasteczko pow. szamotulski, natychmiast sprzedam. Obiekt nadaje się na każde przedsiębiorstwo. Szamotyły. Sądowa Bamber. zdg 59 611

Dom
piętrowy z ogrodem nad wodą średniocieście korzystnie sprzedam. Oferty: A. Warszawski Rogoźno ng 5097

Cukiernicy
Kuverture Agar celofan biało szamant staniolo formy masło i ziarno kakaowo dostarcza M. Künstler. Kraków Rynek 12. ng 283

Pianina
oraz fortepiany używane po bardzo korzystnych cenach poleca B. Sommerfeld. Poznań ul. 27 Grudnia nr. 15. ng 5 110

Majątki
okazynie ziemskie miejskie młyny oraz dzierżawy poleca Nienaltowski Włocławek Starońska 12/14. ng 5 111

Ford-Junior
najnowszy typ — nowy — nieużywany — wyjątkowo po bardzo przystępnej cenie zaraz do oddania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 433

Domek
wielki ogród, owocowy i 1562 qm sprzedam. Droga Urbanowska. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 339

Pasy - Węże - Szczeliwa
oraz wszelkie artykuły techniczne i laboratoryjne poleca Składnica Spółki Okwicianej Spółdz. z ograniczoną odpow. — Przybory techniczne dla gorzelni i rolnictwa Poznań. Al. Marcinkowskiego 20. Telefon 11-62. dz 1218

Restauracje
średniocieście sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 627

Dębowy
stół rozkładany. 35 — dębowy okrągły 25 — „Lamus” Strzelecka 1. zdg 60 620

Meble kuchenne
wielki wybór tanio. Łakowa 4a. stolarnia. zdg 60 329

6
krzesła dębowych sprzedam. Marcina 64. m. 25. zdg 60 336

Aparaty
fotograficzne, lornetki teatralne, okazynie „Lamus”. Strzelecka 1. zdg 60 619

Złote
zegarki, brylantowe pierścionki, bransoletki tanio. „Lamus”. ul. Strzelecka 1. zdg 60 618

Srebro
plater, meble antyczne tanio rozsprowadza „Lamus”. Strzelecka nr. 1. zdg 60 617

Pianino
czarne, kryżowe „Wagnera” tanio sprzedam. Górna Wilda 30. Nowaczyk. zdg 60 616

3 lampy
elektryczne, nowoczesne, obryznane, nadające się do dużego lokalu korzystnie sprzedam. Sławkowski, Wroniecka 16. Tel. 12-42. zdg 60 610

Maszynę
leworamienna Singera sprzedam. Zwierzyniecka 20. m. 10. zdg 60 606

Jadłodajnię
dobrze prosperującą w centrum tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 194

Sprzedam
stóg grochówin tegorocznych ca. 500 ctn. i kilka stogów s'omy żytniej. Zgłoszenia tylko piśmienne. Maj. Gwiazdowo pk Kostrzyn. zdg 60 698

Kupię
domek 3 morgi dobrej ziemi przy domie. Kerger Władysław — Gwiazdowo Kostrzyn zdg 60 099

Wille
ościorokojowa ogród sprzedam, wydzierżawie. Sielska 18. zdg 60 102

Skład kolonjalny
z towarami i magłem dobrze zaprowadzony w powiatowym mieście sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 107

Angielski
wózek dziecięcy jak nowy. Ratajczaka 11a. m. 21. zdg 60 472

Pianino
czarne (nowe) dobra maszyno do pisania i szycia oraz 1600 komplet. Wiadomość Skład papieru. Strzelecka 2. zdg 60 119

Ejektorka
dubeltówka Krupp 12, kordylas. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 292

Torebki
damskie, portfele, teki, parasole, laski, biczyśka, ceny zmniejszone. — Sobaszkiwicz. Poznań. Wielka 25. dawniej Stefański, własna pracownia. dz 1 225/6

Pianino
sprzedam. Górna Wilda 76. mieszkanie 5. zdg 60 365

Fiat
501 osobowo - towary okazynie sprzedam. Małcherek. Górna Wilda 116. zdg 60 478

Neo „Silvikrin“
na porost włosów po cenie oryg. J. Gadebusch. Poznań Nowa 7. zdg 60 517

Meble kuchenne
tanio wyprzedaż Koniecki Piastowska 3, wirtownia mebli kuchennych. zdg 60 484

Fotepian
cena 200 zł. Szybska 15. m. 1. zdg 60 460

Kanapa
stół krzesła nowe bardzo tanio. Rybaki 26 mieszka 8. zdg 60 419

Maszynę
do pisania „Ideal” okazynie — sprzedam. Wjazdowa 7. kioski. zdg 60 416

Salon
inkrystowany mahonjowy i rozmaite starożytne meble, świeczniki żydowskie na sprzedaż. Skarbowka 4. mieszka 8. zdg 60 413

Majątki
wiejskie, miejskie przy różnej wpłacie oraz dzierżawy polecam. również poszukuje Kawęcki Jędrzyca 14 — 11. zdg 60 403

Rzeźniczkę
urządzenie składni oraz warsztatu okazynie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 402

Meble
pierwsze źródło zakupu, sypialnie, debowe materacami 255. — jadalnie szperowane 250. — gablety 220. — kuchnie 75. — Fabryka mebli Rynek Śródecki. zdg 59 397/8

Skład
towarów krótkich. 2 pokojowe mieszkanie ewentualnie bez towaru. Wierdański. Marszałka Focha 167. zdg 60 104/5

Świerki srebrzyste
cyprusy tuje i inne drzewa iśliste do sadzenia w obecnej porze oraz drzewka owocowa polecają Szkołki Drzew Jeske Jelonek, per Złotniki (telefon 3) koło Poznania. Cenniki na żądanie. Pz 3974-35,23

Okucia
budowlane meblowe najtaniej Stanisław Wewór — Poznań św. Marcina 34. Specjalny Skład Okucia telefon 34-31. dz 1 041

Dom
chlewami spiżarni 4 pokoje 2 kuchnie, stacja kolejowa na interes z bóż powód-stosunki rodzinne sprzedam — W Jaskowiak, Piaski pow. Gostyń. ng 5 121

Ramy
do obrazów karnisz do firan tanio ul. Nowa 11 m. 11. zdg 60 008/9

Nowo
otwarty skład przyborów obuwicznych — rymskich. Rozalja Ozmałówna. Skoki — Rynek ng 5 116

Skóry
obuwiczne, siodlarskie, wkrój, zółwki tanio J. Zabłocki. Wodna 22. zdg 59 918/9

Dom
z ogrodem owocowym wartywym przy głównej ulicy w mieście Kórniku blisko Poznania. 11 ubikacji, jedna morga, sprzedaż właściciel — Oferty Oredownik Wielkopolski zdg 60 169

Okulary
najtaniej — Zakład optyczny „Opto-Orlicki” św. Marcina 77. szlifiernia szkieł. zdg 60 296/7

Torby szkolne
teki, torebki damskie, walizy, parasole najtaniej Sobaszkiwicz. Poznań. Wielka 25. dawn. Stefański, własna pracownia. dz 1 227/8

3 konie
3½, 4 i 8 lat sprzedam. Św. Wawrzyńca 18. zdg 60 327/8

Materace
sprężynowe, nakładki, leżanki, kanapy, tapczany najtaniej wprost pracownia. Wielkie Garbary 18 narożnik Woźnej, sklep. zdg 60 405/8

Magle
najnowszego wynalazku na zapęd elektryczny i ręczny dostarcza. Fabryka Magli M. Jankowiak. Poznań, Starońska. zdg 60 482/83

13
mórg maszynowe budynki ogród 4 800. Zgłoszenia Agencja Oredownika Wielkopolskiego Wronki ng 5 270

10
mórg maszynowe budynki, bez długu 3 500. Zgłoszenia Agencja Oredownika Wielkopolskiego Wronki. zdg 5 269

Dom
rzeźnictwo składem przy rynku. 10 ubikacji 11 000. Zgłoszenia Agencja Oredownika Wielkopolskiego Wronki ng 5 267

1.50
staniół żarówki „Komet” gwarantowane. Zupańskiego 8. zdg 60 747

Ogród
okazały, duża ilość drzew owocowych, placem budowlanym — wielkość 1000 m² przy Dąbrowskiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 543

Radjo
4 lampkowe. Wszyskich Świętych 6. m. 8. zdg 60 539

Podłogi
białe, suche, wysokogatunkowe najtaniej Centrala Drzewna Sp. z o. o. Wały Jagiello 4. telefon 20-69. zdg 60 658

Największa gazeciarnia pism
krajowych, zagranicznych. — Zakład, sprzedaż używanych książek. — „Słonecznik” księżniczka wiedzy duchowej. Dąbrowskiego 2. przy Łoście Teatralnym. zdg 60 657

Biblioteki
eleganckie, zabin, mebli, dobrze utrzymane, tylko 325. okazynie. Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. rg 3 176

Jadalnia 290,—
dobrze utrzymana, krzesła w skórze, nadwyżkowa okazja. Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. rg 3 177

Podwozie
samochodowe na mleczarkę sprzedam tanio. Bittner. Dąbrowskiego 79. rg 3 180

Sypialnia 250,—
kompletna jasny dąb dobrze utrzymana okazja. Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. rg 3 174

Jadalnię
nowoczesną w dobrym stanie sprzedam okazynie Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. rg 3 175

Kawiarnia
z sprzedażą pieczywa na ruchliwej ulicy, centrum zaraz na sprzedaż, nadaje się na inne przedsiębiorstwo. Wielkie Garbary 32. mieszkanie 1. zdg 60 781

Skład
pieczywa, cukierków z mieszkaniem i urzędzeniem. Poznaniu sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 780

Dom (willa)
z ogrodem warzywno-owocowym, światło elektryczne, 4 pokoje i kuchnia, chlew, miejsce na drugi dom sprzedam bardzo korzystnie za gotówkę, cena 8 500 zł. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdg 60 776

Futra
najnowsze modele, blamy, lisy oraz różne skórki, kupuje się najtaniej w magazynie futer. St. Piotrowski, Poznań. Szkolna 9. dz 1240

Noże — widelce — łyżki alpakowe — kokosowe — termosy — słoje — całkowite wyprawy
najtaniej tylko Wroniecka 24. — Hurtownia Porcelany. zdg 60 759

Kuchenne
nowoczesne meble szafa z lustrem umywalka, leżanka, szafonierka Oferty Kurjer Poznański zdg 60 770

Wózek
nowoczesny. Grzeszkowski. Kr. Marska 25. rg 3 168

Meble Bracia Pohl Jezuita 1
własnego wyrobu najlepsze najtaniej. zdg 60 656

Restauracja
koncesja mieszkanie średniocieście Poznania piękny średni lokal zaprowadzony korzystnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 704

Wille
dwumieszkanowa, ogród 24 000 sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 703

Romana
Szymańskiego 9 — 9. maszyno krawiecka i smoking sprzedam. zdg 60 605

Piec
łazienkowy cylindrowy sprzedam Matejki 47 warsztat. zdg 60 752

Jadalnia
elegancka mahonjowa tanio. — Stolarnia, Bukowska 9. zdg 60 749

5 KUPNA
Kupię gospodarstwo do 100 mórg poza wsią położone blisko kolei lub niedaleko Poznania, dom mieszkalny 5-6 pokoi, najchętniej elektryczne światło. Podać miejscowość, dokładny opis, cenę, warunki kupna o ile możliwość ma wpłata, tylko bezpośrednio od właściciela do Kurjera Poznańskiego dz 1 238

Rower
okazynie kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 209

Kupię
skrzypce (%). Zgłoszenia ul. Młoczkiewicza 1. mieszkanie 14 od godz. 3-5. zdg 60 098

Prasę
do bułek, używana w dobrym stanie kupię. Oferty Władysław Głabas. Piekarnia Kostrzyn. ng 5099

Lokal licytacji
Wroniecka 4. I ptr. od 8-18 przyjmuje do sprzedaży wszelkiego rodzaju urządzenia domowe. P 4278/9-35,36

Rower
damski lub męski używany w dobrym stanie kupię. Zgłoszenia Kioski, Kowalczyk Jeżyce Grudzień. zdg 60 266/7

Kupię
krate nożycowa. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 298/9

Przetwornicę
o sile ca 4 KVA kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 862

Lorki
przewracane używane (Kipploren) kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 240

Wille
nowa czynszowa niedaleko tramwaju kupię zaraz. wpłaty 25 tys. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 136

Karoserję
dla Forda Oferty Kurjer Poznański zdg 60 155

Motor
używany prad zmienny 380 volt 1½ — 2 KM w dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 853

Młyn
kupię przemiał 150-300 ctn. — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 59 904

Gramofon
kupię beztubowy dwusprężynowy Oferty Kurjer Poznański zdg 60 011

Kto
podaruje lub tanio sprzeda akwarium lub terrarium na cele szkolne. Zgłoszenia z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zdg 60 250

Kupię
dom wille sześciopokojowa ogród łazienka elektryka blisko tramwaju, wpłata 8-10 tysięcy. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 238

Piekarnię
z domem kupię w pow. mieście. Pośrednicy wykluczeni. Oferty z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdg 60 145

Kolonjalke
dobrze prosperująca bez konkurencji kupię lub wydzierżawie. Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdg 60 192

Aparat
fotograficzny 6,5x9, podwójny wyciąg kupię Oferty Kurjer Poznański zdg 60 106

Umeblowanie
salonowe kupię Gilewska. Pocztowa 2. I. ptr. zdg 60 131

Wózki
dziecięce używane kupuję. Razer. Szewska 11. zdg 60 446

Perski dywan
duży i mały kupię Oferty Kurjer Poznański zdg 60 415

Serwantkę
w stylu Rokoko kupię. — Oferty Kurjer Poznański zdg 60 414

Kupię
kamienie wpłata 65 000. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 60 399

Kupię
dom lub wille wpłata 17 000 — Oferty Kurjer Poznański zdg 60 398

Kupię
dom, wille wpłata 10 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 397

Trwałej
omdlniaci aparat kupię, rotówka. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 582

Kupię
dom z piekarnią w ruchliwym, powiatowym mieście. Cena do 50 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 567

Wózek
reeczny 2 i 4-kolowy kupię „Erge-Motor”. Poznań, ul. Mylna 38. zdg 60 456

Amerykańskie
załuzjone szafy, biurka kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 634

Parcele
na Jeżycach lub Łazarzu kupię za gotówkę. Szczegółowe oferty Kurjer Poznański zdg 60 594

Skupuję stary papier
F-a M. Kubicki, ul. Estkowskiego 8b. telefon 55-96. zdg 60 670

Na domostwo

wartości przeszło 200 000 zł w do-
brzym położeniu Poznania po-
trzebne 30 000 zł do pierwszej hi-
poteki która wynosi 30 000 zł.
Absolutna pewność. Zgłoszenia a-
paraz się do Kurjera Pozn.
pod nr 5 139

Spółniczki

do składu nabiału + gotówka po-
szukuje Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 60 676

Złote

marki sprzedam Oferty Kurjer
Poznański zdg 60 621

Fryzjerki

dobrej sily posiadajacej coskol-
wiek gotówki jako wspolniczki
poszukuje. Malzenstwo moze w.
Lublinie (G. Slask) ul. Pawla
Stelmacha 10 sa-on fryzjerski.
zdg 60 431

4 000

kamienie, komfort, wartosc
150 000. l. hipoteka 12 procent.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 777

8 DO WYNAJECIA

Pokoju

z kuchnia poszukuje wprost od
gospodarza. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 59 569

5 pokojowe

mieszkanie odnowione srodmi-
scie oddam. Zgloszenia Kurjer
Pozn zdg 59 596

Mieszkanie

7 pokojowe II. pietro. Lazary -
Wladomosc gospodarz Chelmo-
niskiego 22 zaraz. zdg 59 745

Trzy pokoje

kuchnia lazienka tano wynaj-
mie gospodarz: Sw. Leonarda la
Winiary zdg 59 991

4-5

pokoju kuchnia wygody, balkony
nowoczesna willa Ostroga od
zaraz lub oazdzienka. Oferty
Kurjer Poznański zdg 56 964

Gwarna 11

czesciopokojowe Wskaze strzaka
Hirsch zdg 60 199

5

6 pokoi z komfortem od zaraz do
obcicia i metro przy rynku ul.
Kosciuszowska i Pobjedziska.
zdg 60 215

7 pokoi

słoneczne spokojne srodmi-
scie powaznemu reflektantowi za wra-
wiancia wynajmie wasci-
Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdg 60 081

Osmiopokojowe

odnowione II ptr. Zgloszenia:
Chelmonskiego 20 IV ptr.
zdg 60 123

2

pokoje kuchnia meblami, ogród-
kiem na sprzedaz Oferty Kurjer
Poznański zdg 60 273

Mieszkanie

3 pokoje kuchnia wprost od gos-
podarza zaraz do wynajecia.
mies. 60 zł. warunki czyszczenia
dluzszy czas zgory. Zgloszenia
Kurjer Pozn. zdg 60 381

5 pokojowe

w centrum dla lekarza adwoka-
ta dentysty od zaraz do wynaj-
ecia. Powazne zgloszenia do
Kurjera Poznańskiego zdg 60 680

Dwa pokoje

kuchnia z meblami. 500. centrum.
Zgloszenia Kurjer Poznański
zdg 60 447

300

mieszkanie 120 skladow Pro-
stawa czynsz miesieczny. Posred-
niczy bezplatnie. Zrzeczenie w-
asci-Oferty do Kurjera Poznańskiego
zdg 60 518

2-pokojowe

kuchnia lazienka zaraz Poznań-
Rataje. Wioslarska 12 stróz.
zdg 60 422

Mieszkania

rodnej wielkosc polecam Kawec-
ka Jezycka 14 - 11. zdg 60 366

5 pokoi

komfortowych, byla praktyka
dentystyczna na I pietrze z cen-
tralnym ogrzewaniem przy ulicy
Dabrowskiego 46, zgloszenia u
gospodarza. zdg 60 635

2 pokoje

(sypialnia i gabinet) komfortowe
umeblowane soneczne, frontowe,
wszelkimi wygodami i telefonem
wejscie niekrapujace natychmiast
do wynajecia. Matejki 11, m. 6
Pg 4305-56.206

Mieszkania

czteropokojowe, lazienki, sonecz-
ne, nowy byrnek Marsze laka Fo-
cha 128, rowniez dwa sklady z
mieszkaniami i dno dwupokojowe
soneczne w suterenie od I
pazdzienka do wydzierzawienia.
Dzierzawa najmlodszy poroczna
przy zawarciu umowy. Zglosze-
nia Lodowa 1 mieszk. 4.
zdg 60 526

5 pokoi

komfort. oazdem za czyszczeniem
miesiecznym. Zgloszenia Al.
Heimaska 1 Lazary u stróza od
zod. 5-7. dz 1231

8 pokojowe

komfortowe wodne ogrzewanie
III pietro obejmz Wyspianskie-
go 12 portier zdg 60 680

Trzypokojowe

czynsz 65 - dwupokojowe 45 cen-
trum wynajmie. Informacje: ul.
Szewska 11 m 9 zdg 60 636

6 pokojowe

wszystkie frontowe soneczne
nieknie polozone Aleje Marcin-
kowskiego dla lekarza, adwoka-
ta wynajmie gospodarz. Zglosze-
nia tylko powazne do Kurjera
Poznańskiego zdg 60 682

Mieszkanie

2 pokoje kuchnia odstapie. Adres
Kurjer Pozn zdg 60 367

Trzypokojowe

z lazienka tano Swietlana 42.
dojazd tramwajem 6
zdg 60 183

Mieszkania

1 i 2 pokojowe Lazary dzierza-
wa zgory Adres Kurjer Poznań-
ski zdg 60 679

Pięciopokojowe

odrestaurowane srodmi-
scie I p. Zgloszenia Kurjer Poznański
zdg 60 501

4

pokoje z wygodami wolne czynsz
zgory Wodna 26 gospodarz.
zdg 60 476

2 pokoje

kuchnia, lazienka, szpiarnia za
zgoda gospodarza wynajmie. Oferty
Kurjer Poznański zdg 60 663

5 pokojowe

mieszkanie z lazienka. II pietro
od zaraz, czynsz 200 złotych pó-
roku zgory wydzierzawie gospo-
darz. sw. Marcin 15. zdg 60 735

7

pokojowe komfortowe soneczne,
od 1. 10 od gospodarza. Dabrow-
skiego 65 m. 4 zdg 60 720

Mieszkanie 5 pokoi tylko
dla powaznych
reflektantów od zaraz do dodania
Kraszewskiego 11 gospodarz.
zdg 60 754

5-pokojowe

od 1 pazdzienka I pietro. Go-
spodarz. Bukowska 33.
zdg 60 773

8-pokojowe

komfortowe mieszkanie widny
hall w okolicy Parku Wilsona
korzystnie do wynajecia. Wado-
mosc Ad Astra, 27 Grudnia 12
telefon 13-45 zdg 60 762

9 SZUKA MIESZK.

Pokoju

z kuchnia wprost od gospodarza
od pazdzienka Oferty Kurjer
Poznański zdg 60 1567

Pokoju

próżnego wprost od gospodarza
poszukuje malzenstwo bezdzietne
Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 1467

Poszukuje

mieszkania 6-7 pokojowego nie
wyzej II pietra w okolicy Teatru
Wielkiego Oferty Kurjer Pozn.
zdg 60 157

4 pokojowego

mieszkanie poszukuje pewny
plannik od 1. 10. lub wezscniej.
pozadane wieksze pokoje komfort.
Zgloszenia z opisem mieszkania
i podaniem wysokosci czynszu do
Kurjera Poznańskiego zdg 60 154

Czteropokojowe

balkonem komfort bezdzietni
poszukuja. Oferty Kurjer Poznań-
ski zdg 60 161

Dwupokojowego

poszukuje malzenstwo dzieckiem
stalej posiadzie pocztowej Oferty
Kurjer Poznański zdg 60 164

3 do 4

pokojowego mieszkanie poszuku-
je Oferty Kurjer Poznański
zdg 59 740

Poszukuje

solidny lokator 3 lub 4 pokojowego
mieszkania w centrum lub na pe-
ryferiach miasta Laskawe oferty
z podaniem ceny Kurjer Pozn
zdg 50 605

4-6

z komfortem najchcniej w no-
wym domu lub willi Zgloszenia
Kurjer Poznański zdg 59 945

2-3

pokojowego urzednik etatowy sa-
motny od 1. 10 lub pozniej. -
Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 044

Swarzędz

mieszkania 4 pokoi lub domku.
ogrodem poszukuje urzednik. -
Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 071

2

pokoju kuchnia poszukuje urzednik
państwowy z prowincji i placu
zgory. Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 089

Mieszkania

dwunopokojowe z kuchnia poszu-
kuje Dzierzawa rok zgory Oferty
Kurjer Poznański zdg 60 307

Dwupokojowe

słoneczne mieszkanie lazienka -
pewny plannik Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 60 247

Poszukuje

mieszkanie 3-2 pokojowego bli-
zej centrum, starszy urzednik
etatowy wprost od gospodarza.
Oferty Kurjer Pozn zdg 60 254

Szukam

mieszkania w centrum 8 pokoi-
wego komfortowego ewentl na
zamiane na 6 pokojowe Zglosze-
nia do Kurjera Poznańskiego
zdg 60 259

Mieszkania

poszukuje obuwnik dobry plannik.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 209

2

pokoje kuchnia wolne od gospo-
darza czynsz zgory. Grobla 20.
Zgloszenia 1-3 po południu.
zdg 60 213

Portjerstwa

poszukuje zaraz mlode malzen-
stwo rzemieślnik - fachowiec -
trzeźwy, wykonywaniem wszel-
kich napraw. Zgloszenia Sklad
Kapeluszy 24 Lazzar ul Adama
Jeskiego. zdg 60 176

Poszukuje

4 pokoi z wygodami od zaraz
wprost od gospodarza. Zgloszenia
Kurjer Poznański zdg 60 218

Jedno-

lub dwupokojowe poszukuje od
gospodarza emeryt. Oferty Ore-
downik Wielkopolski zdg 60 175

Urzednik

etatowy poszukuje 1-2 pokoi z
kuchnia wprost od gospodarza.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 101

3-4

pokojowego mieszkania poszukuje
od 1 listopada wyższy urzednik.
Zgloszenia Kurjer Poznański
zdg 60 109

Solidna

urzedniczka państwowa szuka
mieszkania 2 pokoi kuchnia la-
zienka centrum, rok zgory. -
Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 112

Wojskowy

emeryt bezdzietny na stajej po-
sadowie poszukuje mieszkania 2
pokoi kuchnia wprost od gospo-
darza Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 133

3 pokojowe

przynależnościami okolicy Niego-
lewskich poszukuje. Oferty Kur-
jer Poznański zdg 60 279

Młode

malzenstwo bezdzietne szuka
ortjerstwa Oferty Kurjer Poz-
nański zdg 60 385

2

pokoje z kuchnia od gospodarza
poszukuje urzednik czynsz mie-
sieczny. Oferty Kurjer Pozn.
zdg 60 374

Trzypokojowe

czteropokojowe centrum, emeryt.
plac zgory. Podac ulice, czynsz
Kurjera Poznańskiego zdg 60 442

Poszukuje

2-3 pokojowe centrum, nie wy-
zej II pietra - od gospodarza.
pewny plannik. Oferty Kurjer
Poznański zdg 60 311

Poszukuje

pokoju kuchnia półtora roku zgory.
Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 714

5-6 pokojowego

mieszkania sonecznego w dobrym
położeniu poszukuje przywatny
urzednik niemieccki. Zgloszenia
Kurjer Pozn zdg 60 464

2-3

pokojowego poszukuje dam zgory.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 394

3-4

pokoju poszukuje pewny plannik.
Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 395

1-2 pokojowego

mieszkanie wprost od gospodar-
za. Plannik pewny posiada sta-
la. - Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 398

2-3

pokoju kuchnia, centrum od gospo-
darza, pośrednicy wykluczeni. -
Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 574

2 pokoi

z kuchnia lub pokoju z kuchnia
od gospodarza poszukuje bezdziet-
ne malzenstwo. Oferty Kurjer
Poznański zdg 60 573

Trzy

pokojowego mieszkania, lazienka,
elektrycznośc wprost od gospo-
darza od 1. 10. Oferty Kurjer
Poznański zdg 60 571

3

lub 4 pokojowego mieszkania z
kuchnia, lazienka i wygodami po-
szukuje wprost od gospodarza z
podaniem warunków do Kurjera
Poznańskiego pod zdg 60 467

Poszukuje

3 pokoje kuchnie w centrum -
wprost od gospodarza. - Oferty
Kurjer Poznański zdg 60 560

Dwa

lub trzypokojowe kuchnia posu-
zukuje wprost gospodarza elek-
trycznośc Oferty Krier Poznań-
ski zdg 60 505

2

pokoje kuchnia, lazienka poszu-
kuje. Oferty Kurjer Poznański
rg 3185

Próżnego

pokoju lub z kuchnia poszukuje
kawaler. Oferty Kurjer Pozn.
rg 3178

10 ZAMIANA
MIESZKANIA

Zamienię

2 ładne pokoje kuchnia na ładny
pokoju kuchnie dopłata według
ugody Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 406

Zamiana

2 pokoje, przynależności, na 3.
okolka Zupańskiego, Wierzbie-
ciec. - Oferty Kurjer Poznański
zdg 60 555

Zamienię

mieszkanie 2-pokojowe, Jezyce,
na 3-pokojowe, Jezyce. Oferty
Kurjer Poznański zdg 60 570

Zamienię

pokoju kuchnie na dwa. Oferty
Kurjer Poznański zdg 60 611

Zamienię

4 pokojowe kuchnia III w po-
bliżu Wierzbiciec na 2-3 Oferty
Kurjer Poznański zdg 60 674

Mieszkanie

czteropokojowe zamienie na dwa
komfort zwrot kosztów. Wskaze
Kurjer Pozn. zdg 60 649

11 PCKOJE UMEBL.

Frontowy
niekrapujacy mażenstwo lub sa-
motnym. Chwaliszewo 68 m. 9.
zdg 60 371/2

Pokoju balkonowy
ładnie umeblowany zaraz do wy-
najecia Wierzbiciec 3 mieszka-
nie 7. zdg 57 758

Jasna 16
mieszkanie 10 pokoi zdg 59 788

Frontowy
pokoju elektrycznośc solidnym za-
raz. Dabrowskiego 15 mieszk. 3.
zdg 59 776

Marcina
49 - 10 utrzymaniem. zdg 59 905

Przyjezdny
niekrapujace pokoje Ratajczaka
11 a. m. 25 zdg 60 133

Dwuosobowy
Jasna 5. m. 5. zdg 59 730

Frontowy
słoneczny jedno - dwuosobowy.
elektrycznośc kaloryfery obiada-
mi Wierzbiciec 5 mieszkanie 5
5-8. zdg 59 791

Pokoju
Prusa 19 m. 8 zdg 59 974

Fortepianem
słoneczny gabinet meski elektr.
lazienka 35 zł. Marsz. Focha 74.
m 5. zdg 59 278

Dwuosobowe
pokoje z utrzymaniem Kreta 6.
m. 7. zdg 60 091

Niekrapujacy
dwuosobowy Ratajczaka 17 mie-
szkanie 13. zdg 60 310

Strzelecka
31 mieszkanie 7. zdg 60 309

Inteligentnym
Marcin 13 mieszk. 10. zdg 60 303

Pokoju
dwuosobowy. Matejki 6. mieszka-
nie 12 zdg 60 294

1-2
osobowy. Frejry 1 mieszk. 18.
zdg 60 243

Pokoju
dwom panom Poplinskih 5 mie-
szkanie 9. zdg 60 244

Duży
pokoju z angielska do oddania za-
raz. Poznańska 43. mieszkanie 7.
zdg 60 245

Pokoju
umeblowany - Szwańcarska 19.
mieszkanie 2. zdg 60 248

20 zł
pokoju Małeckiego 23 mieszk. 4.
zdg 60 252

Pokoju
dla 2 pan centrum tano Mlyńska
12. III. lewo zdg 60 221

Żupańskiego
5 mieszkanie 3. zdg 60 225

Wrocławska
5/6. mieszkanie 5 zdg 60 231

Mały
dla uczennicy. Wierzbiciec 3.
mieszkanie 4. zdg 60 233

Dwuosobowy
mily dobrym utrzymaniem. Ra-
tajczaka 15. mieszk. 3. zdg 60 236

Niekrapujacy
frontowy panienkom panom -
Wielkie Garbary 2 m

Małżeństwo
umeblowany używalnością kuchni, Prusa 20 mieszkanie 18, zdg 60 673

Słoneczny
czysty, Długa 4, m. 10, zdg 60 108

Niekrepujący
dwuosobowy Łakowa 19, m. 5, zdg 60 730

Osobne
wejście jedno-dwuosobowy, Poznańska 27, m. 4, zdg 60 729

Dwuosobowy
Łakowa 21, m. 17, zdg 60 728

Jasna
12. I. lewo panu na stanowisku, zdg 60 723

Dwuosobowy
Dąbrowskiego 24 m. 11, zdg 60 724

Pokój
Szamarzewskiego 35, I lewo, zdg 60 721

Dwuosobowy
Orzeszkowej 5 Pawliczak, zdg 60 722

Pokoik
małżeństwo, Poznańska 27, m. 4, zdg 60 719

Pokój
Wielkie Garbary 23, m. 9, zdg 60 645

Centrum
dwuosobowy Skarbowa 18, m. 10, zdg 60 544

Utrzymaniem
bez fortepianu, — Strzelecka 3 a, m. 3, zdg 60 542

Czysty
pokój, Strzelecka 9, m. 13, zdg 60 541

Dla pań
blisko uniwersytetu, Towarowa 21 a, 19, zdg 60 538

Parterowy
1-2 osobno, elektryczność, Poznańska 57, m. 2, zdg 60 537

Odnowiony
telefon, fortepian, elektryczność, oddzielne wejście, ewentualnie utrzymaniem, Duży Jarzyn, owoców, Długa 3, m. 9, zdg 1 237

Pokój
dwuosobowy, frontowy, Szewska 14, m. 4, zdg 60 534

Dwa
na biuro, Kreta 1, m. 4, zdg 60 734

Dwuosobowy
słoneczny, czysty, utrzymaniem — bez, — Dąbrowskiego 23, mieszkanie 7, zdg 60 732

Jednoosobowy
dwuosobowy, Fabryczna 1, m. 10, zdg 60 779

Niekrepujący
Kanałowa 7, m. 8, zdg 60 757

Frontowy
wspólny, Wrocławska 3, mieszkanie 6, zdg 3 170

Próżny
Szamarzewskiego 20/22, — 17, zdg 60 718

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
umeblow. Skarbowa, ulica sąsiednie szukam od zaraz, Oferty Kurjer Pozn pod nr 5 106

Dwa
próżne balkonem bezdzietnym poszukiwane Oferty Kurjer Poznański zdg 60 159

Poszukuje
2 próżnych pokoi z urządzeniem kuchni bliżej Kaponierzy, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 246

Szukam
taniego pokoiku tylko na Łazarkę, posiel mam własną, Oferty Kurjer Poznański zdg 60 167

Ładnie
umeblowanego czystego pokoju elektr. Jężyce Łazary, Oferty ceną Kurjer Poznański zdg 60 172

Bezdzietni
poszukują skromnego do 20, Oferty Kurjer Poznański zdg 60 314

Próżnego
pokoiu dużego z urządzeniem kuchni poszukuje pani, Oferty z ceną Kurjer Poznański zdg 60 609

Komfortowego
niekrepującego dla przyjeźdnego, Najchętniej oddzielny — Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 551

Poszukujemy natychmiast
w Poznaniu przy placu Wolności, na wysokim parterze lub I. ptr., ubikacji, składających się z dużego urządzonego biura z telefonem i do tego jeden albo dwa umeblowane pokoje dla 2 panów, Oferty z podaniem ceny skierować do firmy „Investa”, Katowice, plac Wolności 9, Pz 4304 71.59

Studentka
poszukuje pokoju od 9 września Oferty Kurjer Poznański zdg 60 604

Urzędnicza
próżnego srodmieścia, najchętniej od gospodarza, — Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 647

Dużego pokoju
na pracownię kapełuszki w centrum poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 60 608

Pan
poszukuje od 15 bm. pokoju elegancko umeblowanego niekrepującego z światłem elektrycznym, okolica Przechyca Słowackiego, Oferty Kurjer Poznański zdg 60 758

Dużego
pokoiu frontowego, centrum na lekcje poszukuje zaraz, Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 527

Próżnego
pokoiu poszukuje się Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 554

13 LOKALE

Lokal narożnikowy
handlowy z urządzeniem Wielka-Wielkie Garbary 34, dwa duże okna wystawowe, wynajme natychmiast, Zgłoszenia Wrocławska 31, m. 2-4 tel. 2186, zdg 50 258

Lokale
handlowe obszerne, frontowe, parter ewen palnie na biura, Mezzalaska 5 a, gospodarz wydzierżawi, Wiadomość portier, zdg 59 406

Składowe
z 1 lub więcej ubikacjami poszukuje, Oferty Kurjer Poznański zdg 59 402

Składowe
próżnego od właściciela poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 60 196

Ubikacyjny
fabrycznych około 800 m kw. poszukuje Oferty ceną rozmiarzy Kurjer Poznański zdg 60 113

Poszukuje
ubikacji na warsztat, okolica Jężyce lub Łazary, Zgłoszenia Zupańskiego 4 mieszkanie 13, zdg 60 117

Poszukuje
ubikacji na pracownię obuwia w centrum, Oferty Kurjer Poznański zdg 60 471

Skład
Chwałiszewo 58/9 do wynajęcia, Sokółowski, zdg 60 564

Ubikacje
handlowo-przemysłowe, parter ulica Wroneńska 4, zaraz do wynajęcia, Zgłoszenia Seweryna Miałzyńskiego 23, m. 12, zdg 60 600

Ubikacja
składnicowa, ulica Staszica 17, Miesięcznie 15,— złotych, zdg 60 599

Skład rzeźniczy
2 pokoje przyległe i kuchnia, warsztat i stajnia do konia jest od gospodarza do wynajęcia, Winiary, Bonin nr. 6, zdg 60 664

Skład
obszerne, jasny przy św. Marcinie blisko Gwornej od zaraz do wynajęcia, Informacje św. Marcin 34 mieszkanie 9, zdg 60 503

1-2
pokoi na pracownię krawiecka szukam srodmieściu Oferty ceną Kurjer Poznański zdg 60 516

Warsztat
szewski mieszkaniem, dobrze zaprowadzony sprzedam, Adres wskazuje Kurjer Poznański, Stary Rynek nr 3193

Stajnie
składnicze i garaże w srodmieściu do wynajęcia, Sokońska 16, wywóz Wiazdowej, zdg 60 648

Ubikacje
przemysłowe większe i mniejsze wydzierżawie, Bitmer, Dąbrowskiego 79, zdg 3 179

Składowe
spożywcze z mieszkaniem — urządzeniem lub bez poszukuje zaraz, Oferty z podaniem warunków Kurjer Pozn. nr 3 171

Ubikacje
na cichy warsztat mechaniczny potrzebne Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 701

14 DZIERŻAWY

Piekarni
dobrze prosperującej na prowincji poszukuje celem dzierżawy, Zgłoszenie z podaniem warunków umarsza M. Gawroński, Sroda, Zamkowa 1, nr 5 268/4

Dzierżawy majątku
900 do 1300 mórg z inwentarzem poszukuje Szczegółowe oferty do Kurjera Pozn zdg 55 268/9

Skład
biawatów zaprowadzony bez zarzaru w mieście powiatowym zaraz z niskim czynszem wydzierżawie, Oferty Kurjer Pozn. nr 5 051

Skład
z mieszkaniem nadający się na krótkie towary, rynku natychmiast wydzierżawi Serwa Srem zdg 59 707

Skład
z dwoma pokojami i kuchnią w rynku od zaraz do wydzierżawienia, Zgłoszenia 8 Lisowa 4 Jarcin Rynek 11, zdg 60 190

Dzierżawa
fabryka ceramiczna dobrym surowcem korzystna egzystencja do objęcia potrzeba 4 000 zł gotówki podług umowy Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 195

4-pokojowe
centrum, z łazienką, nie wyżej II piętra, z podaniem czynszu, Oferty pod zdg 60 637 Kurjer Poznański.

500 mórg
dzierżawy dobrej ziemi poszukuje agronom Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 146

15 LEPIŃSKA I UZDROWISKA

Dworek
park, warzywnik 8 mórg wydzierżawie, Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 60 087

Zaleszczyki
pensjonat „Lada” nad Dniestrem pokoje słoneczne kuchnia i znakomita na żądanie dietetyczna Ceny niskie Dla urzędników żniźki, Zadzajcie prospektów, ng 4 828

Letniska
we dworze lub leśniczówce szukam, Oferty z podaniem warunków Kurjer Pozn. zdg 60 521

Puszczkówek
willi Zofia pokoje umeblowane, zdg 60 713

16 OSOBISTE

Ostrzeżenie
Za długi żony mojej Pelagii Pruss z domu Biłska nieodpowiadam Kazimierz Pruss Skoki, ng 51178

Grafolog - London
Przełoga
nabierania łatwości przez pospolicie wroźki chiromantki i gnomów, podsywających się pod miano grafologów, Obecnie z medium światowej sławy zdumiewająco odkrywa wszelkie tajemnice z charakteru pisma, anonimów fotografii, Wyszczególnia najważniejsze fakty w sprawach życiowych, majątkowych i zdrowotnych, określa charakter zdolności, przeznaczenie, Również wskazuje ukryte przedmioty w ziemi, Tysiące podziękowań, Niezamożnym i studującym ustępuje, Dyskretnie niekrepująca przyjęcia od 9-11 i od 3-7 wieczorem, Poznań, Śniadeckich 4, m. 10, zdg 59 687

Fryzjer
Karol Arkuszewski pracuje w firmie St. Witkowski, Gwarna 12, telefon 2980, zdg 60 226

Za
długi mojej żony Genowefy nie odpowiadam, Schiemann Dąbrowski 16, zdg 60 27

Wysoka
blondynka, od niedawna zamieszkała w Poznaniu, pragnęła poznać inteligentną panią dla towarzystwa, Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 283

Podziękowanie
Firmie „Orlidal” Poznań, Kraszewskiego 14, Pani Niemyskiej składam serdeczne podziękowanie za krem „Orlidal” którym usunęłam zupełnie pieg i dostalam czystą cerę, Wdzięczna Kazimiera Kłaczynska Poznań ul. Kantaka 5, zdg 60 771

20 LICYTACJE

Licytacja
w lokalu licytacyjnym ul. Wroneńska 4, I ptr. odzien od 8-18, Planing krzeseł, kasy, saloniki, dywan, kanapy, leżanki, większa partia bawelniczek do haftowania koronki i rózne towary krótkie, oraz wszelkiego rodzaju urzędzenia domowe, P 4280/81-35 33

Dnia
4 września r. b. o godz. 14 w firmie „Przewóz” przy ul. Wierzbnej 10, odbędzie się przetarg następujących przedmiotów: 8 lamp wiszących elektrycznych 7 lamp wiszących elektr., 14 lamp na nocne stoliki elektr., 3 żelazek elektrycznych oraz rozmaitych urzędzeń, składowych, Wierzyciel, zdg 60 589

22 ROZMAITE

Pluskowy
wszelkie owady z zaradkami wytepi radykalnie trującymi gazami „Amicus” ceny kryzysowe, Klonowski Maleskiego 15, zdg 50 583

Ziolo
lecznicze według przepisów sławnych lekarzy przeciw chorobom żołądka, kiszki, płuc, nerwów, wroty, nerek, pecherza, hemoroidom, upławom, obstrukcji kamieniem żółciowym, kaszlowi, astmie, blednicy, sklerozie, artretyzmowi, reumatyzmowi etc. Zadzajcie bezpłatnej broszury pocztowej, Adres Apteka Lisski, Pz 3035-62.168

Dla Pań
koszule, dzieńne i nocne, halki, kombinacje i pantalonek, piżamy i trykoty (Macco, elastyczne i czyste welniane), biustonosze, pończochy, polecą po cenach nietylko Fabryka Bielizny Dom Płocien J. Schuber, Wrocławska 3, Pierwszorzędny Dział miarowy — wyprawy, Pz 3721

Ciała
śwedzenie oraz wszelkiego rodzaju wyrzutów skórne usuwa krem Lamin-Age (z kozukiem) Idealnie nieszkodliwy kosmetyk usuwający wady naskórka, ng 4 513

Podróżujacemu
na artykuły zabawkarskie oddam artykuł groszowy pobocznie do rozsprzedania, Zgłoszenia Kurjer Poznański, Agencja Gniezno, 135, nr 5115

Który
z panów stomatologów Poznaniu wyuczy technikę dentystycznego operatywu w zamian za prace techniczne? Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 60 095

Moje
bezkonkurencyjne środki homeopatyczne-ziolowe leczą bez śladu wszystkie nawet najbardziej zaawansowane przypadłości gruźlicy (suchoty), Leczą również syfilisa i jego skutki; recydywa wykluczona. Pożatem cierpienia: żołądka, kiszki, wroty, płuc, nerwów, nerwowe sercowe, kobiece weneryczne, artretyczne, sklerozę i inne. Zgłoszenia pisemne lub osobiste. Posiadam licznę podziękowania. Zakład Przyrodolecznicy Marmolowej Królewska-Huta Rynek 7, ng 4 747

Akuszerka
Ogrodowa 2, udziela porad, pomoc, Pz 3 973/56.272

Pokupny
artykuły dołącze do składu papieru, Oferty Kurjer Poznański zdg 60 705

Fotografy
Portrety, Gracia Feherczy, Aleja Marcinkowskiego 8, Ceny niskie, zdg 584

T. Jaworska
Nowa 11, I.
polecą gotowe mundurki i fartuski dla uczennic. Wielki wybór płaszczy sukien i kostjumów dla pań. Specjalność dział żalobny Ceny niskie. Przyjmuje asygnaty Kredytu, 923 09 zpz

Pralnia
prasownia ul. Kraszewskiego 16 naprzeciw Szamarzewskiego — przyjmuje wszelką bieliznę oraz firany, zdg 60 306

Piece
stałe i przenośne przy nowych budowlach, przesłanki, naprawy wykonuje oraz dostarcza kafil tania, Miłach, Dolna Wilda 21, zdg 60 224

Oryginalne
poduszki makatki — wykonuje resztek materij, Garncarska 10, 4, zdg 60 228

Sławna chiromantka
grafolog - fizjonomistka z długoletnią doświadczoną praktyką na podstawie badań naukowych, zdumiewająco przepowiada przyszłość, teraźniejszość i przeszłość, Liczne serdeczne podziękowania, Przyjmuje od 10-1, od 3-8 wieczorem Fr. Ratajczaka 15 m. 10, II p. I. wejście w pasażu Apollo prawo po schodkach, zdg 60 217

Dla Panów
Koszule wierzchnie sportowe, frakowe z zefiru, marquetry, jedw. popeliny, Koszule nocne, dzienne i robotnicze, Trykoty, skarpetki, krawatki polecą po cenach najniższych Fabryka Bielizny Dom Płocien J. Schuber, Wrocławska 3, Pierwszorzędny Dział miarowy, Zamówienia wykonuje w 3 godzinach, Pz 3722-33.36

Fotograficzne
zdjęcia oraz prace amatorskie wykonuje najkorzystniej, Amatorom udzielam fachowych porad, Luna, Stary Rynek 71, narożnik Nowej, rg 3190

Gluchota
szum, ciekniecie uszów, uleczałem Zadzajcie bezpłatnie pocztowej broszury, Adres „Eufonia”, Lisski k/Krakowa, ng 5 129

Jakania
oraz wszelkiej wadliwej wymowy oducza w krótkim czasie pod gwarancją, Jan Lange, b. dyrektor Teatrów Polskich, ul. Krasieńskiego 13, m. 19, 3-5, zdg 60 591

Kwiaciarnia
Wodna 7, poleca kieszki imieninowe 2 zł, wianki 50 gr, zdg 60 586

Koźnierzyk 10 gr
wiedeński polsk. bielizne pioretanio, Koźia 15, m. 6, zdg 60 569

Najmilszą rozrywką
po wywczasach jest dobra książka z Czytelnia Dippla, Plac Wolności 11, zdg 60 453

Suknie
5,— płaszcze przeróbki, Kwiatowa 14, parter, zdg 60 630

Szewskie
formy do naprawy obuwia kupujemy każdej ilości, Zjednoczenie i Praca ul. Maleskiego 21, zdg 1230

Bielizna
pranie, prasowanie tania, Szewska 6, m. 6, zdg 60 320

Krawcowa
szyje po cenach bardzo przystępnych, przedko garderobe damska, dziecięca i bielizna, Grobla 27 a, m. 7, front, zdg 60 324

Szyje
mundurki garderobe damska tania, Podgórną 3, mieszkanie 8, zdg 60 334

Kuźnierka
szyje futra, przerabia reperacje, ładnie tania, Wrocławska 22, mieszkanie 7, zdg 60 488

Myśliwi
Reperuje broń, obsady, montuje lunety, ceny bezkonkurencyjne, Just. mistrz ruznikarski, Poznań, Sew. Mistrzyniego 2, zdg 60 512

Biuro prawne
Grotgera 14 — zalałatwa sprawy wojskowe, emerytalne, inwalidzkie, wdów i sierot, odprawy podoficerskie, zdg 60 742

Artystycznie
ceruje, Szamarzewskiego 1, m. 6, zdg 60 745

Swetry
zarezonki, bluzki, sukienki i t. p. wykonuje, przerabia „Tricot”, Pocztowa 23, Pz 3 729-33.119

Pracownia Gorsetów „Wanda”
Gorsety na miarę, Gorsety gotowe — Pasy do cięży — Paseczki sportowe, Biustonosze wszelkiego rodzaju, Reparacje gorsetów, Ratajczaka nr 27 parter, zdg 60 400

Dziękuję
za spełnioną przepowiednię Wrocław. Sw. Marcin 34 J. Kolińska, zdg 59 739

Przyjdź!
Znam Twoją przyszłość Sw. Marcin 34, m. 3, Wroźka, zdg 58 160

Wszelkie
prace tokarskie jak schody poręcze wykonuje Idziak, Marsz. Focha 31, zdg 58 603

Akuszerka
Krajewska Strzelecka 2 przy placu Świątokrzyskim przyjmuje panie udziela rady pomocy położniczej, zdg 59 874/5

Chiromantka
astrologii, klucza, książki, kart, Kościelna 38, m. 13 — polecą wszystkim Antkowiak, zdg 60 304/5

Mleko!
27 Grudnia 16 kioski w podwórzu sprzedaje zimne, ciepłe mleko na szklanki, litry, zdg 58 323/4

Lekarz
szuka placówki, Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 675

Chiromantka
przepowiada przyszłość, przeszłość, teraźniejszość w każdej sprawie, Trafnie, Grobla 4, m. 2, zdg 60 474

Akuszerka
Kleinwächter, wa Poznań centrum, ul. Romana Szymańskiego 2 pierwsze pietro lewo drugi dom od placu Świątokrzyskiego, zdg 41 106/78

Futra
modernizuje, naprawiam Wierzbicice 13 — 3, zdg 60 520

Transporty
mebli samochodami, Przeprowadzki, Szymański Murna 2, zdg 60 347

Sławny chiromant w Poznaniu
R. Morawski-Calvini, znany ze swoich trafnych porad, ogłoszony przez radio, przybył na usilne prośby znanych, Przepowiada przyszłość z rysów twarzy oraz z linii rąk, Przyjmuje codziennie od 9-1 i 3-9, w Hotelu „Monopol”, pokój 8, zdg 60 315

Koldry
przerabia poszywa Smoczyńska, Kwiatowa 8, zdg 60 354

Fryzjerka
polecą się w dom miesięcznie, — Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 556

Krawcowa
wykonuje tania według najnowszych czasopiśmie, eleganckie płaszcze, kostiumy, suknie, przeróbki, — Miłochowa, Rybak 1, parter, zdg 60 344

Wózki
dzieciace odnawia, repara, Razer, Szewska 11, zdg 60 445

Przyjmuje
wszelkie reparaacje i odświeżam meble, Stolarska Wozna 13 a, zdg 60 105

Wytworna i powabna linje
daje tylko dobrze dopasowany gorset pas, leczniczy modelowany indywidualnie według danej figury i wykonany tylko w Pracowni Gorsetów, firmy Bildorffowej, Plac Wolności 9, m. 12, dom ogrodowy, zdg 60 166

Kuźnier
inwalida wojenny przyjmuje wszelkie prace kuźnierskie, wchodzi nowe jak i przeróbki futer według najnowszych modeli obsady do płaszczy lisy i t. d. po najniższych cenach, Zgłoszenia umarsza Sobkowski, ul. Chwałiszewo nr. 64 tylny dom, III, p. m. 36, zdg 60 333/4

Chiromantka
przepowiada przyszłość, Grobla 4, mieszkanie 2, zdg 60 475

Obiady
inteligencji, Działyskich 2, m. 2, zdg 60 444

23 OZENKI

Kawaler
lat 26, słuszny przystojny szuka żony, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 947

Przyjaciela
lat średnich rzutkiego kupca, rozbitka, kilka tys gotówki zamroz, pragne ożenić, Panny wdówki najchętniej włas, przedsiębiorstwem raczą złożyć szczerą ofertę, fotografia która zwracam do Kurjera Poznańskiego zdg 60 032

Kobieta
o głębokiej kulturze nastawieniu przyrodniczym, miła, zdrowa niezależna znajdzie dobrego partnera w mezczyźnie zdrowym, bez nalogów 46 lat, dobrej formy, za wodę charakteru i nagwiska, Cel: rodzina, praca, ciepło, Dyskrete zapewniam szczerą łaskawą i poważne zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 58 545

Pomorzanie
lat 29, sympatyczny blondyn, piekacz — eukiernik, posubi panna lub mloda wdowke która dopomozie do zalozenia własnego ogniska, Zgłoszenia, fotografia do Kurjera Poznańskiego zdg 60 076

Dwaj kawalerowie szukają znajomości pań w celu matrymonialnym. Panny lub młode wdówki z dzieckiem niewykluczone. Dla wspólnego dobra majątek pożądany. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 436

24 NAUKA

Bardzo pięknie pisać naukę - w kilku lekcjach - Gniatczyńska, Długa 11 parter. 60496/7

Kursy stenografii, pisanie maszyna, księgowości rozpoczynam 4-go września. Strzelecka 33, zdg 59 817

Niemieckiej konwersacji udzielam. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 054

Komplety języka francuskiego urzędują jak rok rocznie. Tow. Wzd. Polska Armia Błękitna pod kierownictwem pani W. Piłpowskiej. Komplety rozpoczyna się z dniem 15 września b. r. (od działy niższej średni i wyższy). Zgłoszenia przyjmuje się w poniedziałki, środy i piątki od 4 do 6 po południu w Sekretariacie Tow ul Gwarna 17 m. 9 zdg 58 049

Tłumaczenia angielskie, francuskie, niemieckie przepisywane na maszynie. Lekcje Spandowska, Aleje Marcinkowskiego 24. m. 31. ng 9 561

żeńskie Kursy Techniczne Poznań, Kraszewskiego 17 mieszkanie 15. Przygotowanie średnie (sześcioklasowe) Urzędnikom żelazki. Pr 3 971-56.232

Lekcje konwersacja języka niemieckiego 0.50. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 144

Rutynowany pedagog wyższe wykształcenie dwunastoletnia praktyka. Przygotowuje do wszystkich egzaminów ze wszystkich przedmiotów. — Dorosłych skróconą metodą. Dla uczniów powszechnych specjalny kurs przygotowawczy do egzaminu gimnazjum państwowego. Gwarańcjal Półwiejska 11 m. 17. zdg 60 149

Korepetycje za obiady Oferty Kurjer Poznański zdg 60 153

Absolwent Politechniki poszukuje pokoju za korepetycje matematyki, fizyki. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 163

Kursy stenografii - pisanie maszyna. Kantaka 1 m. 6 zdg 59 751

Niemieckiego francuskiego 1.- Oferty Kurjer Poznański zdg 59 750

Francuski Przygotowanie matury (dyplom paryski), Konwersacja Plac Nowomiejski 6 a parter zdg 59 697

Która pani udzielałaby konwersacji francuskiego solidnemu emerytowi? Oferty Kurjer Poznański zdg 60 017

Francuskiego konwersacji akcentem paryskim udziela rutynowana nauczycielka dzieciom i dorosłym. Także niemieckiego i polskiego. Sw. Marcin 66/67 m. 33. Przyjmuje 3-5. zdg 60 020

Szkoła Tańców Szczerka-Szczerkówna Wrocławska 14. zdg 60 240

Niemieckiego lekcyj i konwersacji udziela akademicki niemiecki. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 242

Kto przystąpił mnie do egzaminu z geometrii analitycznej prof. Bierackiego. Zgłoszenia z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zdg 60 249

Kursy Handlowe Tadeusza Preissa Skarbowska 11. 2 października. zdg 60 232

Szkoła Tańców - Plastyki Baletmistrza Szczerka Aleje Marcinkowskiego 24. Oddziału nie posiada. zdg 60 198

Angielskiego gruntownie udzielałam fachowo - Konwersacji utworów oraz korespondencji handlowej. Łatwa metoda dla początkujących. Wymowa londyńska. Wskazę Kurjer Poznański zdg 60 210

Lekcji francuskiego poszukuje. Cena? Oferty Kurjer Poznański zdg 60 191

Kroju damskiego wyuczy tańca. Rolna 50 a. m. 22. zdg 60 132

Pomocy w nauce udziela za pokój. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 271

Kursy niemieckiego francuskiego organizuję. Przygotowuję do wszystkich klas i natury profesor gimn. Zgłoszenia: Plac Działowy 3. m. 5. zdg 60 280

Za utrzymanie udzielił lekcyj przygotuje do egzaminu rutynowany nauczyciel gimnazjum. Chwałiszewo 70 mieszkanie 5. zdg 60 425

Nauczycielka najchętniej sieroć. do trojka malych dzieci potrzebna natychmiast. Zgłoszenia Wierzbickiego 27. m. 8. zdg 60 579

Szkoła Tańców Mikołajczak - Kledecka Pocztowa 29. przyjmuje zgłoszenia do nowych kursów. Lekcje prywatne każdego czasu. Pr 4 314-35.63

Księgowości stenografii korespondencji, maszynowy wycieczny Wpis codziennie. Postep. plac Wolności. zdg 60 646

Stenografii korespondencji, maszynowy wycieczny Wpis codziennie. Postep. plac Wolności. zdg 60 646

Pianista młody, rutynowany, pierwszorzędny, z akordeonem bogatym repertuarem salonowo-danceingowym wolny 16 września lub 1 października. Zgłoszenia: Biuro Ogłoszeń, Bydgoszcz, Dworcowa 54. pod „Pianista”. ng 5 105

Lekcyj fortepianu, przegwaja konserwatorium Szewska 14 m. 4. r 3 141

Lekcyj gry skrzypcowej udziela dyplomowana nauczycielka muzyki Kaulfussówna, Wilda, Szumy, kowa 7 III. zdg 60 267

Lekcyj gry fortepianowej udziela dyplomowana nauczycielka Szpotajska Plac Świętopełki 2 zdg 60 817

Trabka bardzo tanio. Miłyńska 3. mieszkanie 11. zdg 60 508

Duet wolny Oferty Kurjer Poznański zdg 60 513

Nauczyciel muzyki udziela lekcyj skrzypiec 4 x miesięcznie 2 razy tygodniowo. Dąbrowskiego 37 mieszkanie 26. zdg 60 404

Szukam jako uczennica do drogerji z utrzymaniem lat 17 4 kl. gimn. — Regina Rokówna — Rudnicze, poczta Zelice - powiat Wągrowiec. zdg 59 567

Krawcowa samodzielnie szuka pracy po domach Oferty Kurjer Poznański zdg 59 118

Młoda biegła biurowa, maszynistka, znająca języki przymie posadę, wymagania skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 114

Służąca ze wsi czysta do wszystkich prac szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 59 801

Kuśnierka zna prace berlińska futer kurtek szuka pracy w domu poza domem. zdg 59 781

Krawcowa poszukuje pracy w domu i poza dom. Chwałiszewo 75. m. 18. zdg 59 841

Pani poszukuje posady jako ekspedientka do sklepu pieczywa lub cukierników za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 694

Pani młoda kulturalna, przyjmie zarząd i reprezentację domem na wsi wyższa szkoła gospodarstwa, kilkuletnia praktyka: Chyliczanka Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 59 677

Pomocnik handlowy branży kolonialno-deli-katesowej poszukuje posady ekspedienta lub zastępcy. Łaskawe oferty — Edmund Piechocki, Giech p. Środa zdg 59 714

Kowal poszukuje pracy Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 724

Panna z porządnej rodziny czysta, akurajna, znająca wszelkie prace domowe gotowanie oraz trochę szycia szuka odpowiedniej posady, najchętniej do dwójga osób Oferty Kurjer Poznański zdg 59 732

Panna do bufetu kilkuletnia praktyka, dobre świadectwo szuka jakiejkolwiek posady, Oferty Orodownik Wielkopolski. zdg 59 755/56

Kuchmistrzini z pierwszorzędniemi świadectwami poszukują odpowiedniej posady zaraz Miejscowość obojetna. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 59 734

Szukam posługi. Kurjer Poznański zdg 59 757

Dziewczyna uczeja poszukuje posady gotowaniem do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 758

Uczciwa z gotowaniem szuka posady od 15. 9. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 760

Pokojowa z lepszej rodziny poszukuje posady tylko w lepszy dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 768

Gospodyni zarządczyni dzielna, poszukuje posady. Adres wskaze Kurjer Poznański zdg 59 863

Dziewczyna poszukuje posady zaraz gotowaniem, praniem. Najchętniej w religijnym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 018

Dziewczyna szuka posady do wszystkiego. — Oferty Kurjer Poznański zdg 59 901

Posługaczka poszukuje posługi od godz 1 za-zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 842

Urzędnik gospodarczy, kawaler, kilkuletnia praktyka wzorowych majątkach, poszukuje na skromnych warunkach posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 59 942

Urzędnik gospodarczy, kawaler, 6 lat praktyki, dobre świadectwa i polecenia poszukuje posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 59 941

Dziewczyna umie szyc, szuka posady do dzie-ci. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 937

Ogrodnik kawaler, lat 27, 13 lat praktyki w ogrodach dworskich i handlowych, pierwszorzędne świadectwa referencje, zmienił posadę od 1. 10. lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 59 927

Pielęgniarka z gimnazji wykształceniem lat 25 wesoła, ładnego usposobienia, bystra, zaufana poszukuje posady pielęgniarki — sekretarki — Wymagania skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 657

Gdzie może być przydatna starsza, inteligentna panna bez specjalnego zawodu? Oferty Kurjer Poznański zdg 60 035

Dziewczyna uczeja, skromna poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 029

Inteligentna panna lat 32 poszukuje 1 9 33 lub później posady sekretarki — wychowawczyni ewentualnie zarządczyni domu samotnej osoby najchętniej w Poznaniu albo okolicy — Wymagania skromne. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 739

Szofer z dobrem poleceniami poszukuje posady ewentualnie złoży kaucję. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 921

Obywatel polski pracujący od 23 lat w Niemczech jako wódzara obecnie jako rzadca, znający dokładnie wszelkie roboty, posiadający dobre świadectwa, szuka posady od 1 stycznia 1934 r. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 56 871

Obejmę stanowisko kierownika przedsiębiorstwa (filii biura etc.) Mam studia rolnicze praktykę w tym zawodzie, jednak dzięki igólnemu wykształceniu i doświadczeniu życiowemu sumiennosci i pracowitości oraz dobrym poleceniom posiadam w każdym dziale. Reflektuję na stanowisko samodzielnie tylko poważnych znanych firm i instytucji chrześcijańskich. Zaofiarowania pod „Gdynia” do „Par” Poznań Al. Marcinkowskiego 11 Pr 4 005-71.56

Kuśnierka przyjmuje prace w domu, po domach. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 145

Udzielam lekcyj w zakresie gimnazjum, bym może praca biurowa Oferty Kurjer Poznański zdg 60 151

Nauczyciel gimnazjalny, pełne kwalifikacje specjalności matematyki i fizyki szuka posady mieszka w Poznaniu, chętnie też udzieli lekcyj prywatnych. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 58 833

Inteligentna panna zarządczyni gospodyni — zna szycie i gotowanie przyjmie posadę w samotnej osobie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 072

Pomocnik branży blawatów konfekcji damskiej i męskiej z piśmem plakatowym poszukuje posady od zaraz Oferty Kurjer Poznański ng 5113

Kucharka służąca poszukuje posady do 2 osób lepszym domu Oferty Kurjer Poznański zdg 60 081

Posługaczka kucharka szuka posługi z praniem, prasowaniem, męskiej bielizny. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 083

Gospodyni inteligentna wiek średni szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 60 090

Panna starsza inteligentna mała kaucja szuka posady do cukierni piekarni, bufetu. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 092

Krawcowa wykonuje płaszcze suknie kostiumy, dziecięca garderoba. Wtorkowska, Ratajczaka 9 front. zdg 60 295

Pani z prowincji uczeja z dołrem świadectwem która pracowała w składzie rzeźniczym i pomocą pani szuka posady branża, miejscowość obojetna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 241

Uczennica dwuletnia praktyka rok Doksztal-czającej Szkoły Kupieckiej poszukuje posady Branża obojetna. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 60 256

Pokojowa ze szyciem prasowaniem szuka zaraz posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 261

Posługaczka przychodnia na dobrą kuchnię szuka posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 222

Pomocnik gastronomiczny poszukuje posady trzeźwy sumienny, dobry fachowiec. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 60 227

Krawcowa na suknie, płaszcze kostiumy z dołrem krojem szuka pracy. — Oferty Kurjer Poznański zdg 60 359

Krawcowa samodzielnie po domach i w domu. Graczykówna, Pa Bramka 9 m. 5. zdg 60 353

Przedstawicielstwa poważnych firm przyjmie dobrze zaprowadzona firma w Poznanskim. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 60 124

Kucharka z dołrem gotowaniem szuka po-sady zaraz lub 15-go. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 283

Wychowawczyni skromna inteligentna, z kilkuletnią praktyką, kochająca dzieci poszukuje posady Miejscowość obojetna. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 60 270

Gospodyni-kuchmistrzini rutynowana, z pierwszorzędniemi świadectwami w średnim wieku, szuka od 1. 10. samodzielnie posady w większym domu isk dworzec, pensjonacie lub zakładzie. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 60 386

Bona kwalifikowana. Włp. z prawem nauczania z dżuoletnią praktyką, kurs pielęgniarski, szycie niemieckie poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Ogórkiewicz Leszno plac Metziga 2 dla K. M. zdg 59 888

Bufetowa inteligentna, uczeja, lat 21, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 449

Jak już stwierdziliśmy, numer 379 „Kurjera Poznańskiego” z dnia 20 sierpnia r. b. zawierał w samym dziale

drobnych ogłoszeń 961

insetatów, numer zaś 391 z 27 sierpnia r. b. w tym samym dziale

1006

insetatów. O wartości działu insetatowego w piśmie stanowią jednak oczywiście nie wyłącznie liczby ogłoszeń, lecz niemniej i przede wszystkim

liczby ofert

nadesłanych interesom przez czytelników w odpowiedzi na insetaty.

Otóż stwierdzamy dzisiaj, że w jednym jedynym dniu, a mianowicie 21 sierpnia r. b., nadeszło do administracji „Kurjera Poznańskiego” ogółem ofert

2839

dnia zaś 28 sierpnia r. b.

3538

ofert.

Do liczb tych wielkich i wzmagających się nie potrzebu-jemy dodawać ani słowa. Mówią one wszystkim, którzy mają co do polecenia publiczności względnie pragną czego nabyć, stokród więcej, niż jakiegokolwiek frazesy reklamowe.

To też, kto trzeźwo i realnie pojmuje własny swój in-teres, będzie w każdej okoliczności korzystał z działu ogłoszeń „Kurjera Poznańskiego”, rozchodzącego się w wielkim nakła-dzie i przynoszącego insetantom wielkie korzyści.

Za korepetycje w okolicy Ginn. Mickiewicza od-dam ładny i czysty pokój. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 638

Konwersacji niemieckiego kto udzieli. Warun-ki Kurjer Poznański zdg 60 631

Korepetytor 6 gimn. iac. franc. greka potrze-bny. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 60 325

Kursy handlowe Kromczyńska, Ogrodo-wa 16. zdg 60 335

Niemieckiego udzielałam specjalność korese. han-dlowa, stenografia. Oferty Kur-ier Pozn. zdg 60 532

Krawcowa specjalnie na mundunki szuka pracy. Rybaki 22 m. 6. zdg 60 677

Inteligentnego kto wyuczy tańca. Oferty Kurjer Poznański. Agencja Pleszew. zdg 60 593

Niemieckiego udziela studentka niemiecka. — Oferty Kurjer Poznański zdg 60 774

Student rutynowany korepetytor udzieli pomocy w odrabianiu lekcyj szkol-nych godziną 70 groszy. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 763

Kursy modniarstwa (kapelusze) rozpoczynamy 10-go września. Plac Wolności 2 m. 8 zdg 60 609

25 MUZYKA

Gry fortepianowej udzielałam przystep-nie Rancowa, Dąbrowskiego 5. zdg 60 506/7

Lekcyj gry na fortepianie udziela dyplomo-wana nauczycielka muzyki — Aleje Marcinkowskiego 1. III. p. Dom Król. Jadwigi. zdg 59 951

Lekcyj gry na fortepianie udziela prof. Halina Malinow-ska Seweryna Mielżyńskiego 1. mieszkanie 13. zdg 55 318

J. Skotarkówna pianistka dyplom państwowy, b. nauczycielka Państw. Konserwa-torium Muzycznego w Poznaniu, udziela lekcyj gry na fortepianie, teorii i solfeżu. Kursy przygoto-wawcze. Zgłoszenia ul. Staszica 5. m. 7. codziennie od godz. 3 po-południu. zdg 55 909

Akordeon 120 basów dobrze utrzymany kupi-e. Oferty Kurjer Pozn. zdg 58 774

Lekcyj gry skrzypcowej muzyki kameralnej udziela b. prof. państw. konserw. muz. Józ-ef Sobierajski. Zaczisze 4 (przy Jasnej), długoletni artysta i i so-lo-violista symfon.-operowych orkiestr Lipska, Budapesztu, Ham-burga i Berlina obejmuję kierow-nictwo artystyczne chórow, orkiestr. zespołów kameralnych. zdg 58 974

Polska Szkoła Fortepianowa. Wpis: Podgórna 7. m. 3. Prospekty na życzenie. dg 1 053

Fortepianie skrzypcach, gitarze łatwy sposób harmonizacji 0.50 Oferty Kurjer Poznański zdg 60 135

Pianino do ćwiczeń. Zgłoszenia 5-7 Sło-wackiego 27. m. 8. zdg 60 139

Alwina Badurska Piekary 8 I. profesorka muzyki (gra fortepianowa teoria). Ho-norarjum przystępne. Zgłoszenia 1-5. 6-7. zdg 60 769

Fortepian ćwiczeń lekcyjne tańca gruntownie. Wielkie Garbary 48 mieszka. 10. zdg 60 260

Dyplomowana nauczycielka udziela lekcyj gry na fortepianie. Skarbowska 5 m. 7 zdg 60 211

Uczę bałajkę, domne gitarę, mando-linę. Bielawny, Wolnica 7. zdg 60 276

Nuty Nie czekaj na mnie — Pijmy — Gdy Ciebie stracie oraz inne nowo-sci biegle przegrywane poleca A. Oybalski, św. Marcin 4/10. zdg 5 266

Lekcyj gry skrzypiec mandoliny Wybje-ckiego 2. zdg 60 500

Lekcyj gry na fortepianie udzielałam po-zatkajaco tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 640

Gruntowne lekcyjne fortepianu do ćwiczeń. — Strzelecka 23 b. part. zdg 60 524

Lekcyj gry fortepianowej udzielałam Dy-plom Państwowy, fortepian do ćwiczeń. Ratajczaka 52. m. 9. zdg 60 523

Lekcyj gry fortepianowej udziela Jad-wiżna Sikorska, dypl. konserw. w Lipsku, Pocztowa 5 II. zdg 60 637

Gruntowne studia gry fortepianowej. Wolna 8. II-1 3-5. zdg 56 755

26 ROZRYWKA

Dźwiękowe Kino „Sfinks” Joan Crawford w arcydramacie „Mężczyźni w jej życiu”. zdg 60 096/7

„Eden” plac Działowy 11 poleca miły wesoły pobyt. Koncert ceny ni-skie. zdg 59 767

Colosseum św. Marcin 65 „Najeźdźcy” — Czwórka Piechurów wstrzasają-cy dramaty wojenny Pr 4 150-35.24

Kino Teżca Frankenstein Boris Karloff. zdg 60 300

Kino „Promień” św. Marcin 13. Otwarcie w nie-dziela. 3. b. m. o godz. 3 po-południu. Krowna produkcja Harry Peela. Handlarze żywym towa-rem. zdg 60 553

Sympatyczny pobyt poleca Paryżanka, Półwiejska 30, koncert. zdg 60 602

27 SZUKA PRACY

Emeryt 40% rodziną przyjmie jakiegol-wiek zajęcie. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 420

Zredukowany
rodzina, poszukuje zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 421.
Panna
lat 20, przyjmie posadę lepszym domu z przaliczeniem do rodziny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 465.
Poszukuję
posady woźnego lub innej dam gwarantuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 229.
Młoda
inteligentna zajmie się gospodarstwem u jednej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 174.
Służąca
poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 181.
Elektromonter
młody, szuka jakiegokolwiek posady za kaucją. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 197.

TEATRY

Poznań, sobota, 2. 9.
TEATR POLSKI: Dziś - „Uśmiech hrabiny”.
TEATR NOWY: Dziś „Handlarze sławy” występ K. Adwentowicza.
Niedziela, 3. 9. „Handlarze sławy” występ K. Adwentowicza.
Poniedziałek, 4. 9. „Handlarze sławy” występ K. Adwentowicza.
WAGROWCU: Dziś do niedzieli włączn'e benefis zespołu z Ludwikiem Sempolińskim na czele.
TEATR NARODOWY: Niedziela, 3. 9. o godz. 16: „Jan III Sobieski” pod Wiedniem.
Niedziela, 3. 9. o godz. 20: „Mazepa”.
Poniedziałek, 4. 9. „Mazepa” w Wagrowcu.
Bydgoszcz, sobota, 2. 9.
TEATR MIEJSKI: „Kobieta która wie, czego chce”, komedia muzyczna premiera.
Niedziela, 3. 9. o godz. 4 po poł.: „Niebieski motyl” o godz. 8 wiecz.: „Kobieta, która wie, czego chce”.
Poniedziałek, 4. 9. występ chóru rosyjskiego i orkiestry baletajarzy ze znanym wirtuozem Dubrowinem na czele.

KINA

Poznań, sobota, 2. 9.
APOLLO: „Madame Butterfly”.
COLOSSEUM: „Najeźdźcy” (Czterech Piechurów).
CORSO: „Moralność Pani Dulskiej” oraz „Bitwa morską”.
METROPOLIS: „Schowajcie swoje smutki”.
ORZEL: „Impresarjo i Tajemniczy Dżem”.
ODEON: „Złoty Moloch”.
PROMIEN: „Handlarze żywym towarem”.
RENAISSANCE: „Ksiądz astrofa sterowca”.
SŁOŃCE: „Dziewczę z krainy burz”.
SFINKS: „Mężczyźni w jej życiu”.
TECZA: „Frankenstein”.
WILSONA: „Orkan”.
Bydgoszcz, sobota, 2. 9.
APOLLO: „Karjera Kelnerek”.
„Zabiję tę białą twarz” i „Trzymaj zło-dzieja”.
BAŁTYK: „Spalone mosty” oraz film polski „Z dnia na dzień”.
KRISTAL: „Jego Ekscelencja subjekt” oraz tygodnik Foxa.
REWJA: „Dwa serca biją w walca takt” oraz Dzieje uwiedzionej kobiety.
MARYSIENKA: „Ognisko” oraz „Flip i Flap w małżeńskie niewoli”.
SŁOŃCE: polski film „Szał las miłości”, na scenie rewja p. t. „Śmiech to zdrowie”.
Krotoszyn dziś i dni następ.:
BAŁTYK: „Wesoły Porucznik” dźwięk.
PROMIEN: „Kabiria”.

Kucharka
z dobrą gotowaniem długoletnie świadectwa szuka posady od 1 września. Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 170.
Inteligentna
panienka z dobrej rodziny pracowała, kochająca dzieci, do-bremi świadectwami szuka jakiegokolwiek zajęcia. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 60 205.
Książkowa - kasjerka
z 14 letnią praktyką, do-bremi poleceniami i świadectwami, rutyną gospodarczą poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 121.
Inteligentna
skromna rzetelna przyjmie posadę u samotnej pani. Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 587.
Krawcowa
poszukuje szycia poza dom, szwie także bielizne. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 576.
Dzielnia
ekspe-dientka szuka posady do cukierni, piekarni lub kolonialni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 557.
Dziewczyna
inteligentna z długoletnimi świadectwami poszukuje posady z gotowaniem, wyjazd niewykluczo-ny. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 572.
Posługi
na do południa poszukuje młod-sza dziewczyna z praniem, uczi-wa, pracowita. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 457.
Inteligentna
lat 22, przystojna poszukuje po-sady u samotnej osoby, od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 643.
Z kaucją 1000 zł
poszukuje młody człowiek zajęcia inkasenta lub podobnego. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 632.
Posługaczka
uczciwa poszukuje posługi popo-ludniu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 322.
Inteligentna
osoba, wiek średni, szuka posady lektorki, zastępczyni pani domu, opiekunki dzieci. Zgłoszenia Kur-jer Poznański zdg 60 598.
Pomocnik
handlowy, brzoń, delikatność i win wszelkie kolonialnej, biegły w swym zawodzie, posiadający pierwszorzędną świadectwa, po-szukuje posady od zaraz lub 1. 10. miejscowość obojętna. Łaska-we zgłoszenia uraszam skiero-wać do Kurjera Pozn. zdg 60 369.
Młodszy
działny ekspedient - dekorator, biawatnik poszukuje posady od zaraz. Zgłoszenia Agencja Kur-jera Poznańskiego. Gniezno 137. IX 5 262.
Złote
kaucje za posadę księgowej ko-respondentki kasjerki, długolet-nie świadectwa, prima referencje. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 633.
Szukam
posługi okolicca Jeżyce. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 499.
Pracznia
czysto pierze 3 zł dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 490.
Dziewczyna
poszukuje posady długoletnie świadectwa. Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 491.
Prasowaczka
poszukuje posady ewentl. po do-mach. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 493.
Laborant
szuka pracy. Oferty Kurjer Po-znański zdg 60 498.
Nauczyciel
gimnazjalny szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 499.
Kucharka
z dobrą gotowaniem z długolet-nimi świadectwami do wszelkich prac domowych poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 511.
Panna
znająca szycie, inne roboty szu-ka posady do dzieci. Miejscowość obojętna. Srem, Rynkowa 2 I. p. ng 5125.
Dzielnia
ekspe-dientka przyjmie posadę w cukierni lub piekarni. Oferty u-prasza Kąźmierczak Stawno, poczta Lubasz powiat Czarńków. zdg 60 434.
Rolnik
Wielkopolanin, kawaler, lat 36, praktyki dobrej lat 11, matura, dwa semestry agronomji Berlin, oficer rezerwy poszukuje od 1. 10. wzdł. 1. 1. 34 stałej posady na or-dynację lub po kawalersku. Wy-maganie skromne. Na życzenie 2.000 zł kaucji. Łaskawe zgłosze-nia Poznań, Woźna 9, mieszkanie 8 dla „Rolnika”. zdg 60 432.
Organizatora
za prowizja Poznaniu poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 257.
Gardrobiana
potrzebna. „Adria”. Plac Wol-ności 19. zdg 60 204.

Caty komplet
pługów parowych
z powodu likwidacji interesu korzystnie na sprze-daż. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zg 19 770.
Drogerzysta
władający językiem polskim i nie-mieckim nadający się jako dziel-ny ekspedient mający dobre świadectwa i referencje poszu-kuje posady od 1. 9. 33 r. ewentl. później. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 60 429.
Ślusarz
młodszy, znajdujący się w bardzo przykrych sytuacjach poszukuje jakiegokolwiek miejsca. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 60 288.
Krawcowa
domowa szuka pracy. Oferty Kur-jer Pozn. zdg 60 753.
Pani
inteligentna, wiek średni, znająca wszechstronnie wszelkie gale-zie gospodarstwa domowego oraz język polski i niemiecki w słow-je i piśmie, pragnie przyjąć po-sadę zarządczyni do samotnego ewentualnie do pensjonatu, instytu-cji społecznej lub t. p. Łaska-we zgłoszenia z podaniem wyso-kości pensji proszę kierować pod L. K. poczta Dzielnia, powiat Kościerzyna, poste restante, zdg 60 437.
Dziewczyna
uczciwa, umiejąca samodzielnie gotować szuka posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 588.
Krawcowa
szyje elegancko, przyjmuje prace w domu. Kramarska 23 m. 9 III piętro. rg 3187.
Ślusarz - maszynowy
dobry fachowiec poszukuje jakie-gokolwiek miejsca na majątek lub gdziekolwiek Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 60 236.
Szukam
iako uczennica do drogerji - z utrzymaniem lat 17 4 kl. gimn. Regina Ronkówna - Rudno, poczta Żelice powiat Wagrowiec zdg 59 567.
28 WOLNE MIEJSCA
Freblankę
dochodząca do trojga dzieci. - Zgłoszenia z świadectwami Kur-jer Poznański zdg 1 239.
Panna
elegancka inteligentna, na okres wystawy potrzebna. Zgłoszenia ewentl. z fotografiami do Kurjera Pozn. zdg 60 333.
Ślusarzy
młodszych do lekkich prac po-szukujemy. Oferty piśmienne do Kurjera Pozn. zdg 60 332.
Nauczycielka
potrzebna o dwójga dzieci. Zak-res nauki 6 kl. szkoły powszech-nej przygotowanie do gimnazjum, język francuski, niemiecki, mu-zyka. Oferty Kurjer Poznański zdg 59 867.
Ekspedjentki
zdolnej z brzońi konfekcji dam-skiej poszukuje zaraz. Plocki, Kramarska 21. dg 1214.
Maszynistka
początkująca przed południem - Stroma 27 - 5. zdg 60 140.
Służący
kawaler dobrze polecony znajo-ny centralne ogrzewanie potrze-ny 15 września. Oferty Kur-jer Poznański zdg 60 142.
Służąca
tylko z dobrą gotowaniem, pra-niem prasowaniem bezwzględnie uczciwa, czysta, polecona po-trzebna na stałe do małej rodziny w willi w Puszczykowie. Dokład-ny oferty Kurjer Poznański zdg 60 160.
Agentów
dla sprzedaży taniego artykułu niezbędnego każdej osobie poszu-kuje Zgłoszenia do Staw. dochód. Biuro ogłoszeń Stattera Kraków ng 5103.
Wychowawczynie
wykwalifikowanej, chętnie fre-blanki albo kulturalnej bony niemieckiej szycie poszukuje od października do dwóch córeczek (2 lata i 6 lat). Tylko osoba zdro-wa, czysta, uczciwa, dobrego ser-ca, złoży ofertę odpisów świadectw referencji. Grzymałowska, p. Skolimów powiat warszawski ng 5101.
Uczeń
od zaraz. Zgłoszenia Lakiernia Adamski Piaskowa 7. zdg 60 079.
Służąca
z własną pościelą do wszystkich prac. Adres wstąż. Kurjer Po-znański zdg 60 082.
Służąca - kucharkę
najchętniej wiejska czysta zna-jąca wykwalifikowana kuchnie za-prawie, prasowanie, szycie, bieliz-ny, wszystkie gospodarstwie do-mowym zaraz do samotnej osoby. Fotografie świadectwa pensja? Wiek 25-30. Oferty Kurjer Po-znański zdg 60 293.
Dla
mego syna lat 16 (silny), szukam nauki rzeźnictwa. Łaskawe zgło-szenia Kurjer Pozn. filia Stary Rynek nr 3 112.

Panienska
inteligentna z brzońi perfumeryj-nej na czas Wystawy poszuki-wana. Zgłoszenia przyjmuje M. Zaremba Fredry 2. zdg 60 111.
Praktykanta
biura i magazynu uczciwej rodzi-ny poszukujemy zaraz. Oferty zy-ciorzem Kurjer Poznański zdg 60 187.
Ogrodnika
rutynowanego na samodzielne stanowisko poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 278.
Ekspedjentka
do składu naba, u kaucją pożą-dana. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 675.
Panienska
inteligentna do jednoręcznego dziecka z opraniem i lekkich prac domowych od 15 września może się zgłosić z życiorzem fotogra-fia, która się zwraca do Kur-jera Pozn. zdg 60 584.
Ekspedjentka
samodzielna do rzeźnictwa z kau-cją 300-500 zł. Gen. Koscińskiego 17a, m. 2. zdg 60 362.
Uczennica
do krawiectwa damskiego potrze-bna. L. Sawicki, Piekary 1. zdg 60 370.
2 uczeni
poszukuje skład żelaza. M. Ma-tuszewski i Ska, św. Marcin 27. zdg 60 633.
Bufetowa
do kawiarni potrzebna. Oferty z podaniem wysokości kaucji Kur-jer Poznański zdg 60 626.
Poszukujemy
na Poznań, Pleszew Leszno, Ra-wicz Ostrów, Kalisz przedstawicieli, którzyby jednocześnie mogli prowadzić składnice węgla na w. asy rachunek. Oferty zycio-rysa, wysokość gotówki, do Kur-jera Poznańskiego Gdynia pod „Kopalnia”. ng 5134.
Ekspedjentka
brzońi rzeźniczej może się zgło-sić. Fr. Andrzejewski Ostrów, Wielkop. Kościelna 6. ng 5133.
Chłopiec
do posyłek potrzebny zaraz. Woź-niak i Kosicki (dawny Jacob Appel), Najstarszy Dom Delika-tesów, Aleje Marcinkowskiego 7. zdg 60 607.
Dziewczyna
samodzielną gotowaniem, młod-sza, do wszystkiego dobre świa-dectwa, polecenia. Górna W. ida 132, m. 4. zdg 60 540.
Ucznia
wyciwe w do-brym zawodzie za wyopiecznien 1.500 zł. - Oferty Kurjer Pozn. zdg 60 645.
Maszynistka
ze znajomością języków oberh niemiecki, francuski i ewentual-nie angielski poszukiwana. Zgło-szenia wraz z podaniem persona-lii wyszczególniając do-tychczaso-wej praktyki, referencji i żada-nego wynagrodzenia kierować należy pod adresem: „Poradnia Stosowania Żelaza” Katowice, Łompy 14 Syndykat P. H. Z. dg 1 236.
Szycie
koszul męskich w dom akuracym od-da wytwórnia. Również przy-krawaczka) ewentualnie wieczor-ny potrzebny. Zgłoszenia Kur-jer Poznański zdg 60 481.
Dziewczyna
do dzieci od zaraz Małeckiego 28 m. 20. zdg 60 351.
Akwizytor zdolny
z kaucją potrzebną do większe-go wydawnictwa. Zgłoszenia z własnoręcznie pisanym życiorzem i podaniem wymagań uprasza się do Kurjera Pozn. pod ng 5137.
„Madeleine” Gabinet
Racjonalnej Kosmetyki
D-rowej Poznańskiej ul. Fr. Ra-tajczaka 29 telefon 54-37. Wszel-kie zabiegi kosmetyczne na wy-sokim współczesnym poziomie. Wyjątkowych zalet specyfiki ko-smetycznej „Madeleine”. Farbo-wanie włosów przez specjalistkę. Porady bezpłatne. zdg 50 674.
Dobre zęby?
badanie u swego zaufanego DENTYSTY. Karlewicz, dentysta, Podgórna 4.

Na ból głowy
tylko
proszek z iabko
Pg 3102-31.5
Uczennicę
przyjmę z utrzymaniem, skład to-warów krótkich. Wielkie Garba-ry 10. zdg 60 671.
Poszukujemy
odsprzedawców artykuły nowe. - Aleje Marcinkowskie 16/16. zdg 60 533.
Służąca
dobrem gotowaniem, kochająca dzieci, potrzebna. Zgłoszenia po-danej Focha 36 m. 8. zdg 60 522.
Uczeń
lub wolontariusz z lepszym wy-kształceniem znajdzie miejsce w drukarni i wydawnictwie gazet fachowych. Zgłoszenia z dokła-dnym życiorzem i podaniem wy-magań uprasza się do Kurjera Pozn. pod ng 5 138.
Ekspedjentka
włóczęganę zaraz. Oferty poda-niem pensji Kurjer Poznański zdg 60 691.
Służąca
zaraz. Śniadeckich 20 m. 8. zdg 60 290.
Wzywamy
Panie wszelkich zawodów bez po-sady inteligentne energiczne po-wyżej lat 22 do pracy bardzo mi-łej i korzystnej. Zarobek dzienny 20 zł i więcej. Praca stała póź-niej awans. Zgłoszenia poniedział-ek od 10-13 Plac Wolności 14 a m. 10. Pg 4333-56.320.
Posługaczka
potrzebna. Garnarska 3, m. 8. zdg 60 662.
Mydlarza
dobrego fachowca na mydła do prania poszukuje „Alka”. Byd-goszcz, Poznańska 6. ng 5 271.
Uczennice
do szycia potrzebne. św. Mar-cin 55, m. 8. zdg 60 738.
Ekspedient
brzońi kolonialnej potrzebny za-raz. Konsum Polski, Wroniecka 12. rg 3195.
Uczeń
z ukończoną szkołą handlową po-trzebny zaraz. Konsum Polski, Wroniecka 12. rg 3194.
Gabinet Kosmetyczny
„Clotilde”
Wykonuje masaż plastyczny, racjo-nalne użycie smaroczek, wagrów, pryszcz, zbycznego owłosienia, rozczulenia i trwale przywrócenie brwi i rzęs. św. Marcin 68 telefon 12-27. zdg 60 173.
Krawcowa
domowa, przerabiania potrzebna. Oferty Kurjer Poznański zdg 60 766.
Bufetowa
rutynowana potrzebna od 15 wancizna, pierwszorzędną lokal danciznowy. Zgłoszenia świa-dectwa, fotografie przesłać pod adresem „Adria” Gdynia. ng 5 084.
A jednak
najtaniej
u NADOLSKIEGO
POZNAŃ-ST. RYNEK 90-TELEFON 400
Nowości jesienno-zimowe, mate-rialy na mundurki i fartuszki szkolne, jedwabie, płótna inletry, ręczniki, serwety i frany w wiel-kim wyborze. dz 984/5.

— Zrobiłem teściowej wspaniały dar. — Jaki? — Kupiłem jej miejsce na cmentarzu. (Illustration — Paryż). s F.

Przedpłata
na miesiąc wrzesień 1933 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3,20, w agencjach w mieście zł 3,50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 3,70 z odnośnieniem przez pocztę poza Po-znańskiem zł 4,14 kwartalnie zł 12,40, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7,50, w innych krajach zł 9,50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przesyłkó w zakładzie strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma a abo-nenci nie mają prawa domagania się nielostrzonych numerów lub odszkodowania.
W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiały poświęconej danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461. 1476. 3307. 3524. 3525. 4072. w niedzielę, święta i nocą tylko 1476. 3524 i 4072. filia Stary Rynek 25 55 - P K O Poznań. nr 200 149.
Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami potocznymi 200 gr. od 1-lamowej mi-100 gr. nadwyżka. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz. 22 a strona; do wydania głównego (wieczornego) „drobne” do godz. 11 wieczem; dłużej według możliwości. Drobnie ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówekowych); słowo nagłó-wkowe (tłuste) 25 gr. każde; dalsze słowo 15 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.